

मधेश प्रदेश सरकार

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

जनकपुरधाम, धनुषा-नेपाल

आ. व. २०८१/२०८२

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतका
वार्षिक क्रियाकलापहरूको संचालन मार्गदर्शन

विषयसूची

पेज नं.

समष्टिगत निर्देशन

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरू

१-११

स्वास्थ्य निर्देशनालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरू

१२-२०

प्रादेशिक आयुर्वेद तथा बैकल्पिक चिकित्सालय कार्यालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरू

२१-३५

प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला अन्तर्गतका कृयाकलापहरू

३६-५१

प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र अन्तर्गतका कृयाकलापहरू

५२-६७

प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र अन्तर्गतका कृयाकलापहरू

६८-९५

स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका कृयाकलापहरू

९६-१०३

प्रादेशिक अस्पताल अन्तर्गतका कृयाकलापहरू

१०४-१०८

समष्टिगत मार्गदर्शन

स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता, मितव्ययीता र एकरूपताका लागि सहजीकरण गराउने उद्देश्यले देहाय बमोजिमको समष्टिगत मार्गदर्शन तयार गरिएको छ ।

१. कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा उल्लेखित कार्यक्रम सम्बन्धी प्रतिवेदन पठाउनु पर्ने छ ।
२. सम्बन्धित कार्यालयहरूले वार्षिक कार्ययोजना तयार पारी अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउनु पर्ने छ ।
३. कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा मितव्ययीता र उपलब्धीलाई विशेष ध्यान दिनुपर्ने छ ।
४. आर्थिक वर्ष २०८१/२०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम खर्च गर्ने मार्गदर्शनलाई पूर्णरूपमा पालन गर्नुपर्ने छ ।
५. कार्यक्रमहरूको नियमित रूपमा अनुगमन गरिने हुँदा प्रदेशतह अन्तर्गत प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवाको तथ्याङ्कीय विवरण स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा मासिक रूपमा प्रविष्ट गर्न-गराउनु पर्ने छ, साथै अन्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको मापदण्ड अनुसार तथ्याङ्कको प्रविष्टी तथा प्रतिवेदन गर्नु पर्ने छ ।
६. प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहमा पनि समयमै प्रतिवेदन तथा सूचना प्रवाहका लागि आवश्यक सहयोग, समन्वय तथा सहजीकरण गर्नुपर्नेछ ।
७. कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग तथा सहजीकरणका लागि संघीय र प्रदेशका कार्यक्रमसँग सम्बन्धित महाशाखा एवं निर्देशनालयसँग समन्वय गर्न सकिनेछ ।
८. स्थानीय तहहरूसँगको समन्वयमा सञ्चालन गर्नुपर्ने कार्यक्रम वा स्थानीय तहसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकरण गरी योजनाबद्ध तथा समन्वयात्मक रूपमा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।
९. कार्यक्रम सञ्चालनका लागि विनियोजित बजेट सम्बन्धमा यस निर्देशिकामा बाँडफाँडका आधार उल्लेख गरिएकोमा सोहि बमोजिम तथा बाँडफाँडका आधार उल्लेख नगरिएकोमा कार्यक्रम तथा क्रियाकलापको उद्देश्य र अपेक्षित लक्ष्य अनुरूप हुने गरी आवश्यकता तथा विद्यमान नियमानुसार बजेटको बाँडफाँड गरी कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।
१०. अत्यावश्यक औषधि तथा औषधीजन्य सामग्रीहरूको निरन्तर सुनिश्चितताका लागि आवश्यक समन्वयका साथै आन्तरिक श्रोत साधनको कुशल व्यवस्थापन मार्फत गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता तर्फ ध्यान दिनु पर्नेछ । स्वीकृत कार्यक्रम तथा प्राप्त अख्तियारी अनुसारको निर्देशन र खर्च गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, प्रदेश विनियोजन ऐन, प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली २०७५, प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका, प्रदेश भ्रमण खर्च नियमावली, आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन अनुरूप कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।
११. वैदेशिक सहायता समावेश भएको कार्यक्रमको हकमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकायसँगको समन्वय तथा यस निर्देशिका बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गरी तोकिए बमोजिमको ढाँचामा प्रतिवेदन गर्नुपर्नेछ ।
१२. कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धमा कुनै समस्या हुन गएमा वा थप जानकारी आवश्यक भएमा कार्यक्रमसँग संबद्ध यस मन्त्रालय, अन्तर्गतका निर्देशनालय वा महाशाखासँग समन्वय गर्न सकिनेछ ।
१३. तालिमहरू संचालन गर्दा यथासम्भव तालिम साइट मधेश स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान तथा प्रादेशिक अस्पतालहरूमा समन्वय गरी संचालन गर्नु पर्ने छ ।

१४. तालिम सम्बन्धी विवरण र सहभागीहरू विवरण तोकिएको database मा अनिवार्यरूपमा राख्नु पर्ने छ ।
१५. एउटा कर्मचारीले नै पटक पटक तालिम लिने अवस्थालाई पूर्णतः निरुत्साहित गरी तालिम लिन बन्चित रहेकालाई अवसर सुनिश्चित गर्नु पर्ने छ ।

औषधि तथा औषधीजन्य सामग्री खरिद सम्बन्धि कार्यक्रमहरूको समष्टिगत मार्गदर्शन

१. औषधि तथा औषधीजन्य सामग्री खरिद गर्दा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त नहुने वा कम मात्रामा प्राप्त हुने तथा प्रदेश एवं स्थानीय तहमा बढि आवश्यक हुने औषधि तथा सामग्रीहरूलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ । स्थानीय तहका लागि आपूर्ति गरिने औषधीहरूको खरिद कार्यमा दोहोरोपना नहोस भनी स्थानीय तहहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।
२. यस आ.व. मा खरिद गर्नुपर्ने औषधी, औजार, उपकरण तथा अन्य मालसमानको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, जनसंख्या बृद्धिदर, गत वर्षको नपुग परिमाण, रुग्णता दर, स्वास्थ्य संस्थाको माग, स्तरीय उपचार तालिका, हुन सक्ने महामारी तथा भैपरीका लागि चाहिने परिमाणको प्रक्षेपण, विरामी तथा बिरामीको दरका साथै खेर जाने दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ साथै प्रचलित कानून बमोजिम उक्त रोग नियन्त्रणको लागि औषधी, औजार, उपकरणको सूची तथा आवश्यकता अनुसार बजेट बाडफाइ गरि खरिद गर्नु पर्नेछ ।
३. आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री को खरिद स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय ले जारी गरेको बर्गिकरण सुची अनुसार सम्पूर्ण औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री हरू प्रदेश अन्तर्गत का स्वास्थ्य संस्था हरूमा आवश्यक पर्ने हुदा सोहि अनुसार खरिद गरि वितरण गर्ने ब्यवास्था मिलाउनु पर्नेछ ।
४. खरिद गरिने औषधी तथा औषधि जन्य सामग्री, औजार, उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank वा Specification बनाउन विज्ञको सहायता लिन सकिनेछ । । औषधी खरिद गर्दा WHO GMP certified र औषधी ब्यवस्था विभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनी हुनु पर्ने छ ।

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरू

१. प्रदेश स्तरीय योग सम्मेलन
२. स्वास्थ्य विज्ञहरूसंग सरोकारवालाहरूको अन्तरक्रिया गोष्ठी
३. विभिन्न दिवस समारोह संचालन
४. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयद्वारा स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको वार्षिक, अर्धवार्षिक तथा त्रैमासिक अन्तरक्रिया आयोजना कार्यक्रम
५. स्वास्थ्य सेवाहरूको अनुगमन तथा मुल्यंकन तथा समिति बैठक संचालन व्यवस्थापन खर्च
६. मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सन्चालन
७. हस्तान्तरण भएका अस्पतालहरूको सेवा संचालन खर्च
८. १०० सैयामा स्तरोन्नति भएका अस्पतालहरूको सेवा संचालन खर्च
९. १० सैयामा स्तरोन्नति भएका आयुर्वेद अस्पतालहरूको सेवा संचालन खर्च
१०. चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि प्रोत्साहन भत्ता
११. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरूको संगठन संरचना (O and M Survey)
१२. आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम
१३. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरू तथा सिरहाको गोलबजारमा ट्रमा सेन्टरको , शिवनन्दन सजान यादव अस्पताल विष्णुर गापा वडा नं.२, सिरहा राजपुर टोल र राम सेवक लालवती सिंह अस्पताल गोलबजार वडा नं. १२, सिरहाको DPR

१. प्रदेश स्तरीय योग सम्मेलन

परिचय	जीवनशैली परिवर्तनका लागि योग, ध्यान तथा प्राणायामको माध्यमबाट स्वस्थ जीवनको बारेमा जानकारी गराउन ,योगलाइ व्यवहारमा ल्याउन प्रोत्साहित गर्न र योग/ध्यान को अभ्यास गराउने प्रयोजनका साथै योग/ध्यान शिविर संचालन, चिकित्सा सम्बद्ध योगको अभ्यास गरी स्वस्थ रहनको लागि दैनिक जीवनशैली र वानी व्यवहारका बारेमा बृहत छलफल गर्न यो कृयाकलाप राखिएको छ ।
उद्देश्य	जीवनशैली र वानी व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन गर्न सहयोग पुर्याउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	व्यवहारमा परिवर्तन भइ दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको विकास भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • योग सम्मेलनका लागि पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । • आयुर्वेद क्षेत्रका विज्ञहरूसंग बृहत अन्तरकृयात्मक, प्यानल छलफल, घोषणापत्र जारी गर्ने लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सम्मेलनमा योग शिविर संचालन गरी योग शिक्षा तथा योगअभ्यास गराउने साथै आवश्यकता अनुसार आयुर्वेदिक औषधि वितरण गर्ने । • स्वास्थ्यकर्मीहरू तथा स्वयंसेवकहरू परिचालन गरी स्वस्थ जीवनशैली, योग शिक्षा लगायतका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रु. दश लाख विनियोजन गरिएको छ। योग सम्मेलन संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी पूर्व तयारी बैठक, आयुर्वेद औषधि तथा सामाग्री खरिद, स्रोत व्यक्ति, यातायात खर्च, खाजा, प्रचार प्रसार खर्च, व्यवस्थापन तथा दैनिक भ्रमण खर्च आदिमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	योग शिक्षा सम्बन्धी सन्दर्भ सामाग्रीहरू

२. स्वास्थ्य विज्ञहरूसंग सरोकारवालाहरूको अन्तरक्रिया गोष्ठी

परिचय	स्वास्थ्य क्षेत्रका विज्ञहरूसंग छलफल गरी स्वास्थ्य क्षेत्रका विविध विषयहरूमा विज्ञहरूको सुझाव लिने तथा मधेश प्रदेशको स्वास्थ्य स्थिती को बारेमा विश्लेषण गर्ने र भावी रणनीति तथा योजना का बारेमा प्रस्ट धारणा ल्याउनका लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशको स्वास्थ्य स्थितीको बारेमा विश्लेषण गर्ने र भावी रणनीति तथा योजना का बारेमा प्रस्ट धारणा बनाउन।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश को स्वास्थ्य क्षेत्रको भावी रणनीति तथा योजनाको बारेमा अबधारणा बन्ने छ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । • स्वास्थ्य क्षेत्रका विभिन्न विषयहरूमा विज्ञहरूद्वारा कार्यपत्रहरू प्रस्तुत गर्ने । • स्वास्थ्य क्षेत्रका विज्ञहरूलाई आमन्त्रण गरि बृहत अन्तरकृयात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने । • मधेश प्रदेश को स्वास्थ्य स्थितीको बारेमा विश्लेषण गर्न प्यानल छलफल गर्ने साथै भावी रणनीति तथा योजना बनाउने। • यो कार्यक्रम गर्नका लागि विभिन्न सहयोगी संस्थाहरूसंग सहकार्य गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रु. सात लाख विनियोजन गरिएको छ। कार्यक्रमको संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी पूर्व तयारी बैठक, यातायात खर्च, खाना खाजा, प्रचार प्रसार खर्च, दैनिक भ्रमण खर्च आदिमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	स्वास्थ्य संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरू

३. विभिन्न दिवस समारोह संचालन

परिचय	महत्वपूर्ण दिवसहरू मार्फत जनचेतना स्थानीय स्तर सम्ममा फैलाइ सकारात्मक सोचको विकास गरी जीवनशैलीमा सुधार गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	विषयवस्तुको महत्व जनस्तर सम्म पुर्याई जनचेतना स्थानीय स्तर सम्म पुर्याउने।
अपेक्षित प्रतिफल	ब्यावहारमा परिवर्तन भइ दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको विकास हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
संचालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • दिवस मनाउनुपूर्व आवश्यकता अनुसार तयारी बैठक बसी संचालन योजना बनाउने । • दिवसको दिनमा सम्बन्धित विषय विज्ञहरूलाई सहभागी गराई त्यसको बारेमा छलफल

	<p>गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> विभिन्न सचेतनामुलक कृयाकलापहरु संचालन गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. आठ लाख विनियोजन गरिएको छ । स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी दिवस मनाउनका लागि प्रिन्टीड, खाजा लगायतका शिर्षकमा खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	दिवससंग सम्बन्धित पोस्टर, पम्पलेट, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय नाराहरु

४. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयद्वारा स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको वार्षिक, अर्धवार्षिक तथा त्रैमासिक अन्तरक्रिया आयोजना कार्यक्रम

परिचय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरुको बारेमा छलफल गरि सुझाव ,सफलता ,उपलवधि तथा चुनौतिहरु पहिचान गरि आगामी कार्यक्रम तथा कार्ययोजनामा समावेश गर्ने उदेश्यले वार्षिक, अर्धवार्षिक र त्रैमासिक रूपमा अन्तरकृया आयोजना गर्न यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको छ ।
उदेश्य	प्रदेशको समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, सम्बन्धित निकाय एव सरोकारवालाहरुको भुमिकाहरुका बारेमा छलफल गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरुको र समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल भइ कार्ययोजना बनेको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
संचालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> अन्तरकृयाका लागि पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । समपुर्ण सरोकारवालाहरुलाई (सरकारी तथा गैरसरकारि संघ सन्स्थाहरुलाई आमंत्रण गर्ने समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, सम्बन्धित निकाय एव सरोकारवालाहरुको भुमिकाहरुका बारेमा छलफल गर्ने । विज्ञहरुसंग बृहत अन्तरकृयात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने।सेवामा बृद्धि गराउन गरिएका प्रयासहरु, प्राप्त उपलब्धिहरु, सेवा संचालनमा परेका कठिनाइहरुको विश्लेषणात्मक छलफल गर्ने । अन्तरकृत्यामा छलफल भएका विषयहरुलाई समेटी प्रतिवेदन तयार पार्ने ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रू. पाच लाख विनियोजन गरिएको छ। स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी यस प्रयोजनका लागि गोष्ठी संचालन खर्च, विशेषज्ञको खर्च, प्रिन्टीड लगायतका शिर्षकमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सम्बन्धित नीतिगत दस्तावेजहरु ।

५. स्वास्थ्य सेवाहरूको अनुगमन तथा मूल्यांकन तथा समिति बैठक संचालन व्यवस्थापन खर्च

परिचय	प्रदेश तहमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्याका क्षेत्रमा उपलब्धी मापन गर्दै योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाई स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन र अनुगमनमा समन्वय र सहकार्य बलियो हुने ।
उद्देश्य	स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन र अनुगमनमा समन्वय र सहकार्य बलियो गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य तथा जनसंख्याका क्षेत्रमा उपलब्धी मापन गर्दै योजनातर्जुमा र कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाई स्वास्थ्यसूचना व्यवस्थापन र अनुगमनमा समन्वय र सहकार्य बलियो हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालय
संचालन प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> ▪ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालय क्षेत्रको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्राविधिक समूहको बैठक कार्यविवरण अनुसार प्रत्येक तीन तीन महिनामा बस्ने छ । ▪ बैठकमा निस्केको समस्याहरूको लागि समय समयमा अनुगमन गरि अनुगमन बाट प्राप्त सुझावहरू सम्बन्धित निकायमा आवश्यक कारावाई लागि सिफारिस गर्ने । ▪ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्य समूहका पदाधिकारिहरूलाई एक दिनको अभिमुखिकरणका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
बजेट बाँडफाँड	यो कार्यको लागि रु बीस लाख विनियोजन गरिएको छ।स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यसमूह (Technical Working Group) को TOR प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३, नियमावली २०६४, सम्बन्धित निर्देशिका कार्यविधि मापदण्डहरू

६. मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम संचालन

परिचय	मधेश प्रदेशमा कुपोषण, नसर्ने तथा मानसिक रोगहरूको समस्या बढ्दो क्रममा रहेकोले यो समस्याहरूलाई कम गर्न नसर्ने तथा मानसिक रोगहरूको समयमा यथाशिघ्र पहिचान गरि उचित उपचारको व्यवस्था मिलाउन तथा जटिलता न्यूनीकरणको लागि मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम संचालन गर्न लागिएको हो । यो कार्यक्रम पहिलो चरणमा मधेश प्रदेशको ८ जिल्लामै प्रत्येक जिल्लाको चार चार स्थानियतह/पालिका गरि जम्मा ३२ स्थानियतह/पालिकामा संचालन गरिने छ ।
उद्देश्य	जनताको घरदैलोमै स्वास्थ्यसेवा पुर्याउने, विशेषगरी ग्रामीण तथा विपन्न सामूदायका जनतासम्म सरल, सुलभ, र गुणस्तरीय स्वास्थ्यसेवा पुर्याउने, यसको मुख्य उद्देश्य रहने छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशमा नसर्ने तथा मानसिक रोगहरूको समस्याको शिघ्र पहिचान गरि त्यसको उचित उपचारका साथै हुनसक्ने जटिलता न्यूनीकरण हुनेछन् ।

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	<ol style="list-style-type: none"> १. प्राथमिक अध्ययन/ आवश्यकता अनुसार स्थानियतह छनौट गरि सेवाप्रदायक (चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी) समेतको छनौट गरि विभिन्न बैठक, अभिमुखीकरण तथा कार्यशाला गोष्ठी गर्ने। २. कार्यक्रमको आवश्यकता अनुसार समन्वयात्मक क्रियाकलाप गर्ने । ३. कार्यक्रमको प्रचार प्रसार तथा पैरवी गर्ने । ४. कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने । ५. प्रदेशस्तरमा लक्षित समूह तोकी नसर्ने तथा मानसिक रोगहरूको स्वास्थ्य परीक्षण अभियान सञ्चालन गर्ने ६. यस कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने <ul style="list-style-type: none"> • प्राथमिक स्वास्थ्य परीक्षण: घरमै स्वास्थ्य जाँच (ब्लडप्रेसर, सुगर, तापक्रम, आधारभूत शारीरिक परीक्षण) । • स्वास्थ्य शिक्षा र परामर्श: स्वस्थजीवनशैली, योग, पोषण, सरसफाइ, र रोग प्रतिरोधात्मक जानकारी दिने। • औषधि वितरण: साधारण औषधि, भिटामिन, र प्राथमिक उपचार, जराजन्य पोषणका सामग्रीहरूको वितरण। • स्वास्थ्य बीमा जानकारी: जनतालाई स्वास्थ्य बीमामा सहभागिताका लागि जानकारी र प्रोत्साहन दिने।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रु. एक करोड पचास लाख विनियोजन गरिएको छ। स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी औषधि, पोषण सामग्री, पारिश्रमिक, यातायात खर्च, होडिङ्ग बोर्ड, तालिम, योग शिविर, खाजा लगायतका शिर्षकमा खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री	मुख्यमन्त्री घरदैलो स्वास्थ्य कार्यक्रम निर्देशिकाको मस्यौदा तथा अन्य सन्दर्भ सामग्रीको प्रयोग

७. हस्तान्तरण भएका अस्पतालहरूको सेवा संचालन खर्च

परिचय	यो कार्यक्रम प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने नया अस्पतालहरूको सेवा सुचारु गर्न राखिएको छ ।
उद्देश्य	चालु आ.व. मा प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने स्वीकृत भएका नया अस्पतालहरूको सेवा संचालन सुचारु गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	चालु आ.व. मा प्रदेश मातहत ५० शैय्यामा संचालन हुने स्वीकृत भएका पोखरिया अस्पताल, डुमरिया अस्पताल, भारदह अस्पताल एवम् आमा तथा बाल अस्पताल, धनकौलमा स्वास्थ्य सेवा सुचारु हनेछ ।
कार्यान्वयन	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

गर्ने निकाय	
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	चार वटा उपरोक्त अस्पतालहरूको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार तथा औजार उपकरणको अध्ययन अनुगमन गरी आवश्यकता अनुसारको निर्माण, सामग्री आपूर्ति र अन्य कार्यालय सामग्री व्यवस्थापनको लागि बजेट बाँडफाँड गरी अस्पतालहरूलाई सहयोग गरिने छ
बजेट बाँडफाँड	अध्ययन अनुगमन प्रतिवेदन अनुसार यस मन्त्रालयले विनियोजित बजेटको बाँडफाँड गर्ने छ ।
सन्दर्भ सामाग्री	अस्पतालहरूको हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्णय

८. १०० शैयामा स्तरोन्नति भएका अस्पतालहरूको सेवा संचालन खर्च

परिचय	यो कार्यक्रम प्रदेश मातहत १०० शैयामा संचालन हुने नया प्रादेशिक अस्पतालहरूको सेवा सबल गर्न राखिएको छ ।
उद्देश्य	१०० शैयामा संचालन हुने स्वीकृत भएका प्रादेशिक अस्पतालहरूको सेवा संचालन सुचारु गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्तरोन्नति भएका प्रादेशिक अस्पतालहरू कलैया, गौर, मलंगवा, जलेश्वर, लहान, सिरहा, १०० शैयामा संचालन रहेकोमा तहाँबाट स्वास्थ्य सेवा सबल र सुचारु हनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	६ वटा उपरोक्त अस्पतालहरूको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार तथा औजार उपकरणको अध्ययन अनुगमन गरी आवश्यकता अनुसारको निर्माण, सामग्री आपूर्ति र अन्य कार्यालय सामग्री व्यवस्थापनको लागि बजेट बाँडफाँड गरी अस्पतालहरूलाई सहयोग गरिने छ ।
बजेट बाँडफाँड	अध्ययन अनुगमन प्रतिवेदन अनुसार यस मन्त्रालयले विनियोजित बजेटको बाँडफाँड गर्ने छ
सन्दर्भ सामाग्री	अस्पतालहरूको स्तरोन्नति सम्बन्धी निर्णय

९. १० शैयामा स्तरोन्नति भएका आयुर्वेद अस्पतालहरूको सेवा संचालन खर्च

परिचय	यो कार्यक्रम प्रदेश मातहत १०शैयामा संचालन हुने नया प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको सेवा सबल गर्न राखिएको छ ।
उद्देश्य	१० शैयामा संचालन हुने स्वीकृत भएका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको सेवा संचालन सुचारु गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्तरोन्नति भएका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय मलंगवा, र वीरगन्ज १० शैयामा संचालन हुनेछ ।

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	२ वटा उपरोक्त आयुर्वेद अस्पतालहरूको पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार तथा औजार उपकरणको अध्ययन अनुगमन गरी आवश्यकता अनुसारको निर्माण, सामग्री आपूर्ति र अन्य कार्यालय सामग्री व्यवस्थापनको लागि बजेट बाँडफाँड गरी प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरूलाई सहयोग गरिने छ
बजेट बाँडफाँड	अध्ययन अनुगमन प्रतिवेदन अनुसार यस मन्त्रालयले विनियोजित बजेटको बाँडफाँड गर्ने छ
सन्दर्भ सामाग्री	आयुर्वेद चिकित्सालयको स्तरोन्नति सम्बन्धी निर्णय

१०. चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि प्रोत्साहन भत्ता

परिचय	प्रदेशभित्रका राजमार्ग देखि टाढा बिकट स्थानहरूमा विशेषज्ञ चिकित्सकहरू न्यून संख्यामा भएकोले प्रादेशिक अस्पतालमा रहेका चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई निश्चित प्रोत्साहन भत्ता लगायतको सुविधा प्रदान गरी सदर मुकामदेखि टाढा अति बिकट स्थानमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई टिकाई राखी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने तथा प्रदेश सरकारको निर्णय अनुसार कोभिड १९ विशेष अस्पतालको कर्मचारीको तलब/जोखिम भत्ताको बक्यौता रकम समेतको भुक्तानी उद्देश्यले यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको हो ।
उद्देश्य	प्रदेश भित्रका राजमार्ग देखि टाढा अति बिकट स्थानहरूमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरू टिकाई राखी सेवा निरन्तर प्रवाह हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेशभित्रका राजमार्ग देखि टाढा अति बिकट स्थानहरूमा विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरू टिकाईराखी स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निरन्तर र प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रदान हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	प्रदेशवाट स्वीकृत विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मी परिचालन निर्देशिका बनाई, तोकेको खर्च क्षेत्र अनुसार संचालन गरिने ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रम संचालनका लागि प्रदेशवाट स्वीकृत विशेषज्ञ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मी परिचालन निर्देशिका अनुसार रकमको परिधिभित्र खर्च गरिने छ ।
सन्दर्भ सामाग्री	निर्देशिका तथा कार्यविधि

११. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरूको संगठन संरचना (O and M Survey)

परिचय	मधेश प्रदेश स्वास्थ्यक्षेत्रको संगठन र व्यवस्थापनको विश्लेषण गरी सुधारका उपायहरू पहिचान गर्नका लागि यो सर्वेक्षण आवश्यक छ। सर्वेक्षणले जनशक्ति व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना, सेवागुणस्तर, र अन्य संगठनात्मक पक्षहरूको विस्तृत अध्ययन गर्नेछ।
उद्देश्य	O & M सर्वेक्षणको मुख्य उद्देश्य मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरूको कार्यक्षमता, समन्वय, र सेवाप्रदान गर्ने क्षमतामा सुधार ल्याउनु हो। यसले संगठनलाई चुस्त, दक्ष, र प्रभावकारी बनाउँछ, जसबाट जनताले प्राप्त गर्ने सेवाहरूको गुणस्तरमा पनि सुधार हुन्छ।
अपेक्षित प्रतिफल	सर्वेक्षणले जनशक्ति व्यवस्थापन, संस्थागत संरचना, सेवागुणस्तर, र अन्य संगठनात्मक पक्षहरूको विस्तृत अध्ययन हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	<p>सर्वेक्षणको कार्य संचालन प्रक्रिया शुरू गर्नु भन्दा पहिले स्वास्थ्य संस्थाको स्वास्थ्य प्रणाली सुदृढिकरणको अवधारणा बारे जानकारी प्राप्त गरि WHO को SIX building blocks लाई ध्यानमा राखी निम्न प्रक्रिया अनुसार कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने छ</p> <ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय अन्तर्गत प्राविधिक समिति गठन गरि सर्वेक्षण टोली छनोट गर्नुपर्छ। सर्वेक्षण टोलीलाई उचित तालिम प्रदान गरि, डाटा संकलनको जिम्मेवारी दिने, र संस्थागत व्यवस्थापनको निरीक्षण कसरी गर्ने भन्ने विषयमा प्रशिक्षित गर्नुपर्ने छ। प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्थानीय सरकार, र स्वास्थ्य संस्था सँग मिलेर सर्वेक्षण गर्न आवश्यक समन्वयको व्यवस्था गर्नुपर्छ। डाटा संकलन टोलीलाई नियमित अनुगमन गर्ने। संकलित तथ्यांकको विश्लेषण गर्न, प्रादेशिकस्तरका प्रमुख सूचकहरू निर्धारण गरी तिनको आधारमा सुधारका उपायहरू पहिचान गर्नुपर्छ। तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित र वैज्ञानिकतरिकाले विश्लेषण गर्न आवश्यक छ। प्रतिवेदनमा डाटाको आधारमा संस्थागत व्यवस्थापनको समीक्षा, प्रमुख समस्याहरू र समाधानका उपायहरू सिफारिश गरिनेछ। प्रतिवेदनको मुख्य खण्डहरू: जस्तै : संगठनात्मक संरचना र कार्य क्षमता, जनशक्ति व्यवस्थापन, सुधारका लागि आवश्यक कदमहरू। सर्वेक्षणको निष्कर्षको आधारमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुधार गर्नका लागि सिफारिशहरू समावेश गर्नुपर्छ। यसमा: संगठनात्मक संरचनामा सुधार, जनशक्तिको पुनर्संरचना,

	<p>व्यवस्थापनमा दक्षता अभिवृद्धिका लागि तालिम कार्यक्रमहरू।</p> <ul style="list-style-type: none"> सर्वेक्षण पछि सुधारका कदमहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन, मूल्याङ्कन र समायोजन योजना आवश्यक छ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रमको लागि रु. एक करोड विनियोजन गरिएको छ। यो कार्यक्रम संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी, सामग्री खरिद, स्रोत ब्यक्ति, यातायात खर्च, खाजा, प्रचार प्रसार खर्च, दैनिक भ्रमण खर्च आदिमा खर्च गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सम्बन्धीत सन्दर्भ सामाग्रीहरू

१२. आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम

परिचय	१. प्रदेशमा आयुर्वेद सेवाको पहुँच र प्रचार प्रसारका साथै आयुर्वेद संस्थाको स्वास्थ्य विमामा आबद्धताको आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने विषयको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न र आयुर्वेद जनशक्तिहरूको क्षमता अविवृद्धिको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	आयुर्वेद सेवा प्रति जनताको सचेतना, प्रचार प्रसार एवम् आयुर्वेद विशेष सेवाको पहुँच बढाउनका साथै पंचकर्म, शल्यकर्म (Anorectal Diseases Treatment program) सेवा संचालन गर्ने, आयुर्वेद सेवाको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम अन्तर्गत समन्वयको लागि अध्ययन गर्ने तथा आयुर्वेद जनशक्तिहरूको क्षमता अविवृद्धि गर्ने।
सञ्चालन प्रक्रिया	<ol style="list-style-type: none"> १. पंचकर्म, शल्यकर्म सेवा संचालनको लागि प्रत्येक जिल्लाका आयुर्वेद चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई अभिमुखीकरण गराउने २. प्रत्येक जिल्लामा शल्यकर्म शिविर (Anorectal Diseases Treatment camp) संचालन गर्ने ३. प्रत्येक जिल्लामा पंचकर्म सेवा सहितको विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने। ४. स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने। ५. आयुर्वेद जनशक्तिहरूको क्षमता अविवृद्धि गर्ने।
कार्यान्वयन निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
बजेटबाँडफाँट	आयुर्वेद चिकित्सक, जिल्ला आयुर्वेद चिकित्सालयका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई अभिमुखीकरणका लागि, प्रत्येक जिल्लामा स्वास्थ्य शिविर सेवा संचालनको लागि, औषधि खरीदको लागि, स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने प्रयोजनको लागि र आयुर्वेद जनशक्तिहरूको

	(आयुर्वेद औषधालय, नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र) क्षमता अविबृद्धिको लागि आवश्यक बजेट बाँडफाँट गरी तथा कार्ययोजना स्वीकृत गरी खर्च गर्ने । औषधि खरीद प्रक्रिया प्रचलित सार्वजनिक खरीद ऐन/ नियम अनुसार औषधि व्यवस्था विभागमा दर्ता भएका WHO GMP certified कम्पनीको उत्पादन सुनिश्चित गर्ने ।
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्यक्रम संचालनको प्रतिवेदन/ र मूल्यांकन मन्त्रालयले तोकेको अनुगमन समितिले गर्ने

१३. मन्त्रालय तथा माहतका निकायहरू तथा सिरहाको गोलबजारमा ट्रमा सेन्टरको, शिवनन्दन सजान यादव अस्पताल विष्णुर गापा वडा नं.२, सिरहा राजपुर टोल र राम सेवक लालवती सिंह अस्पताल गोलबजार वडा नं. १२, सिरहाको DPR

परिचय	यस स्वास्थ्य मन्त्रालयका स्वास्थ्य संस्थाहरू (अस्पताल, आयुर्वेद चिकित्सालय तथा स्वास्थ्य कार्यालय) का साथै ग्रामिणस्तरमा स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न तथा ग्रामिण जनताको स्वास्थ्य सेवा सहजरूपमा प्रदान गर्न दुर्गम स्थानहरूमा थप अस्पताल पूर्वाधार विकास गर्न सिरहाको गोलबजार ट्रमासेन्टरको, शिवनन्दन सजान यादव अस्पताल विष्णुपुर गा पा वडा नं. २, सिरहा राजपुरटोल र रामसेवक लालवति सिंह अस्पताल गोलबजार वडा नं.१२ को लागि DPR तयार गर्न ।
उद्देश्य	स्वास्थ्य संस्थाहरूको पूर्वाधार निर्माणका लागि विस्तृत कार्य योजना तयार गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य संस्थाहरूको पूर्वाधार निर्माणका लागि विस्तृत कार्य योजना तयार हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मधेश प्रदेश
कार्यक्रम संचालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> हस्पिटल र ट्रमासेन्टरको क्षेत्रफल, जनसंख्या घनत्व, तथा अन्य आवश्यक तथ्यांक संकलन गर्नुपर्ने छ । अस्पतालहरूमा आवश्यक पर्ने भौतिक संरचना, स्वास्थ्य उपकरण, जनशक्ति, र सेवाको प्रकारको विश्लेषण गर्नुपर्ने छ । निर्माण लागत, उपकरण खरीद, सञ्चालन खर्च, र अन्य व्यवस्थापकीय खर्चको अनुमान तयार गर्नुपर्ने छ । बजेटस्रोत र लगानीको सम्भावना उल्लेख गर्नुपर्ने छ । यसमा सरकार, दातृ निकायहरू, र अन्य साझेदारहरूको योगदान समावेश हुनसक्छ । ट्रमासेन्टर र अस्पतालहरूको लागि भौतिक संरचनाको डिजाइन, योजना र निर्माण कार्यको चरणहरू समावेश गर्नुपर्ने छ ।

	<ul style="list-style-type: none"> • अस्पतालमा आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य उपकरणको सूची, गुणस्तर, र प्राविधिक विशिष्टताहरू समावेश गर्नुपर्ने छ। • सिभिल इन्जिनियरिङ्ग, आर्किटेक्चरल डिजाइन र पर्यावरणीय प्रभाव मूल्यांकनको योजना बनाउनुपर्ने छ। • D P R कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवारी बाँडफाँट र कार्यप्रणाली स्पष्ट गर्नुपर्ने छ। • मन्त्रालय, मातहत निकायहरू, प्राविधिक विशेषज्ञहरू, र स्थानीय प्रशासनको भूमिकाको निर्धारण गर्नुपर्ने छ। • परियोजना कार्यान्वयनको प्रत्येक चरणको अनुगमन प्रणाली र मापदण्डहरू तयार गर्नुपर्ने छ। • नियमित प्रगति रिपोर्टिङ्ग र मूल्याङ्कनका लागि समयसारिणी र जिम्मेवार निकायहरूको निर्धारण गर्नुपर्ने छ। • D P R को प्रकृया सार्वजनिक खरिद ऐन/ नियमावली तथा प्रचलित नियम निर्देशिका बमोजिम हुने छ । • D P R तयार भएपछि मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायहरूको अनुमोदन प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्ने छ। • आवश्यक कानूनी तथा प्राविधिक परामर्शहरू सुनिश्चित गर्नुपर्ने छ। • अनुमोदन पश्चात निर्माण र स्वास्थ्य उपकरणहरूको आपूर्ति तथा सेवाका लागि निविदा प्रक्रिया सञ्चालन गर्नुपर्ने छ। • प्राविधिक र वित्तीय प्रस्तावहरूको मूल्याङ्कन गर्दै ठेक्का दिने प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्ने छ। • कार्यान्वयनको हरेक चरणको प्रगति रिपोर्ट मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायहरूलाई बुझाउने प्रक्रिया समावेश गर्नुपर्ने छ। • मन्त्रालय, अस्पताल प्रशासन, र अन्य सम्बन्धित निकायहरूको बीचमा निरन्तर समन्वय कायम राख्न प्रक्रिया निर्धारण गर्नुपर्ने छ।
बजेट बाँडफाँड	यस कार्यक्रम संचालनका लागि बजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी कार्ययोजना स्वीकृत गराई खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	D P R संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरू

स्वास्थ्य निर्देशनालयबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरू

१. न्यूनतम सेवा मापदण्ड व्यवस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम
२. "पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश", "पूर्णखोप युक्त प्रदेश" घोषणा गर्न कार्यक्रमहरू संचालन तथा व्यवस्थापन
३. प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय मार्फत स्वास्थ्य कार्यालय एवं अस्पतालहरूको एकिकृत अर्धवार्षिक एवं वार्षिक समीक्षा
४. विशेषज्ञ आयुर्वेद तथा योग शिविर
५. १८ वर्ष मुनिका HIV/AIDS संक्रमित बालबालिकाहरूका लागि संरक्षण अनुदान सहयोग
६. आयुर्वेद सम्बन्धी रिपोर्टिंग फर्म फर्मेट छपाइ
७. बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकका लागि स्वदेशी कृषि/दुधलाइ प्राथमिकतामा राखि उद्योगबाट उत्पादित पोषण सामग्री खरिद तथा वितरण
८. स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम खर्च
९. गर्भवती/सुत्केरी का लागि स्वदेशी प्राथमिकता कृषि उद्योगबाट उत्पादित पोषण सामग्री खरिद तथा वितरण
१०. कार्यालय परिसरमा बाल निर्माण तथा गार्डेनिङ भवण मर्मत सुधार

१ . न्यूनतम सेवा मापदण्ड व्यवस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम

परिचय	अस्पतालहरूको लागि न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अस्पतालहरूको अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। सबै तहका अस्पतालका लागि 'न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS)' टुलको प्रयोग गरी स्वयं र संयुक्त मूल्याङ्कन मार्फत गुणस्तरीय अस्पताल सेवाहरूप्रति तत्परता र सेवा उपलब्धता सुनिश्चित गर्न MSS २०१५ देखि सरकारी अस्पतालहरूमा लागू गरिएको छ र अवस्थित अन्तरहरू पहिचान गरि, र सुधारको लागि कार्य योजनाहरू विकास गर्न प्रोत्साहन गरिन्छ। नेपालमा "National Hospital Standardized Monitoring / Accreditation System"÷ स्थापना गर्ने लक्ष्यका साथ यो मापदण्ड प्रयोग गरिन्छ । स्वास्थ्य निर्देशनालय, मधेश प्रदेशमा वि.स २०७८/०१/०१/ मा औपचारिक रुपमा MSS इकाई स्थापना भएको छ ।
उद्देश्य	अस्पतालले प्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको छलफल बैठक तथा समीक्षा गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी तोकिएको राष्ट्रिय मापदण्डमा पुगी अस्पतालहरूको प्रभावकारितामा वृद्धि गरी जनताको स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार सुनिश्चित हुने।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	मधेश प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रकृया	प्रदेश तथा स्थानीय मातहतका अस्पतालहरू, आयुर्वेदिक चिकित्सालय तथा निजी अस्पतालहरूमा MSS मापनकार्य वर्षमा दुइपटक गरिनुपर्ने छ। प्रदेश तथा स्थानीय मातहतको अस्पताल, आयुर्वेदिक चिकित्सालय तथा निजी अस्पतालहरूमा

	<p>MSS लागु नभएकामा कार्यशाला गोष्ठी गरिनुपर्ने र लागु भइसकेको भए ती अस्पतालमा MSS मापनको फलोअप कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।</p> <p>यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्रदेश सरकारबाट अस्पतालहरूमा MSS सुधारका लागि कार्यान्वयनको अवस्था चित्रण हुने विवरण संकलन तथा प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व सम्बन्धित अस्पतालसँग समन्वय र पत्राचार गर्नुपर्दछ साथै विस्तृत कार्य योजना तयार गर्नुपर्दछ ।</p> <p>कार्ययोजना अनुसार स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको न्यूनतम सेवा मापदण्ड निर्देशिका बमोजिमको टीम तयार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।</p> <p>कार्यक्रमका लागि स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय र स्वास्थ्य सेवा विभागको उपचारात्मक सेवा महाशाखासँग समन्वय गर्ने तथा प्रदेशभित्र स्वास्थ्यसेवाको न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयन क्षेत्रमा क्रियाशिल निकायलाई समेत सहभागी गराउन सकिनेछ ।</p> <p>बजेटको परिधिभित्र रही मे.सु, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख र फोकल पर्सन सहभागी गराई समग्र MSS कार्यको समिक्षा गर्ने ।</p> <p>न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रमका लागि आवश्यक स्रोत व्यक्ति अभिमुखीकरण कार्यक्रम स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय र स्वास्थ्य सेवा विभागको उपचारात्मक सेवा महाशाखा सँग समन्वय गरिगरिनु पर्नेछ ।</p> <p>स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको अस्पताल तथा स्वास्थ्यसंस्थाको न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७७ बमोजिमको प्रदेशस्तरीय गुणस्तर व्यवस्थापन समिति गठन गरि बैठक बसि अन्तर विक्षेपण गरिनु पर्ने ।</p> <p>अस्पतालहरूमा MSS सुधारका लागि कार्यान्वयनको अवस्था चित्रण हुने विवरण संकलन तथा प्रतिवेदन तयार गरि पुस्तिका प्रकाशन गर्न सकिन्छ ।</p> <p>क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन चौमासिक रूपमा स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश मा पठाउनु पर्नेछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड तथा mss guideline अनुसार बजेटको बाडफाँड गरि तथा कार्ययोजना स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
सन्दर्भ सामग्री	mss guideline

२. पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश, पूर्णखोप युक्त प्रदेश घोषणा गर्न कार्यक्रमहरू संचालन तथा व्यवस्थापन

परिचय	<p>“पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश”, “पूर्ण खोपयुक्त प्रदेश” मधेश प्रदेशले अवलम्बन गरेको नीति तथा कार्यक्रमको महत्वपूर्ण पक्ष हो । यस प्रदेशमा भैरहेका मातृ मृत्यु घटाई प्रदेशलाई नै पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश बनाई राष्ट्रको सुचाकलाई उकास्नु रहेको छ । त्यस्तै पूर्णखोपयुक्त प्रदेश बनाई नवजात शिशु तथा बालमृत्युदर घटाई प्रदेशका बालबालिकाहरूलाई सुरक्षित बनाउन अति</p>
-------	---

	आवश्यक रहेको छ ।
उद्देश्य	यस प्रदेशको मातृ, नवजातशिशु तथा बालमृत्युदरको अवस्थामा सुधार गर्नु हो ।
अपेक्षित प्रतिफल	“पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश” तथा “पूर्ण खोपयुक्त प्रदेश” घोषणा गर्ने परिपाटी मार्फत यसप्रदेशकोमातृ, नवजातशिशु तथा बालमृत्युदरको अवस्थामा व्यापक परिवर्तन ल्याईसुधार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय / कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	यस कार्यक्रम संचालनको लागि जम्मा रु. पाँचलाख मात्र विनियोजन भएकोले उक्त रकमबाट पूर्ण सुरक्षित मातृत्व प्रदेश” बनाउनका लागि कार्यक्रम संचालन गर्न सकिनेक छ तथा“ पूर्णखोपयुक्तप्रदेश” सुनिश्चितता घोषणा कार्यक्रम व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

३. प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय मार्फत स्वास्थ्य कार्यालय एवं अस्पतालहरुको एकिकृत अर्धवार्षिक एवं वार्षिक समीक्षा

परिचय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरुको बारेमा छलफल गरि सुझाव ,सफलता ,उपलवधि तथा चुनौतिहरु पहिचान गरि आगामी कार्यक्रम तथा कार्ययोजनामा समावेश गर्ने उद्देश्यले वार्षिक, अर्धवार्षिक रूपमा अन्तरकृया आयोजना गर्न यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशको समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, सम्बन्धित निकाय एव सरोकारवालाहरुको भुमिकाहरुका बारेमा छलफल गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरुकोर समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल भइ कार्ययोजना बनेको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
संचालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • अन्तरकृयाका लागि पुर्व तयारी बैठक संचालन गर्ने । • समपुर्ण सरोकारवालाहरुलाई (सरकारी तथा गैरसरकाररी संघ सन्स्थाहरुलाई आमंत्रण गर्ने • समग्र बस्तुस्थितिका बारेमा छलफल, प्रगतिको अवस्था, सुधार गर्नु पर्ने अवस्था, सम्बन्धित

	<p>निकाय एव सरोकारवालाहरूको भूमिकाहरूका बारेमा छलफल गर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • विज्ञहरूसंग बृहत अन्तरकृयात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने । सेवामा बृद्धि गराउन गरिएका प्रयासहरू, प्राप्त उपलब्धिहरू, सेवा संचालनमा परेका कठिनाइहरूको विश्लेषणात्मक छलफल गर्ने । • अन्तरकृत्यामा छलफल भएका विषयहरूलाई समेटी प्रतिवेदन तयार पार्ने ।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड गरी यस प्रयोजनका लागि गोष्ठी संचालन खर्च, विशेषज्ञको खर्च, प्रिन्टीङ लगाएतका शिर्षकमा आवश्यकता अनुसार खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सम्बन्धित नीतिगत दस्तावेजहरू ।

४. विशेषज्ञ आयुर्वेद तथा योग शिविर

परिचय	आठ जिल्लामा विशेषज्ञ आयुर्वेद तथा योग शिविर कार्यक्रम संचालन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	आठ जिल्लामा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरूबाट निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर संचालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	आठ जिल्लामा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरूबाट निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर हुने स्थानीय स्त्री रोग, बालरोग, नाककान घाँटी, वृद्धरोग, योग परामर्श तथा शल्य चिकित्सा जस्ता सेवाबाट लाभन्वित हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय / कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	आठ जिल्लामा विशेषज्ञ आयुर्वेद चिकित्सकहरूबाट निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण, निशुल्क औषधि वितरण सहित विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर संचालन गर्न लक्षित वर्गको स्वास्थ्य जाँच तथा स्त्री रोग, बालरोग, नाककान घाँटी, वृद्धरोग, योग परामर्श तथा शल्य चिकित्सा गर्ने, शिविरमा खटिएका जनशक्तिहरूलाई भता एवं पारिश्रमिक दिने र आवश्यकतानुसार प्रचार प्रसार गर्न जनचेतनामूलक संदेश प्रकाशन वा प्रसारण, जानकारीमूलक स्वास्थ्य सामाग्री छपाइ तथा वितरण एवं शिविर अनुगमन तथा औषधी समेत खरिद गरी आठ जिल्लामा शिविर संचालन गर्नु पर्ने छ । आयुर्वेद औषधी खरिद औषधी व्यवस्था विभाग मा दर्ता भएको WHO GMP certified कम्पनीको उत्पादन खरीद गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	यो कार्य सम्पन्न गर्नका लागि विनियोजित बजेटबाट प्रति जिल्लामा रकम रु. ५,००,०००/- का दरले विशेषज्ञ आयुर्वेद स्वास्थ्य तथा योग शिविर संचालन गर्न प्रत्येक शिविरमा जनशक्ति परिचालन, शिविर प्रचार प्रसारका लागि ४०% तथा औषधी खरिदका लागि ६०% अनुमानित बाँडफाँड गरी प्रचलित कानून, नियम तथा मापडण्ड मुताविक कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ खर्च गर्न सकिने छ ।

सन्दर्भ सामाग्री	प्रदेश खर्च मापडण्ड संचालन निर्देशिका २०७७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ एवं नियमावली, २०६४ आयुर्वेद विभागको अत्यावश्यक आयुर्वेद औषधि सूची
------------------	--

५. १८ बर्ष मुनिका HIV/AIDS संक्रमित बालबालिकाहरूका लागी संरक्षण अनुदान सहयोग

परिचय	प्रदेश भित्र रहेका १८ बर्ष मुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकाहरूलाई मासिक रूपमा सामाजिक संरक्षण अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने ।
उद्देश्य	सामाजिक संरक्षण अनुदान सहयोग मार्फत प्रदेश भित्रका उपचारमा रहेका १८ बर्ष मुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकाहरूको पोषण तथा शिक्षामा टेवा पुर्याउने
अपेक्षित प्रतिफल	प्रदेश भित्रका उपचार सेवामा रहेका १८ बर्ष मुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकाहरूको पोषण तथा शिक्षाको अवस्थामा सुधार गर्नका लागी प्रति बालबालिका मासिक रु. १००० का दरले प्राप्त गर्ने छन ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रकृया	१. एचआईभी एड्सको रोकथाम तथा व्यवस्थापनमा सहयोग पुर्याउने स्थानिय संघ संस्थाहरूसंग समन्वय गरी १८ बर्षमुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकाहरूको संख्या यकिन गर्ने र सूची तयार पार्ने / २. प्रति बालबालिका मासिक रु. १००० (एक हजार मात्र) को दरले सामाजिक संरक्षण अनुदान सहयोगस्वरूप भुक्तानि हुने रकम बच्चा र उसको संरक्षकको नाममा बैकमा रहेको संयुक्त खातामा जम्मा गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड । श्रोत	यस कार्यक्रममा मधेश प्रदेश अन्तर्गतका ०८ वटै जिल्लाहरूमा रहेका १८ बर्ष मुनिका एचआईभी संक्रमित बालबालिकाहरूका संख्याको आधारमा अनुमानित बजेट विनियोजन गरिएको छ । प्रदेश सरकारको खर्च मापडण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रहि कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ । खर्च गर्ने संस्थाले अभिलेख गरी लेखा परिक्षण सम्बन्धित निकाय स्वयंले गर्नु पर्नेछ । खर्च र कार्यक्रमको प्रतिवेदन प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयलाई दिनु पर्नेछ साथै यस आ.व.मा सम्पादित कार्यक्रमको प्रदिवेदन प्राप्त नभएमा आउने आ.व.मा बजेट विनियोजन गर्न प्रदेश सरकार बाध्य हुनेछैन ।
सन्दर्भ सामाग्री	प्रदेश खर्च मापडण्ड संचालन निर्देशिका २०७७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ एवं नियमावली, २०६४

६. आयुर्वेद सम्बन्धी रिपोर्टिंग फर्म फर्मेट छपाइ

परिचय	AHMIS TOOL अनुसार को छपाईको लागि यो क्रियाकलापमा बजेट राखिएको छ
उद्देश्य	आयुर्वेद सम्बन्धी हुने रिपोर्टिंग सजिलो एवं गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न।
अपेक्षित प्रतिफल	आयुर्वेद संस्थाहरुबाट गुणस्तरीय रिपोर्टिंग हुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वस्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रकृया	यस कार्यक्रममा विनियोजित रकम खर्च गर्नका लागि मधेश प्रदेशमा रहेका आयुर्वेद संस्थाहरु (प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय, आयुर्वेद औषधालय, नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र) को संख्या एवं आवश्यकता अनुसारको AHMIS TOOL अनुसार को छपाईको लागि कार्ययोजना तयार पार्ने। * तयार भएको उक्त कार्य योजना अनुसार आयुर्वेद सम्बन्धी रिपोर्टिंग फर्म फार्मेट छपाई गरी प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयलाई आपूर्ति गर्ने।
बजेट बाँडफाँड । श्रोत	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभिन्न रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

७. बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकका लागि स्वदेशी कृषि/दुधलाइ प्राथमिकतामा राखि उधोगबाट उत्पादित पोषण सामाग्री खरिद तथा वितरण

परिचय	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका बालबालिका, जेष्ठनागरिकहरुलाइ पोषण सामाग्री खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरुका लागि पोषण सामाग्री खरिद गरी कुपोषण न्यूनिकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	कुपोषण न्यूनिकरण हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय

संचालन प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> - प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका लागि पौष्टिक आहार खरिद आवश्यकता पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गर्ने । - प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका लागि पौष्टिक आहार खरिद पौष्टिक आहारको वितरण स्वास्थ्य तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयल एवं विज्ञहरूको परामर्श पश्चात तोके बमोजिम हुनेछ । - खरिद पश्चात वितरण आवश्यकता पहिचान गरी गर्ने । - स्वदेशी कृषिदुधलाइ प्राथमिकतामा राखि उद्योगबाट उत्पादित पोषण सामग्री खरिद तथा/ वितरण हुनेछ ।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

८. स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम खर्च

परिचय	स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत PHEOC को थप व्यवस्थापन, महामारीजन्य आकस्मिक व्यवस्थापन एवं औषधि खरिद, नर्सिंग सेवा कार्यक्रम समिक्षा संचालन तथा जनशक्ति भर्ना प्रक्रिया खर्च लगायतका जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालनको लागी यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	PHEOC को थप व्यवस्थापन, महामारीजन्य आकस्मिक व्यवस्थापन एवं औषधि खरिद, नर्सिंग सेवा कार्यक्रम समिक्षा संचालन तथा जनशक्ति भर्ना प्रक्रिया संचालन गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत PHEOC लाई थप व्यवस्थापन, महामारीजन्य आकस्मिक व्यवस्थापन एवं औषधि खरिद, नर्सिंग सेवा कार्यक्रम समिक्षा संचालन तथा जनशक्ति भर्ना प्रक्रिया खर्च लगायतका कार्यक्रम संचालन गरी नियमित स्वास्थ्य सेवामा टेवा पुग्नेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयले आवश्यकताको आधारमा संक्षिप्त कार्य योजना बनाई यो कार्यक्रम संचालन गर्ने छ ।
बजेट बाँडफाँड	यो कार्य समपन्न गर्नका लागि विनियोजित बजेटबाट आवश्यकता अनुसार PHEOC व्यवस्थापन खर्च, महामारीजन्य आकस्मिक व्यवस्थापन खर्च, महामारीजन्य औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री खरिद तथा आपूर्ति गर्न, जनशक्ति भर्ना/व्यवस्थापन प्रक्रिया संचालन खर्च र (गत आ.व. को बकाया भुक्तानी समेत नर्सिंग सेवा कार्यक्रम समिक्षा संचालन वापत बजेट बाँडफाँड एवं कार्ययोजना स्वीकृत गराई कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

सन्दर्भ सामाग्री	प्रदेश खर्च मापडण्ड संचालन निर्देशिका, २०७७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ एवं नियमावली, २०६४
------------------	---

९. गर्भवती/सुत्केरी का लागि स्वदेशी प्राथमिकता कृषि उद्योगबाट उत्पादित पोषण सामाग्री खरिद तथा वितरण

परिचय	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका गर्भवती, सुत्केरी, नागरिकहरूलाई पोषण सामाग्री खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका लागि पोषण सामाग्री खरिद गरी कुपोषण न्यूनीकरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	कुपोषण न्यूनीकरण हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> - प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका लागि पौष्टिक आहार खरिद आवश्यकता पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गर्ने । - प्रदेश अन्तर्गत जिल्लाहरूका लागि उच्च गुणस्तरको पौष्टिक आहार खरिद, पौष्टिक आहारको वितरण स्वास्थ्य तथा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयल एवं विज्ञहरूको परामर्श पश्चात तोके बमोजिम हुनेछ । - खरिद पश्चात वितरण आवश्यकता पहिचान गरी गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१०. कार्यालय परिसरमा बाल निर्माण तथा गार्डेनिङ भवण मर्मत सुधार

परिचय	निर्देशनालयको परिसर व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयको परिसर व्यवस्थित गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य निर्देशनालयको परिसरमा बैठक कोठा, गाडी शेड निर्माण, तथा रंगरोगन लगायतका

	आवश्यकता पुरा हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	स्वास्थ्य निर्देशनालय
संचालन प्रक्रिया	स्वास्थ्य निर्देशनालयको परिसरमा बैठक कोठा निर्माण, गाडी शेड निर्माण तथा मरम्मत, रंगरोगन, गार्डेनिंग लगायतका व्यवस्थापनको लागि विनियोजित बजेट आवश्यकता अनुसार बाँडफाँड तथा स्वीकृत गरी सार्वजनिक खरिद ऐन, ऐ. नियमावली बमोजिम कार्य सम्पन्न गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाँड गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय अन्तर्गतका क्रियाकलापहरु

१. पांच बर्ष मुनिको बच्चाको लागि स्वर्णबिन्दु कार्यक्रम

२. योग कक्षा संचालन

३. स्वास्थ्य सेवालाई थप बिस्तार गर्ने मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी भन्ने नाराका साथ पालिकाको समन्वयमा नागरिक आरोग्य सेवा (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन कार्यक्रम

४. आयुर्वेद फार्मसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन

५. न्युनतम सेवा मापदण्ड व्यस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम

६. निशुल्क वितरणको लागि औषधि खरिद

७. होमियोप्याथिक चिकित्सक करार सेवामा राखी सेवा प्रदान गर्न

८. औषधि /रिएजेन्ट तथा उपकरण

१. पांच बर्ष मुनिको बच्चाको लागि स्वर्णबिन्दु कार्यक्रम

परिचय	मधेश प्रदेशको ५ बर्ष मुनिको बालबालिकाहरुको पोषणको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छैन । स्वर्णबिन्दुले ५ बर्ष मुनिका बच्चाहरुका लागि शारीरिक र मानसिक विकासमा राम्रो प्रभाव पारेको देखिन्छ/ यसले बच्चाहरुमा विभिन्न रोगहरुसँग लड्ने क्षमता विकास गरि रोगहरु लाग्नबाट बचाउछ ।
उद्देश्य	बालबालिकाहरुमा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
सञ्चालन प्रक्रिया	१. चिकित्सालयमा आएका पांच बर्षमुनिको बालबालिकाहरुलाई प्रत्येक महिनाको पुष्य नक्षत्रका दिन स्वर्णबिन्दु प्राशन गराउने । २. सम्बन्धित जिल्लामा आवश्यक पर्ने स्वर्णबिन्दु यस मन्त्रालयबाट फोकल पर्सन तोकिएको आयुर्वेद चिकित्सक संग समन्वय गरेर तयार गर्न । ३. प्रत्येक महिनाको पुष्य नक्षत्रका दिन बिहान ८:०० बजे देखि ५:०० बजे सम्म सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । ४. सो सेवासँग सम्बन्धित विवरण फर्मेट तयार गरी सेवाग्राहीहरुको विवरण अद्यावधिक गर्ने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	बालबालिकाहरुमा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता अभिवृद्धि हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँटसहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ ।

अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयारगरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।

२.योग कक्षा संचालन

शीर्षक	विवरण
परिचय	जीवनशैली परिवर्तनका लागि योग, ध्यान तथा प्राणायामको माध्यमबाट स्वस्थ जीवनको बारेमा जानकारी गराउन, योगलाई व्यवहारमा ल्याउन, प्रोत्साहित गर्न र योग ध्यानको अभ्यास गराउने प्रयोजनका लागि योग कक्षा संचालन कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	जीवनशैली र वानी व्यवहारमा साकारात्मक परिवर्तन गर्न सहयोग पुर्याउनको साथै विभिन्न नसर्ने रोगबाट बच्न मद्दत पुग्ने ।
सञ्चालनप्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> • प्रत्येक दिन विहान १.३० घन्टाको योग कक्षा संचालन गर्ने • योग अभ्यास सकीसके पछि एक मात्रा आयुर्वेद जडिबुटी पेय (चिया) दिने • प्रत्येक १५ दिनमा यस कार्यक्रममा सहभागीहरूको रक्तचाप, सुगर, BMI को अभिलेख लिने • स्वास्थ्यमा आएको विशेष परिवर्तन भएमा त्यसको समेत अभिलेख राख्ने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित प्रतिफल	व्यवहारमा परिवर्तन भई दैनिक जीवनशैलीमा सकारात्मक सोचको विकास भएको हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँट सहितको योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नुपर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। योग शिक्षा सम्बन्धी सन्दर्भ सामग्रीहरू ।

३. स्वास्थ्य सेवालाई थप विस्तार गर्ने मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी भन्ने नाराका साथ पालिकाको समन्वयमा नागरिक आरोग्य सेवा (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन कार्यक्रम

शीर्षक	विवरण
परिचय	<p>स्वास्थ्य सेवालाई थप विस्तार गर्न “मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी” भन्ने नाराको साथ पालिकाको समन्वयमा आ.व २०८०/८१ मा मधेश प्रदेश सरकारबाट जम्मा ५६ वटा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र (Citizen Well-Being Centre) स्थापना भई संचालनमा रहेको छ/ मधेश प्रदेश सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम अनुसार नागरिक आरोग्यताको लागि व्यक्तिको खानपिन, बानीव्यहोरा र व्यवहारमा सुधार गर्न शारीरिक व्यायाम, योग र ध्यान जस्ता क्रियाकलापलाई दैनिक दिनचर्याको रूपमा विकास गरि सबै नागरिकको स्वस्थ जीवन सुनिश्चित गर्न स्थानीय तह संगको सहकार्य र आम नागरिकको सहभागितामा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र (Citizen Well-Being Centre) स्थापना तथा संचालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।</p>
उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय तहमा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र संचालन गर्ने । • स्वस्थ जीवनशैली अवलम्बनको लागि अभियानमुलक कार्यक्रम गर्ने । • नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमार्फत आधारभूत आयुर्वेदसेवा समेत उपलब्ध गराउने ।
सञ्चालनप्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> • नागरिक आरोग्य अभियान संचालनको लागि आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागबाट जारी भएको नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७६ बमोजिम स्थानीय नागरिक आरोग्य समिती र प्रती नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रले कम्तिमा ५ वटाका दरले वडा स्तरीय नागरिक वडा समुह गठन गरि अनिवार्य रूपमा मासिक प्रगति विवरण स्वास्थ्य निर्देशनालय मधेश प्रदेश र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयमा पठाउने । • नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रको सहजीकरण सम्बद्ध प्रदेश सरकार अन्तर्गतका जिल्ला स्थित प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय संस्थाबाट हुनेछ । • साथै समन्वय तथा अनुगमन कार्य प्रदेश सरकार एवं प्रदेश मातहतका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय र स्थानीय तह वाट हुनेछ । • जनशक्ति सम्बन्धमा कार्यरत एक जना वैद्य र एक जना का.स./अभ्यंगकर्ताको सेवा करार तथा संघीय अनुदान अन्तर्गत संचालित नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमा रिक्त रहेको श्रेणीविहीन अभ्यंगकर्ता/का स पदपूर्ति गर्ने • स्थानीयतहको खर्चबाट थप जनशक्ति तथा पूर्वाधार समेत व्यवस्था गर्न सक्नेछ । • नागरिक आरोग्य सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक पर्ने न्युनतम पूर्वाधार सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । • उल्लेखित कार्यक्रम वाहेक थप बजेटको सुनिश्चिता भई कुनै पालिका भित्रका सम्बन्धित कुनै वडामा स्थापना हुने नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रको हकमा आयुर्वेद

	<p>तथा वैकल्पिक चिकित्सालय समन्वय र परामर्शमा स्थानीय तहका वडाका स्वास्थ्य संस्थामा नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र स्थापना सम्बन्धित निर्देशिका २०७७ बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७६ बमोजिमका
कार्यान्वयन गर्ने निकाय/कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	<ul style="list-style-type: none"> स्वस्थ्य जीवनशैली अवलम्बनको माध्यमबाट नागरिकको स्वस्थ्य प्रवर्धन भएको हुनेछ । विभिन्न सर्ने र नसर्ने रोगहरुबाट बच्न सघाउ पुग्नेछ ।
बजेटबाँडफाँट	विनियोजित बजेटबाट प्रति नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रका लागि कार्यरत जनशक्ति (वैध तथा का.स.को पारिश्रमिक, चाँडपर्व खर्च एवम् पोशाक खर्च) व्यवस्थापनको लागि र बाँकी रकम बाट संघीय अनुदान अन्तर्गत संचालित नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रमा रिक्त रहेको का.स./अभ्यंगकर्ता करार सेवामा भर्ना गरी पारिश्रमिकको लागि उपयोग गरिनेछ ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ । प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयारगरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने । सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

४. आयुर्वेद फार्मसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन

परिचय	<p>प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको स्वास्थ्य सेवामा प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि आयुर्वेद फार्मसी संचालन र चुर्ण औषधी उत्पादन कार्य गर्न आवश्यक देखिन्छ । आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागबाट जारी गरिएको निःशुल्क २३ प्रकारका आयुर्वेद औषधी बाहेकका आयुर्वेद औषधीहरु टाढा र बाहिरका औषधी पसलबाट किन्न पर्दा सेवाग्राहीहरुलाई झन्झटिलो र विभिन्न मर्का पर्ने हुनाले चिकित्सालयबाट नै अस्पताल फार्मसी सेवा निर्देशिका, २०७२ अनुसार आयुर्वेद फार्मसी संचालन गर्न उपयुक्त देखिन्छ । हाम्रो स्थानीय तहमा उपलब्ध जडिबुटीहरुबाट चुर्ण औषधी निर्माण कार्यका लागि चुर्ण औषधी उत्पादन कार्यक्रम राखिएको छ ।</p>
उद्देश्य	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा गुणस्तरीय आयुर्वेद फार्मसी संचालन गर्न र चुर्ण औषधी उत्पादन गर्न ।
सञ्चालनप्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> आ.व .२०८०/०८१ मा प्रत्येक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा

	<ul style="list-style-type: none"> • स-शुल्क आयुर्वेद फार्मसी संचालनको लागि प्राप्त बजेटको प्रयोग एवं (money seed) निरन्तरताले गुणस्तरीय र सुबिधा सम्पन्न आयुर्वेद फार्मसी संचालन गर्नुपर्नेछ । • अस्पताल फार्मसी सेवा निर्देशिका २०७२ अनुसार आयुर्वेद फार्मसी संचालनको गरिनु पर्दछ । • फार्मसी संचालनमा सफ्टवेयरको प्रयोग गर्नु पर्दछ र यस्तो सफ्टवेयरमा औषधीको अभिलेखीकरण समेत सुनिश्चित गर्नु पर्ने छ । • हाम्रो स्थानीय तहमा उपलब्ध जडिबुटीहरुबाट चूर्ण औषधी निर्माण कार्यका चूर्ण औषधि उत्पादन निर्देशिका २०७२ अनुसार गरिनु पर्दछ ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा सेवाग्राहीले आयुर्वेद फार्मसी सेवा र चूर्ण औषधी प्राप्त गरि लाभान्वित हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	<ul style="list-style-type: none"> • चूर्ण औषधि निर्माण निर्माणको लागि चाहिने जडीबुटी खरीद, मशीन संचालन, विद्युत जडान, चूर्ण औषधि पैकिंगको लागी आवश्यक सामग्री खरीद तथा विविध खर्चका लागि विनियोजित बजेट बाँडफाड तथा स्वीकृत गरी खर्च गर्ने ।
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद एन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

५. न्यूनतम सेवा मापदण्ड व्यवस्थापन तथा अस्पताल सुदृढिकरण कार्यक्रम

उद्देश्य	न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। चिकित्सालयलेप्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको कार्ययोजना बनाई चिकित्सालय सुदृढिकरण गर्नसहयोग गर्ने
सञ्चालन प्रक्रिया	प्रदेश मातहतका आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा MSSमापन कार्य नियमित रूपमा स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा चिकित्सालयले गर्नेछ र सोहि अनुरूप निस्किएका अन्तर लाइ कार्ययोजना बनाउनु पर्ने (Gap)

	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले तयार गरेको अस्पतालस्तरीय गुणस्तर समन्वय समिति गठन गरि बैठक बसि अन्तर विश्लेषण गरिनुपर्ने र सुधारका कार्यहरू पहिचान गर्ने, प्राथमिकीकरण गर्ने, अपेक्षित प्रतिफल सहितको कार्ययोजना तयार गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ र सोको प्रतिवेदन तयार गरी स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनु पर्नेछ ।																											
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय																											
अपेक्षितउपलब्धि	आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयबाट गुणस्तरीय सेवा प्रवाह हुनेछ ।																											
बजेट बाँडफाँट	नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड अनुसार बजेटको परिधिभित्र रही योजना तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।																											
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>S. N</th> <th>COMPONENTS</th> <th>SUBGROUPS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>MSS कार्यक्रम</td> <td>न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम(वर्कशप वा फलोअप) (स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रदेश गुणस्तर व्यवस्थापन समिति र स्रोत व्यक्तिको टिमले गर्ने)</td> </tr> <tr> <td>२.</td> <td>अस्पताल व्यवस्थापन तथा सुशासन</td> <td>Human Resources, Service delivery/Management, Meetings, Review Programs, Social Audit, Clinical Audit, Website update</td> </tr> <tr> <td>३.</td> <td>क्लिनिकल सेवाहरू</td> <td>Service expansion, laboratory and Blood service, emergency service, OPD service and other clinical service, Medico legal service</td> </tr> <tr> <td>४.</td> <td>औषधी तथा फार्मेसी व्यवस्थापन</td> <td>Procurement of medicines, formulary</td> </tr> <tr> <td>५.</td> <td>स्वास्थ्य उपकरण तथा सामग्री</td> <td>Procurement of medical equipment and other commodities</td> </tr> <tr> <td>६.</td> <td>क्षमता विकास</td> <td>Update of protocols, Orientation, CMEs, Library establishment/management</td> </tr> <tr> <td>७.</td> <td>सहयोगात्मक सेवाहरू</td> <td>Cleaning and waste management, security, gardening Repair and maintenance (building equipment), power backup, water supply, CSSD</td> </tr> <tr> <td>८.</td> <td>अस्पताल सूचना</td> <td>EMR, EHR, Recording reporting, Research and</td> </tr> </tbody> </table>	S. N	COMPONENTS	SUBGROUPS	१.	MSS कार्यक्रम	न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम(वर्कशप वा फलोअप) (स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रदेश गुणस्तर व्यवस्थापन समिति र स्रोत व्यक्तिको टिमले गर्ने)	२.	अस्पताल व्यवस्थापन तथा सुशासन	Human Resources, Service delivery/Management, Meetings, Review Programs, Social Audit, Clinical Audit, Website update	३.	क्लिनिकल सेवाहरू	Service expansion, laboratory and Blood service, emergency service, OPD service and other clinical service, Medico legal service	४.	औषधी तथा फार्मेसी व्यवस्थापन	Procurement of medicines, formulary	५.	स्वास्थ्य उपकरण तथा सामग्री	Procurement of medical equipment and other commodities	६.	क्षमता विकास	Update of protocols, Orientation, CMEs, Library establishment/management	७.	सहयोगात्मक सेवाहरू	Cleaning and waste management, security, gardening Repair and maintenance (building equipment), power backup, water supply, CSSD	८.	अस्पताल सूचना	EMR, EHR, Recording reporting, Research and
	S. N	COMPONENTS	SUBGROUPS																									
	१.	MSS कार्यक्रम	न्यूनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम(वर्कशप वा फलोअप) (स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रदेश गुणस्तर व्यवस्थापन समिति र स्रोत व्यक्तिको टिमले गर्ने)																									
	२.	अस्पताल व्यवस्थापन तथा सुशासन	Human Resources, Service delivery/Management, Meetings, Review Programs, Social Audit, Clinical Audit, Website update																									
	३.	क्लिनिकल सेवाहरू	Service expansion, laboratory and Blood service, emergency service, OPD service and other clinical service, Medico legal service																									
	४.	औषधी तथा फार्मेसी व्यवस्थापन	Procurement of medicines, formulary																									
	५.	स्वास्थ्य उपकरण तथा सामग्री	Procurement of medical equipment and other commodities																									
	६.	क्षमता विकास	Update of protocols, Orientation, CMEs, Library establishment/management																									
	७.	सहयोगात्मक सेवाहरू	Cleaning and waste management, security, gardening Repair and maintenance (building equipment), power backup, water supply, CSSD																									
८.	अस्पताल सूचना	EMR, EHR, Recording reporting, Research and																										

	व्यवस्थापन	Studies, HMIS tools printing, annual report, communication
अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन मन्त्रालय/ स्वास्थ्य निर्देशनालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।	
प्रतिवेदन प्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयारगरी त्रैमासिकप्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका	
सन्दर्भसामग्री	MSS सम्बन्धि निर्देशिका तथा TOOLS हरू	

६. निशुल्क वितरणको लागि औषधि खरिद

उद्देश्य	कार्यालयमा आउने नियमित सेवाग्राहीहरूका लागि विभिन्न रोगको उपचारमा प्रयोग गरिने आवश्यक निःशुल्क आयुर्वेद औषधी व्यवस्थापन गर्ने।	
सञ्चालनप्रक्रिया	<ol style="list-style-type: none"> 1. स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र र आयुर्वेद औषधी उत्पादन केन्द्रबाट प्राप्त भएको निःशुल्क औषधी तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरूको विवरण तयार गर्ने र मौज्दातमा भएको औषधीको विश्लेषण गर्ने। 2. विश्लेषणका आधारमा खरिद गर्नुपर्ने आवश्यक औषधीहरूको सूची तयार गर्ने। 3. प्रचलित आर्थिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम खरिद गर्ने। 4. औषधी खरिद गर्दा औषधि व्यवस्था विभागबाट अनुमति प्राप्त WHO GMP certified भएको कम्पनी हुनु पर्ने। 5. खरिद गरिएको औषधीको खोल वा बट्टामा मधेश प्रदेश सरकारबाट निःशुल्क वितरणका लागि भनी उल्लेख हुनुपर्ने छ। 	
कार्यान्वयन निकाय	गर्ने	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितउपलब्धि	आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थामा आएका सेवाग्राहीहरूलाई आवश्यक औषधी उपलब्ध हुने।	
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँट सहित कोयोजना/टिप्पणी तयारगरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्चगर्नु पर्नेछ।	

अनुगमनरमूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

७. होमियोप्याथिक चिकित्सक करार सेवामा राखी सेवा प्रदान गर्न

परिचय	प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयमा होमियोप्याथिक उपचार सेवा सञ्चालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ।
उद्देश्य	होमियोप्याथिक उपचार सेवा सञ्चालन गर्न.
सञ्चालनप्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयको लागि स्वीकृत दरवन्दीका पदपूर्ति नभएको अवस्थामा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको स्वीकृति अनुसार होमियोप्याथिक चिकित्सक करारमा राखी सेवा सञ्चालन गर्ने ।
कार्यान्वयनगर्नेनिकाय/ कार्यालय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षितप्रतिफल	होमियोप्याथिक सेवाबाट सेवाग्राहीहरू सेवा प्राप्त गर्ने छन् र होमियोप्याथिक पद्धतिको प्रवर्धन हुनेछ ।
बजेटबाँडफाँट	नेपाल/प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँटसहित कोयोजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्चगर्नु पर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली तथा सन्दर्भ सामाग्री	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ। प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

द. औषधि /रिएजेंट तथा उपकरण

उद्देश्य	चिकित्सालयमा आउने सेवाग्राहीहरूका लागि विभिन्न रोगहरूको रोग निदान तथा स्वास्थ्य जाँचमा प्रयोग गरिने प्रयोगशालाका लागि रिएजेंट तथा केमिकल (Reagents and Chemicals) खरिद व्यवस्थापन गर्ने।
सञ्चालन प्रक्रिया	१. प्रयोगशाला सञ्चालनको लागि खरिद गर्नुपर्ने आवश्यक रिएजेंट तथा केमिकल (Reagents and Chemicals) को सूची तयार गर्ने। २. प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारको सार्वजनिक खरिद ऐन / नियमावलीको परिधिमा रही खरिद गर्ने।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालय
अपेक्षित उपलब्धि	चिकित्सालयमा आउने सेवाग्राहीहरूको विभिन्न रोगहरूको निदान तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ।
बजेट बाँडफाँट	नेपाल / प्रदेशसरकारको प्रचलित आर्थिक नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र बजेट बाँडफाँटसहित को योजना/टिप्पणी तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्नु पर्नेछ।
अनुगमन र मूल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन ,मूल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालय र सम्बन्धित निकायबाट हुनेछ।
प्रतिवेदनप्रणाली	मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा मासिक प्रगति विवरण अनिवार्य पठाउनु पर्नेछ।प्रत्येक क्रियाकलाप सम्पन्न भएपश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनसँगै संलग्न गरी मन्त्रालय/निर्देशनालयमा अनिवार्य पठाउनु पर्ने। सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ र निर्देशिका

१. स्वर्ण विन्दु कार्यक्रम (कार्डको नमूना)

स्वर्णविन्दु कार्ड

मुल दर्ता नं.	सम्पर्क नं.
बच्चाको नाम:	ठेगाना:
उमेर:	महिला: ☐
अभिभावकको नाम:	पुरुष: ☐

स्वर्ण विन्दु खुवाउने मिति				उचाई	तौल	MUAC
साल	महिना	गते	बार			
२०८१	श्रावण	२०	आइतबार			
२०८१	भाद्र	१५	शनिबार			
२०८१	आश्विन	११	शुक्रबार			
२०८१	कार्तिक	०८	बिहिबार			
२०८१	मंसिर	०६	बिहिबार			
२०८१	पौष	०३	बुधबार			
२०८१	माघ	०२	बुधबार			
२०८१	फाल्गुन	२६	सोमबार			
२०८१	चैत्र	२४	आइतबार			
२०८२	बैशाख	२१	आइतबार			
२०८२	जेष्ठ	१८	शनिबार			
२०८२	असार	११	बुधबार			

यो कार्ड सुरक्षित राख्नुहोला र हरेक पटक स्वर्णविन्दु खुवाउने आउदा यो कार्ड अनिवार्य रूपमा लिएर आउनु होला ।

स्वर्ण बिन्दु खुवाउने मिति			
मिति	खुवाएको	कुनै समस्या देखिएको	प्राविधिकको हस्ताक्षर
२०८१/०४/२०			
२०८१/०५/१५			
२०८१/०६/११			
२०८१/०७/०८			
२०८१/०८/०६			
२०८१/०९/०३			
२०८१/१०/०२			
२०८१/११/२६			
२०८१/१२/२४			
२०८२/०१/२१			
२०८२/०२/१८			
२०८२/०३/११			

स्वर्णविन्दु कार्यक्रम

स्वर्णविन्दु भन्नाले सुनको भस्म, औषधि मिसाएको घिउ र महको मिश्रण हो जुन धोपाको रूपमा बालबालिकाहरूलाई खुवाइन्छ ।

समग्र स्वास्थ्य राम्रो बनाउछ

रोग प्रतिरोधान्म क्षमता बढाउछ

स्वर्णविन्दुका फाईदाहरू

कसले खाने?

जन्म देखि ५ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरू

कहिले खुवाउने?

-प्रत्येक महिनामा पर्ने पुष्य नक्षत्रका दिन

शारीरिक तथा मानसिक विकासमा मद्दत

पाचन शक्ति बढाउछ

बल बढाउछ

दिमाग तन्दुरुस्त बनाउछ

Assessment Chart 1st

For children (0-5 months)

S.N.	Card No.	Name	Age		Weight	Length
			Weight	Male Female		

Assessment Chart 2nd

For children (6-23 months)							
S.N.	Card No.	Name	Age		Weight	Height	MUAC
			Male	Female			

Assessment Chart 3rd

For children (24-59 months)							
S.N.	Card No.	Name	Age		Weight	Height	MUAC
			Male	Female			

Boys			Girls		
Age (Year)	Hight (CM)	Weight (KG)	Age (Year)	Hight (CM)	Weight (KG)
At Birth	45-51	2.6-4	At Birth	45-49	2.4-3.6
0.5	65-70	7-10	0.5	64-69	6-9
1	73-79	9-13	1	71-76	8-11
2	82-89	11-16	2	81-86	9-13
3	91-98	12-18	3	91-95	11-14
4	100-195	17-21	4	99-103	15-18
5	105-112	19-24	5	119-195	1-19

महत्वपूर्ण जानकारीहरू:

- स्वर्णबिन्दु खुवाए पश्चात आधा घण्टा सम्म खाना/दुध खुवाउनु हुदैन ।
- कुनै दुव्यप्रभाव देखिएमा चिकित्सकसँग तुरुन्त सल्लाह लिनुहोला ।
- बालबालिकाहरूलाई सन्तुलित आहार सेवन गराउनु होला ।
- बालबालिकाहरूलाई टि. भि. मोबाईल जस्ता स्क्रिनमा लामो समय हेर्न नदिऔं ।
- बालबालिकाहरूलाई बाह्य खेलकुदमा सक्रिय राखि समग्र स्वास्थ्यको प्रबद्धन गरौं ।

२. योग कक्षा संचालन

योग कक्षा संचालन

Monthly yog class reporting

सि.न.	मिति	योग कक्षामा सहभागीको संख्या	कैफियत

योग प्रशिक्षक

सि.न.	मिति	योग गराउने कर्मचारी (प्रशिक्षक)को नाम थर	कैफियत

योग कक्षामा सहभागीको १५ /१५ दिनमा BMI Test र blood sugar (random) test reporting

सि.न.	मिति	योग कक्षामा सहभागीको नाम थर	BMI	RBS	कैफियत

प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरू

(अ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरू

१. पालिका जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको लागि Kits, Consumables, Reagents खरिद
२. प्रदेशका प्रयोगशालाहरूको उपकरणहरूको AMC/CMC Maintenance को लागि
३. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद
४. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद
५. प्रयोगशालाकर्मिहरू लाई Bacteriological Culture सम्बन्धि तालिम
६. प्रयोगशालाकर्मिहरू लाई Biosafety/Biosecurity सम्बन्धि तालिम
७. प्रयोगशालाकर्मिहरू लाई Laboratory Quality Management सम्बन्धि तालिम
८. प्रयोगशालाकर्मिहरू लाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम
९. प्रयोगशालाकर्मिहरूलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि तालिम
१०. प्रयोगशालाकर्मिहरूका लागि समिक्षा गोष्ठी तथा बिबिध तालिम
११. Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मिहरूलाई तालिम
१२. Non-Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मिहरूलाई तालिम

(आ) पूँजगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरू

१. क्षयरोग TB को प्रभावकारी खोजपडतालका लागि पोर्टेबल ब्याट्री जडित (WHO-PQ) औजार उपकरण खरिद
२. सुरक्षित Sample ओसारपोसारको निमित्त पोर्टेबल ब्याट्री जडित पोर्टेबल Sample ट्रान्सपोर्ट रेफ्रिजिटेर (WHO-PQ)
३. सिकलसेल तथा थाईलेसेमिया स्क्रिनिगका लागि पोर्टेबल ब्याट्री जडित माइक्रोचिप इलेक्ट्रोफोरेस उपकरण खरिद
४. Malditof mass Spectrometry for PPHL Janakpur 1 Set
५. CLIA Machine खरिद (१६ स्थान)

१. पालिका जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको लागि Kits, Consumables, Reagents खरिद

परिचय:	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा संचालन तथा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई निदान्तमक सेवा प्रदान गरी पहिचान गर्न ।
उद्देश्य:	प्रयोगशालाको सेवा सर्वसुलभ प्रदान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल:	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्नेछ ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री:	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

२. प्रदेशका प्रयोगशालाहरुको उपकरणहरुको AMC/CMC Maintenance को लागि

परिचय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालामा जडित उपकरण को AMC/CMC Maintenance गर्न ।
उद्देश्य:	Realable Result गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्नु साथै उपकरणहरुको Performance राम्रो बनाउन ।
अपेक्षित प्रतिफल:	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रवाह गर्नेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री:	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

३. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद

परिचय:	जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवाको रोग पहिचान गर्न अहमभूमिका रहेको छ ।प्रारम्भिक चरणमै रोगको पहिचान तथा सम्भावित रोगको जोखिममा रहेका व्यक्तिहरुको प्रयोगशाला जाँच गरी जनधनको क्षति लगायत catastrophic cost न्यून पार्न मद्दत गर्दछ ।
उद्देश्य:	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा संचालन तथा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई स्वास्थ्यका निदान्तमक सेवा प्रदान गरी रोगको पहिचान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल:	छिटो,सर्वसुलभ गुणस्तरीय प्रभावकारी प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुनेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नु पर्दछ।
सन्दर्भ सामग्री:	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

४. प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको ल्याब संचालनको लागि Close System Reagents, Chemical र Consumables खरिद

परिचय:	जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवाको रोग पहिचान गर्न अहम भूमिका रहेको छ । प्रारम्भिक चरणमै रोगको पहिचान तथा सम्भावित रोगको जोखिममा रहेका व्यक्तिहरुको प्रयोगशाला जाँच गरी जनधनको क्षति लगायत catastrophic cost न्यून पार्न मद्दत गर्दछ ।
उद्देश्य:	गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा संचालन तथा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई स्वास्थ्यका निदान्तमक सेवा प्रदान गरी रोगको पहिचान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल:	छिटो, सर्वसुलभ गुणस्तरीय प्रभावकारी प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुनेछ ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	वार्षिक कार्यक्रमभित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री:	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरु ।

५. प्रयोगशालाकर्मिहरु लाई Bacteriological Culture सम्बन्धि तालिम

परिचय:	माइक्रोबायोलोजी प्रयोगशालामा Bacteriological Culture परिक्षणसम्बन्धि ज्ञान सीपको अहम भूमिका रहेको छ । जिवानुबाट हुने संक्रामक रोगहरुको निदान गर्न र उपचार गर्न Bacteriological Culture जांचको नतिजा भरपर्दो र गुणस्तरीय हुनु पर्दछ । जांचको नतिजा भरपर्दो र गुणस्तरीय बनाउन प्रयोगशालाकर्मिहरु Bacteriological Culture परिक्षणमा दक्ष हुनु पर्ने भएकोले यो तालिम राखिएको हो ।
उदेश्य:	प्रयोगशालाकर्मिहरुलाई Bacteriological Culture सम्बन्धि परिक्षणमा दक्ष बनाई जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा हुने Bacteriological culture सम्बन्धि जांचको गुणस्तर बढाउन ।
अपेक्षित प्रतिफल:	जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा हुने Bacteriological culture सम्बन्धि जांचको गुणस्तर बृद्धी हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।

संचालन प्रकृया:	<ul style="list-style-type: none"> • तालिम अवधि: ४ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्या: १२ देखि १५ जना । जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला र प्रदेशका अस्पतालका प्रयोगशालाहरुमा Bacteriological culture सम्बन्धि जाँचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मिहरुलाई सहभागिता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ता: प्रयोगशाला विज्ञ/विषय विज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत व्यक्ति: प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधि: प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री:	Bacteriology SOP, Protocols र उल्लेखित तालिम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरु ।

६. प्रयोगशालाकर्मिहरु लाई Biosafety/Biosecurity सम्बन्धि तालिम

परिचय:	प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित विभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन नभएमा प्रयोगशालामा काम गर्ने कर्मचारीहरु र प्रयोगशाला बाहिर को मानिसहरुलाई विभिन्न किसिमको जोखिम हुने भएकोले प्रयोगशालाकर्मिहरुलाई Biosafety/Biosecurity सम्बन्धि ज्ञान सीपको आवश्यकता हुने भएकोले यो तालिम राखिएको हो ।
उद्देश्य:	प्रयोगशालाकर्मिहरुमा Biosafety/Biosecurity सम्बन्धि ज्ञान सीपलाई बृद्धि गरि प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित विभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन गर्न र सो बाट हुन सक्ने जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल:	गरि प्रयोगशालाहरुमा सिर्जित विभिन्न बस्तुहरुको उचित व्यवस्थापन हुने र सो बाट हुन सक्ने जोखिमहरुको न्यूनीकरण हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।

संचालन प्रकृया:	<ul style="list-style-type: none"> • तालिम अवधि: ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्या: १८ देखि २० जना । प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ता: प्रयोगशाला बिज्ञ/विषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत ब्यक्ति: प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधि: प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री:	WHO Biosafety Manual, NPHL Guidelines, Biosafety/Biosecurity संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरू ।

७. प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई Laboratory Quality Management सम्बन्धि तालिम

परिचय:	प्रयोगशाला परिक्षणमा गुणस्तर सुनिश्चितता (Quality Assurance) सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई ज्ञान शिपको अहम भूमिका रहनुका साथै प्रयोगशालाहरूको आन्तरिक र बाह्य गुणस्तर नियन्त्रण (Internal and External Quality Control) ले प्रयोगशाला सेवा र प्रयोगशाला जांचको नतिजा गुणस्तरीय भई रोगहरूको सहि तरिकाले निदान हुने र बिरामीहरूको सहज र सर्वसुलभ उपचारमा टेवा पुर्याउने जिम्मेवारी प्रयोगशालाको हुने भएकोले यो तालिम राखिएको हो ।
उद्देश्य:	प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई परिक्षणको गुणस्तर सुनिश्चितता, प्रयोगशालाहरूको आन्तरिक र बाह्य गुणस्तर नियन्त्रण र गुणस्तरीय प्रयोगशाला व्यवस्थापन (Laboratory Quality Management) सम्बन्धि ज्ञान शिप बढाई गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल:	प्रयोगशालाकर्मीहरूको प्रयोगशाला गुणस्तर व्यवस्थापन सम्बन्धि ज्ञान शिप बढ्ने र गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	<ul style="list-style-type: none"> • तालिम अवधि: ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्या: १८ देखि २० जना । प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ता: प्रयोगशाला बिज्ञ/विषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत व्यक्ति: प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधि: प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री:	Laboratory Quality Management संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरु ।

८. प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम

परिचय:	गुणस्तरीय र भरपर्दो प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्नु, प्रयोगशालाहरुमा हुने जाँचको गुणस्तर बढाउनु, रिपोर्ट वितरणको समय घटाउनु र सहि जाँच सहि समयमा हुनुको साथ साथै प्रयोगशाला क्षेत्रमा विकास भईरहेका नयाँ प्रविधिहरुको प्रयोग गर्नु जसले गर्दा रोग निदान र उपचारमा टेवा पुर्‍याउने जिम्मेवारी प्रयोगशालाकर्मीहरुको हुने भएकोले प्रयोगशालाकर्मीहरुको ज्ञान, शिप र क्षमता अभिवृद्धि गर्न यो तालिम राखिएको हो ।
उद्देश्य:	गुणस्तरीय र भरपर्दो प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न प्रयोगशालाकर्मीहरुको ज्ञान, शिप र क्षमता अभिवृद्धि गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल:	प्रयोगशालाकर्मीहरुको क्षमता अभिवृद्धि भई गुणस्तरीय र भरपर्दो प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने, प्रयोगशालाहरुमा हुने जाँचको गुणस्तर बढ्ने, रिपोर्ट वितरणको समय घट्ने र सहि जाँच सहि समयमा हुने ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	<ul style="list-style-type: none"> • तालिम अवधि: ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्या: १८ देखि २० जना । प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ता: प्रयोगशाला बिज्ञ/विषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत व्यक्ति: प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधि: प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री:	उल्लेखित तालिमसंग सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरु ।

९. प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि तालिम

परिचय:	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका प्रयोगशालाहरुमा प्रयोगशाला सेवा दिने क्रममा प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई संक्रमणको उच्च जोखिम हुने गर्दछ । तसर्थ सम्भावित संक्रमणहरुको जोखिम न्यूनीकरण, संक्रमण नियन्त्रण र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन र ति संक्रमणहरुबाट जोगिन प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई Infection Prevention तथा Control सम्बन्धि ज्ञान सीपको आवश्यकता रहेकोले यो तालिम राखिएको हो ।
उदेश्य:	प्रयोगशालाहरुमा हने सम्भावित संक्रमणहरुको जोखिम न्यूनीकरण, संक्रमण नियन्त्रण र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ज्ञान सीप बढाउने ।
अपेक्षित प्रतिफल:	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई संक्रमणहरुको जोखिम न्यून हुने, संक्रमण नियन्त्रण हुने र संक्रमणको जोक्षिम रहेका प्रयोगशालामा उतसर्जित फोहोरहरुको उचित व्यास्वस्थापन हुने ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	<ul style="list-style-type: none"> • तालिम अवधि: ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्या: १८ देखि २० जना । प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रयोगशालाकर्मिहरू लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ता: प्रयोगशाला बिज्ञ/विषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत व्यक्ति: प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधि: प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफल प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री:	National IPC Guideline, HCWM Guideline र IPCसंग सम्बन्धित सन्दर्भ सामग्रीहरू ।

१०. प्रयोगशालाकर्मिहरूका लागि समिक्षा गोष्ठी तथा विविध तालिम

परिचय:	यस प्रदेशका विभिन्न प्रयोगशालाहरू बाट प्रादान भई रहेको सेवाहरू, जाँचको विधि, गुणस्तर नियन्त्रण, नतिजाको अवस्था बारे जानकारी लिन र नियमति रूपले गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न भईरहेको कठिनाईहरू लाई न्यूनीकरण गर्न प्रयोगशालाकर्मिहरू र सरोकारवालाहरू बीच छलफल गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उद्देश्य:	प्रयोगशालाहरूबाट प्रादान भई रहेको सेवाहरूको अवस्था बारे जानकारी लिन र नियमति रूपले गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रदान गर्न भईरहेको कठिनाईहरू लाई न्यूनीकरण गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल:	नियमित रूपले गुणस्तरीय र सर्वसुलभ प्रयोगशाला सेवा प्रदान हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।

संचालन प्रकृया:	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम अवधि: १/१ दिन (अर्धवार्षिक र वार्षिक गरि २ पटक) । सहभागी संख्या: २० देखि २५ जना । प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई प्रस्तुतिकाकरण सहित सहभागीता गराउने । प्रशिक्षक तथा सहजकर्ता: प्रयोगशाला बिज्ञ/विषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । श्रोत ब्यक्ति: प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । कार्यक्रम विधि: प्रस्तुतिकाकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । कार्यक्रम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री:	उल्लेखित कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

११. Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई तालिम

परिचय:	हाल विश्वव्यापी रूपमा विभिन्न किसिमको नयाँ तथा पुराना सरुवा रोग (CommunicableDisease) हरुको प्रकोप बढिरहेको सन्दर्भमा प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई ति रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप भएमा सरुवा रोगहरुको निदानमा मदत पुर्याउने काम गर्छ । तसर्थ विभिन्न किसिमका सरुवा रोगहरुको बारेमा ज्ञान, शिप, जानकारी र सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न प्रयोगशालाकर्मीहरुको लागि यो तालिम राखिएको हो ।
उदेश्य:	प्रयोगशालाकर्मीहरुलाई विभिन्न किसिमका सरुवा रोगहरुको बारेमा ज्ञान र शिप बढाई सो रोगहरुको निदानमा सहयोग गर्न र सरुवा रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बढाउन ।
अपेक्षित प्रतिफल:	प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा रहेको प्रयोगशालाहरुमा सरुवा रोगहरुको निदान हुने र सरुवा रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बृद्धी हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।

संचालन प्रकृया:	<ul style="list-style-type: none"> • तालिम अवधि: ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्या: १८ देखि २० जना । प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट सरुवा रोग सम्बन्धि जांचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरू लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ता: प्रयोगशाला बिज्ञ/विषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत ब्यक्ति: प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधि: प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री:	Communicable Diseases संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरू ।

१२. Non-Communicable Diseases सम्बन्धि प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई तालिम

परिचय:	हाल विश्वव्यापी रूपमा विभिन्न किसिमको नसर्ने रोग (Non-communicableDisease) हरुको प्रकोप बढिरहेको सन्दर्भमा प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई ति रोगहरूको बारेमा ज्ञान र शिप भएमा नसर्ने रोगहरूको निदानमा मदत पुर्याउने काम गर्छ । तसर्थ विभिन्न किसिमका नसर्ने रोगहरूको बारेमा ज्ञान, शिप, जानकारी र सो रोगहरूको निदानमा सहयोग गर्न प्रयोगशालाकर्मीहरूको लागि यो तालिम राखिएको हो ।
उद्देश्य:	प्रयोगशालाकर्मीहरूलाई विभिन्न किसिमका नसर्ने रोगहरूको बारेमा ज्ञान र शिप बढाई सो रोगहरूको निदानमा सहयोग गर्न र नसर्ने रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बढाउन ।
अपेक्षित प्रतिफल:	प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा रहेको प्रयोगशालाहरूमा नसर्ने रोगहरूको निदान हुने र नसर्ने रोग सम्बन्धि जाँचको गुणस्तर बृद्धी हुने ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।

संचालन प्रकृया:	<ul style="list-style-type: none"> • तालिम अवधि: ३ दिन (१ ब्याच) । • सहभागी संख्या: १८ देखि २० जना । प्रदेशका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट नसर्ने रोग सम्बन्धि जांचमा संगलग्न प्रयोगशालाकर्मीहरु लाई सहभागीता गराउने । • प्रशिक्षक तथा सहजकर्ता: प्रयोगशाला बिज्ञ/विषय बिज्ञ/तालिम फाँट प्रमुख/लेखा कर्मचारी/आवश्यक परेको अवस्थामा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकु र अन्य संस्थाबाट प्रशिक्षकको लागि अनुरोध गर्ने । • श्रोत ब्यक्ति: प्रदेश सचिव वा महाशाखा प्रमुख (स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम), निर्देशक (प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, जनकपुरधाम, स्वास्थ्य निर्देशनालय, सपही, धनुषा, प्रदेश आपूर्ति ब्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया, बारा) । • तालिम विधि: प्रस्तुतिकरण, सामुहिक छलफलर प्रयोगात्मक अभ्यास । • तालिम पश्चात संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही आवश्यकता अनुसार बजेट बाँडफाँड गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र नियमावली २०६४, मधेश प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०८१ र भ्रमण खर्च नियमावली २०७२ बमोजिम खर्च गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री:	Non-communicable Diseases संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

(आ) पूँजिगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम / क्रियाकलापहरू

१. क्षयरोग TB को प्रभावकारी खोजपड्तालका लागि पोर्टेबल ब्याट्री जडित (WHO-PQ) औजार उपकरण खरिद

परिचय:	शकास्पद क्षयरोग विरामीको खोजपड्ताल गर्न तथा क्षयरोगका विरामी Notification दर बढाउनमा मद्दत पुऱ्याउनको साथै संक्रमितहरूलाई उपचारको दायरामा ल्याई यसलाई नियन्त्रण गर्न मद्दतको लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उदेश्य:	क्षयरोगको संभावित विरामीको Notification दर बढाउनमा मद्दत गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल:	क्षयरोगबाट संक्रमित विरामीलाई पहिचान गरी उपचार दायरामा ल्याई क्षयरोग नियन्त्रणको राष्ट्रिय स्तरको कार्यक्रम सफल हुनेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम । 0
संचालन प्रकृया:	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ । तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ ।
बजेट बांडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री:	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरू ।

२. सुरक्षित Sample ओसारपोसारको निमित्त पोर्टेबल ब्याट्री जडित पोर्टेबल Sample ट्रान्सपोर्ट रेफ्रिजिटेर (WHO-PQ)

परिचय:	नमुना ओसार पोसार गर्दा जिवाणुलाई जिवित अवस्थामा राख्न Portable Battery जडित Portable sample ट्रान्सपोर्ट रेफ्रिजेरेरको आवश्यकता भएकोले यो कार्यक्रमा राखिएको हो ।
उदेश्य:	नमूना ओसार पोसार गर्दा जिवाणुलाई जिवित अवस्थामा राख्न, अनावश्यक जिवाणुको संख्यामा वृद्धिलाई रोकी नमुनाहरूको Biochemical Parametre हरुमा कुनै किसिमको असर पर्न नदिई यथास्थितिमा नमूनाको ढुवानी गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल:	नमुना ओसार पसारको समयमा हुने परिवर्तन (contamination and deterioration) लाई न्यूनीकरण गरी सने तथा नसने रोगहरूको नमूनाको सुद्धता (sample integrity) कायम राखी गुणस्तरीय रिपोर्ट समयमै उपलब्ध गराई रोगको छिटो छरितो पहिचान तथा निदान गर्ने कार्यमा सहयोग पुग्ने छ ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाट:	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री:	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु ।

३. सिकलसेल तथा थाईलेसेमिया स्क्रिनिगका लागि पोर्टेबल ब्याट्री जडित माइक्रोचिप इलेक्ट्रोफोरिस उपकरण खरिद

परिचय:	सिकलसेल तथा थालेसेमिया एक प्रकारको नसर्ने रोग हो बिगतका अनुसन्धानहरुको रिपोर्ट अनुसार मुख्य गरी आदिवासी समुदायमा देखिएको हुनाले, प्रयोगशालासेवाको पहुँचमा नरहेका जनसमुदायको यी रोगहरुको स्क्रिनिङका Portable Battery जडित माइक्रोचिप इलेक्ट्रोफेरिस उपकरण आवश्यक भएकोले यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उदेश्य:	सिकलसेल तथा थाईलेसेमियाको screening गरी उपचारका दायरामा ल्याउन ।
अपेक्षित प्रतिफल:	सिकलसेल तथा थाईलेसेमिया रोगबाट हुने मृत्युदरलाई न्यूनीकरण गर्न सहयोग गर्नेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय:	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृया:	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।

बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरू ।

४. Malditof mass Spectrometry for PPHL Janakpur 1 Set

परिचयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाको सेवा प्रवाहलाई Fast Bacteriology and mycology संग सम्बन्धित Micro organs हरुको पहिचानमा थप प्रभावकारी भई छिटो छरितो सेवाका लागि Maldit of mass spectrometry आवश्यक परेकोले यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उद्देश्यः	न्यून समयमा Bacterial identification गरी सेवाग्राहीहरूको गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफलः	न्यून समयमा रोग निदान गरी उपचारका दायरामा लाई Mobility & Mortality घटाउनमा मद्दत गर्नेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ । तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरू ।

५. CLIA Machine खरिद (१६ स्थान)

परिचयः	स्थानीय तह सम्म गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा विस्तार गरी प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ, Endocrinology परीक्षण सेवा सहितको गुणस्तरीय प्रयोगशाला प्रदान गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उद्देश्यः	पहुँच योग्य गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा प्रवाह गरी रोग निको पार्नका साथै रोग नियन्त्रण गर्न र

	मृत्युदर घटाउन मद्दत पुर्याउन।
अपेक्षित प्रतिफलः	प्रदेश बासीलाई, पहुचयोग्य, सर्वसुलम प्रयोगशाला सेवा प्रदान गरी, Screening, Diagnosis, monitoring, prognosis गर्नेछ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालयः	प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, मधेश प्रदेश, जनकपुरधाम ।
संचालन प्रकृयाः	<ul style="list-style-type: none"> • वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही त्रैमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। तत् पश्चात सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ।
बजेट बांडफाटः	विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्रीः	कार्यक्रम संग सम्बन्धित सन्दर्भ सामाग्रीहरु।

प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्रका क्रियाकलापहरु

१. X-Ray Film and Reagent for Lab खरिद
२. प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरिद
३. निःशुल्क वितरणका लागि औषधी खरिद
४. श्वास प्रश्वास सम्बन्धी रोगको उपचार मा प्रयोग हुने औषधी खरिद
५. NCD को औषधी खरिद
६. सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरुलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिद
७. हेमोफिलिया रोगीहरुको लागि औषधी तथा Factor viii, ix Thalassemia का Medicine खरिद
८. यौनरोग औषधि खरीद
९. २D म्यामोग्राफी मेसिन ३D मा अपग्रेड गर्न)Kalaiya, Siraha, Sarlahi and Gaur hospital)
१०. मन्त्रालय मातहतका अस्पतालको लागि DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका विभिन्न उपकरणहरु
११. ईएनटी एन्डोस्कोप र ईएनटी माइक्रोस्कोप प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र कलैया
१२. प्रादेशिक अस्पतालहरु मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जन्मेको जेनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि) Janakpur, Siraha, Bara and Lahan hospital)
१३. अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा RO DRINKING WATER जडान
१४. प्लाज्मा स्टेरिलाइजर प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर, लहान, सिरहा र कलैया
१५. प्रादेशिक अस्पतालहरुका लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER
१६. सीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पतालजनकपुर र लहान
१७. None Invasive Hemoglobinometer Machine खरिद

१. X-Ray Film and Reagent for Lab खरिद

परिचय	X-Ray Film and Reagent for Lab खरिद व्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	ल्याब केमिकल ,रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस, लगायतको सामानहरु खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	ल्याब केमिकल ,रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस, लगायतको सामानहरु खरिद तथा आपूर्ति भई स्वास्थ्य सेवा संचालन भई सहज हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम , धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> ल्याब केमिकल, रिएजेन्ट र कन्जुमेबल्स, एक्स रे फिल्मस, USG- ECG Paper लगायतको सामानहरु सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम हुने छ । वार्षिक कार्यक्रम भित्र रही लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक खरिद योजना अनुसार खरिद ईकाईको बैठकको निर्णय र सम्बन्धित विषय विज्ञबाट तयार भई स्वीकृत भएको स्पेशिकेशन बमोजिम मालसामान खरिदको कार्यक्रम विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ। सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा ऐ. नियमावली, २०६४ अनुसार उपयुक्त खरिद विधि छनौट गरी सोही ऐन, नियम बमोजिम बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्छ। खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि सामान आपूर्ति गर्नु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४

२. प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरुका लागि औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संविधानमा व्यवस्था भएको - धारा ५१ को ज(७) नेपालको परम्परागत चिकित्सा पद्धतिकोरूपामा रहेको आयुर्वेदिक, प्राकृतिक चिकित्सा र होमियोपेथिक लगायत स्वास्थ्य पद्धतिकोसंरक्षण र प्रवर्धन गर्नर नेपालको हालको स्वास्थ्य समस्यामा नसर्ने रोगको अनुपात बढ्दो भएको रत्यस्ता प्रकारका रोगहरुको
-------	--

	रोकथाममा आयुर्वेदमा व्यवस्था भएको चिकित्सार स्वस्थवमहत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । तसर्थ प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरूका लागि औषधी खरिद तथा व्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरूका लागि औषधी खरीद गरी नेपालको परम्परागत चिकित्सा पद्धतिकोरूपामा रहेको आयुर्वेदिक र प्राकृतिक चिकित्सा लगायत स्वास्थ्य पद्धतिको संरक्षण र प्रवर्धन गर्दै स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरूबाट औषधी वितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई सर्वसाधारणलाई आयुर्वेदिक र प्राकृतिक चिकित्साको प्रत्यक्ष लाभ हुने ।
कार्यान्वयन कार्यालय/निकाय	गर्ने प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरूबाट वितरण हुने औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका प्रादेशिक आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालयहरूसंग समन्वय गरि विरामी तथा विरामीको दर तथा आपतकालीन अवस्था समेतलाई आकलन गरी आवश्यकता पहिचान गरि सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम हुने छ । नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा विभाग मातहत रहेको महाशाखाको स्वीकृत आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको बर्गिकृत औषधीको सूची अनुसार खरिद गर्ने र आवश्यकता तथा औचित्यको आधारमा थप गर्नुपर्ने औषधी तथा औषधीजन्य सामग्रीहरूको स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशबाट सूची तयार गरी पूर्व स्वीकृति लिई खरिद गर्नु पर्नेछ । औषधी खरिद गर्दा certified GMP WHO उच्च गुणस्तरीय औषधि हुनुपर्नेछ तथा औषधी व्यवस्था विभागबाट अनुमति प्राप्त भएका कम्पनीको हुनु पर्ने छ । खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि संघीय स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, आयुर्वेद विभाग, टेकु लगायत सम्बन्धित विषय विज्ञको सहायता लिन सकिने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४, आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागको औषधी सूची

३. निःशुल्क वितरणका लागि औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संविधानले सबै नागरिकले सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रूपमा प्रत्याभुत गरेको छ तसर्थ निःशुल्क वितरण गर्ने औषधि खरीद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ।
उद्देश्य	निःशुल्क वितरण गर्ने गुणस्तरीय औषधि खरीद गरी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले निःशुल्क वितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई सर्वसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> निःशुल्क वितरणहुने औषधीको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरूसंग समन्वय गरि विरामी तथा बिरामीकोदर तथा आपतकालीन अवस्थासमेतलाई आकलन गरी आवश्यकता पहिचान गरि सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम हुने छ । नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा विभाग मातहत रहेको महाशाखाको स्वीकृत आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको बर्गिकृत औषधीको सुची अनुसार खरिद गर्ने र आवश्यकता तथा औचित्यको आधारमा थप गर्नुपर्ने औषधी तथा औषधीजन्य सामग्रीहरूको स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशबाट सूचि तयार गरी पूर्व स्वीकृति लिई खरिद गर्नु पर्नेछ । खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि व्यवस्थापन महाशाखाको वा बिषय बिज्ञ को सहायता लिन सकिनेछ । औषधी खरिद गर्दा certified GMP तथा औषधी ब्यवस्था विभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४, National Essential drug list भित्रका निःशुल्क वितरण गर्ने औषधिहरू

४. श्वास प्रश्वास सम्बन्धी रोगको उपचारमा प्रयोग हुने औषधी खरिद

परिचय	श्वास प्रश्वास सम्बन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद व्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशको गरिब र बिपन्न जनताहरूको लागि श्वास प्रश्वास रोगिहरूको रोग

	निदान र उपचारको लागि औषधी खरिद गरि गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशको गरिब ,बिपन्न र पिछ्छिडिएको जनताहरुमा भएको श्वास प्रश्वास रोगहरु निर्मुल गर्न सहयोग हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपुर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा विभाग मातहत रहेको महाशाखाको स्वीकृत बर्गिकृत औषधीको सुची अनुसार खरिद गर्ने र आवश्यकता तथा औचित्यको आधारमा थप गर्नुपर्ने औषधी तथा औषधीजन्य सामग्रीहरुको स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशबाट सूची तयार गरी पूर्व स्वीकृति लिई खरिद गर्नु पर्नेछ । खरिद गरिने औषधी तथा औषधीजन्य सामानको स्पेशीफिकेसनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, ब्यबस्थापन महाशाखा तथा बियय विज्ञको सहायता लिन सकिने छ । खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि मालसामान आपुर्ति गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार बिनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाड गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद एन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

५. NCD को औषधी खरिद

परिचय	नेपालको संबिधानले सबै नागरिकले सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने अधिकार सुनिश्चितता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रुपमा प्रत्याभुत गरेको छ । तसर्थ नर्सिने रोग सम्बन्धीको औषधी खरिद ब्यबस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	नर्सिने रोगको उपचार गर्न गुणस्तरिय औषधी खरिद तथा बितरण गरि स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले नर्सिने रोगको लागि तोकेको औषधी समयमा आपुर्ति भई सर्वसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हे छ ।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा ।
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा विभाग मातहत रहेको महाशाखाको स्वीकृत औषधीको सूचि बमोजिम खरिद गर्ने र आवश्यकता तथा औचित्यको आधारमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशबाट खरिद गर्नुपर्ने औषधीहरूको सूचि तयार गरी पूर्व स्वीकृति लिई खरिद गर्नु पर्नेछ । खरिद गरिने औषधीको स्पेशीफिकेसनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयद्वारा जारी गरिएको प्रदेशबाट संचालन गरिने स्वास्थ्य तर्फका सशर्त अनुदान अन्तर्गतका क्रियाकलापहरूको संचालन सम्बन्धि मार्गदर्शनमा रहेको NCD रोगको औषधि सूची बमोजिम तथा विषय विज्ञको सहायता लिन सकिने छ । खरिद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि मालसामान आपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद एन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयद्वारा जारी गरिएको प्रदेशबाट संचालन गरिने स्वास्थ्य तर्फका सशर्त अनुदान अन्तर्गतका क्रियाकलापहरूको संचालन सम्बन्धि मार्गदर्शन

६. सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरूलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका बालबालिका, किशोर किशोरी, गर्भवती तथा सुत्केरी र अन्य प्रजनन उमेरका महिलाहरूको पोषणका अवस्था चिन्ताजनक रहेको छ । यसलाई सुधार गर्न प्रदेश स्तरबाट मधेश प्रदेश सरकारले पोषणका विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आइरहेका छ । पोषण अवस्था सुधार गर्नको लागि पोषण सम्बन्धि बानी व्यवहार, खानपानका अस्वस्थकर शैलीलाई सुधार गर्नु पर्दछ । साथै समयमै बालबालिकाको पुरक आहार प्रदान गर्नु पर्दछ त्यकारण प्रदेश अन्तर्गतका जिल्लाहरूको सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरूलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole
-------	---

	खरिद तथा वितरण व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरूलाई साप्ताहिक Iron Folic Acid and albendazole लागि सामग्री खरिद तथा वितरण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरूलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole खरिद हुने र कुपोषण न्यूनिकरण हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> सुत्केरी तथा गर्भवती आमा र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमको लागि किशोरीहरूलाई साप्ताहिक Iron, Folic Acid and albendazole को अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, प्रदेश मातहतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य कार्यालयहरूसंग समन्वय गरि विरामी तथा विरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम हुने छ । खरिद गरिने Iron, Folic Acid and albendazole को स्पेसिफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ तथा प्राविधिकबाट सहयोग लिने । प्रदेशभरि भएका गर्भवती महिला, सुत्केरी तथा कुपोषित बालबालिकाहरू संख्या यकिन गरि खरिद पश्चात आवश्यकता पहिचान गरी वितरण गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय पोषण नीति तथा रणनीति २००४, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

७. हेमोफिलिया रोगीहरूको लागि औषधी तथा Factor viii, ix Thalassemia का Medicine खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशमा हेमोफिलिया तथा Thalassemia रोगका बिरामी उल्लेखनीय संख्यामा रहेको, सो बिरामीहरूले आजीवन Factor viii, ix तथा रगत र रगत जन्य पदार्थ लिरहुपरने भएकोले निज तथा निजको परिवार माथि पर्नजाने आर्थिक तथा सामाजिक भार कम गर्न तथा समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद व्यवस्थापनगर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि

	गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदानहुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> हेमोफिलिया रोग तथा Thalassemia समबन्धी रोग नियन्त्रण तथा निदान कार्यक्रम सम्बन्धि कार्यविधि/ निर्देशिका/मापदण्ड/guideline स्वीकृत गराई सो बमोजिम औषधि औषधीजन्य सामग्री सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम गर्नुपर्ने छ । खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखाको वा विषय विज्ञको सहायता लिन सकिनेछ । निःशुल्क वितरण कार्य मन्त्रालयको पूर्वस्वीकृति लिई संचालन गर्नु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ , National Essential drug list भित्रका औषधिहरू

द. यौन रोग औषधी खरिद

परिचय	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि औषधि खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानहुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा विभाग मातहत रहेको महाशाखाको स्वीकृत औषधीको सूचि बमोजिम खरिद गर्ने र आवश्यकता तथा औचित्यको आधारमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशबाट खरिद गर्नुपर्ने औषधीहरूको सूचि तयार गरी पूर्व स्वीकृति लिई खरिद गर्नु पर्नेछ । खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा वियय विज्ञको सहायता लिन सकिने छ । खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि

	मालसामान आपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, यौन रोग नियन्त्रण तथा निदानका लागि स्वास्थ्य सेवा विभागले तोकेको औषधिको सूची अनुसार

१. २D म्यामोग्राफी मेसिन ३D मा अपग्रेड गर्न (Kalaiya, Siraha, Sarlahi and Gaur hospital)

परिचय	अस्वस्थ खानपिन तथा परिवर्तित जिवनशैलीले महिलाहरूमा पाठेघर तथा स्तन क्यान्सर समस्या विश्वव्यापी रूपमा बढ्दै गइरहेको छ । हाल मधेश प्रदेशमा पनि सो रोगको संख्या बढ्दो छ र समयमा रोगको परिक्षण तथा निदान हुन नपाउँदा बर्सेनी हजारौ महिलाहरूले अकालमा ज्यान गुमाउने गर्ने गर्दछन् । यो विषयलाई सम्बोधन गर्नका लागि यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	महिलाहरूमा हुने स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरणका लागि प्रदेश अन्तर्गत रहेका अस्पतालहरूका लागि स्तन क्यान्सर रोगको परिक्षण तथा निदानको लागि सो औजार/ उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	महिलाहरूमा हुने स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरण भई समयमै उपचार हुने ।
कार्यान्वयन कार्यालय/निकाय	गर्ने प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> महिलाहरूमा हुने स्तन क्यान्सरको समस्या न्यूनिकरणको लागि चाहिने रोग परिक्षण तथा निदानको लागि चाहिने औजार उपकरण प्रदेश अन्तर्गतका तोकिएका अस्पतालहरूका लागि आवश्यक संख्यामा प्रदेश मातहतका अस्पतालहरूसंग समन्वय गरि आवश्यकताको आधारमा तोकिएका अस्पतालमा संचालनमा रहेका 2D mamography मेसिनलाई 3D मा अपग्रेड गर्न सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम गर्नु पर्नेछ । खरिद गरिने औजार उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र जनकपुरधामले स्पेसीफिकेशन तयार गरी वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिई स्पेसीफिकेशन बनाएर खरिद गर्नु पर्नेछ । खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भएको नभएको सुनिश्चित गरी सबै

	प्रदेश अन्तर्गतका अस्पतालहरूमा वितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

१०. मन्त्रालय मातहतका अस्पतालको लागि DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका विभिन्न उपकरणहरू

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रूपामा ल्याब, OT र ICU सम्बन्धी सेवा तथा उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशमा ल्याब, OT र ICU सम्बन्धी सेवा तथा उपचारको विस्तार गर्न प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण आपूर्तिभई उच्चस्तरीय दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • प्रादेशिक अस्पतालमा DR, USG, ल्याब उपकरण, OT उपकरण, ICU अस्पताल फर्निचर लगायतका औजार उपकरण खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र जनकपुरधामबाट तयार गरी स्वीकृत गरेको स्पेसीफिकेशनको आधारमा वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिई स्पेसीफिकेशन तयार गर्न सकिनेछ । • खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यकता र औचित्य अनुसार आपूर्ति गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

११. ईएनटी एन्डोस्कोप र ईएनटी माइक्रोस्कोप प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र कलैया

परिचय	प्रदेशका जनतालाई सर्वसुलभ रूपामा नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी उपचारका लागि प्रादेशिक अस्पताल कलैयामा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी सो औजार उपकरण खरिद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	प्रदेशमा दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी उपचारको विस्तार गर्न तोकिएका प्रादेशिक अस्पतालमा नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी सो औजार उपकरण खरिद गर्ने।
अपेक्षित प्रतिफल	तोकीएको प्रादेशिक अस्पतालमा नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण आपूर्ति भई उच्चस्तरिय दन्त चिकित्सा, नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सेवा विस्तार हुने।
कार्यान्वयन कार्यालय/निकाय	गर्ने प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालका लागि नाक, कान, घाँटी (E.N.T) सम्बन्धी औजार उपकरण सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने औजार तथा उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र जनकपुरधामले स्पेसीफिकेशन तयार गरी स्वीकृत गरे अनुसार अथवा व्यवस्थापन महाशाखा तथा प्राविधिकको सहयोग लिई बनाईएको स्पेसीफिकेशन बमोजिम खरिद गर्नुपर्ने छ । • खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भए/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालमा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१२. प्रादेशिक अस्पतालहरूमा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जेनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि
(Janakpur, Siraha, Bara and Lahan hospital)

परिचय	प्रादेशिक अस्पतालहरू मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जेनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को
-------	---

	लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि तोकिएका अस्पतालहरूको लागि उपकरणहरू खरिद सञ्चालन तथा ब्यबस्थापन शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	तोकिएका प्रादेशिक अस्पतालहरूमा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जेनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि तोकिएको अस्पतालहरूको लागि उपकरण खरिद गरि मधेश प्रदेशको अस्पतालहरूमा स्वास्थ्य सेवा थप बिस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	तोकिएका प्रादेशिक अस्पतालहरू मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशुको जेनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि उपकरणहरू खरिद तथा जडान भई मधेश प्रदेशको अस्पतालहरूमा स्वास्थ्य सेवा थप बिस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • तोकिएका प्रादेशिक अस्पतालहरू मा नवजात शिशुको जन्मजात विकलाङ्ग वा असाधारण प्रकृतिको अवस्था पहिचान गर्न र नवजात शिशु जेनेटिक डिसअर्डर स्क्रीनिंग को लागि उपकरण, अभिकर्मक र परिचालन जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि समर्थनको लागि उपकरणहरू सार्वजनिक खरिद एन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुनेछ । • खरिद गरिने औजार उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधामले स्पेसीफिकेशन तयार गरी वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिई स्पेसीफिकेशन बनाएर खरिद गर्नु पर्नेछ । • खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भए/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालमा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

१३. अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा RO DRINKING WATER जडान

परिचय	मधेश प्रदेशका अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा सुरक्षित पिउने पानीको आपूर्ति सहज र व्यवस्थित बनाई सेवा प्रवाहमा टेवा पुर्‍याउन RO DRINKING WATER जडान
-------	---

	तथा स्थापना गर्न यो शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशका अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा सुरक्षित पिउने पानीको आपूर्ति सहज र व्यवस्थित बनाई सेवा प्रवाहमा टेवा पुर्याउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशका अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा सुरक्षित पिउने पानीको आपूर्ति सहज र व्यवस्थित बनाई सेवा प्रवाहमा सहजता हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • सुरक्षित पिउने पानीको सो उपकरण सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने सो उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र जनकपुरधामले स्पेसीफिकेशन तयार गरी वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिई स्पेसीफिकेशन बनाएर खरिद गर्नु पर्नेछ । • खरिद पश्चात स्पेसीफिकेशन अनुसारको भए/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालमा जडान गर्ने । • खरिद पश्चात वितरण तोके बमोजिम गर्नुपर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१४. प्लाज्मा स्टेरिलाइजर प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर, लहान, सिरहा र कलैया

परिचय	मधेश प्रदेशका प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर लहान सिरहा र कलैयामा प्लाज्मा स्टेरिलाइजरखरिदका लागि योशिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालमा प्लाज्मा स्टेरिलाइजर खरिद गरी स्वास्थ्य सेवा विस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालमा प्लाज्मा स्टेरिलाइजरखरिदगरी स्वास्थ्य सेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालमा प्लाज्मा स्टेरिलाइजर सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम गरिने छ । • खरिद गरिने सो उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति

	<p>ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधामले स्पेशीफिकेशन तयार गरी वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, ब्यबस्थापन महाशाखा तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिई स्पेशीफिकेशन बनाएर खरिद गर्नु पर्नेछ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • खरिद पश्चात वितरण तोके बमोजिम गर्नुपर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१५. प्रादेशिक अस्पतालहरूका लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER

परिचय	मधेश प्रदेशमा STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER उपकरण जडान मार्फत अस्पतालहरूमा थप सेवा बिस्तारका लागि मेशिन खरिद सञ्चालन तथा ब्यबस्थापन शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	अस्पतालहरूको लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER मेशिन खरिद गरि मधेश प्रदेशको अस्पतालहरूमा स्वास्थ्य सेवा थप बिस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	अस्पतालहरूको लागि STAINING & DESMEARING DIGITAL MORPHOLOGY DEVICE, HYBRID URINE ANALYZER, COAGULATION, POCT ANALYZER मेशिन तथा अन्य आवश्यक मेशिन खरिद जडान भई मधेश प्रदेशको अस्पतालहरूमा स्वास्थ्य सेवा थप बिस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • अस्पतालहरूको लागि सो औजार उपकरण सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने सो उपकरणको स्पेशीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति ब्यबस्थापन केन्द्र जनकपुरधामले स्पेशीफिकेशन तयार गरी वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, ब्यबस्थापन महाशाखा तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिई स्पेशीफिकेशन बनाएर खरिद गर्नु पर्नेछ । • खरिद पश्चात स्पेशीफिकेशन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि

	मालसामान आपूर्ति तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

१६.सीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र लहान

परिचय	मधेश प्रदेशमा रेडियोलोजी तथा थप सेवा विस्तार गर्न अस्पतालहरूको लागि सीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र लहानमा गर्न र मेशिन तथा अन्य आवश्यक सामग्री खरिद गर्न यो शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	अस्पतालहरूको लागि सीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र लहानमा गर्न र मेशिन तथा अन्य आवश्यक सामग्री खरिद गरी रेडियोलोजी तथा थप सेवा विस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	अस्पतालहरूको लागि सीटी स्क्यान मेसिन जडान, आधारभूत संरचना निर्माण, बिजुली र HVAC काम प्रादेशिक अस्पताल जनकपुर र लहानमा गर्न र मेशिन तथा अन्य आवश्यक सामग्री खरिद भई तोकिएका अस्पतालहरूमा रेडियोलोजी तथा थप सेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> अस्पतालहरूको लागि आवश्यकता अनुसारको CT SCAN मेशिन तथा अन्य आवश्यक मेशिन माग अनुसार पुर्बाधार निर्माण सहित खरिद सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । खरिद गरिने सो उपकरणको स्पेसिफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र जनकपुरधामले स्पेसिफिकेशन तयार गरी वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिई स्पेसिफिकेशन बनाएर खरिद गर्नु पर्नेछ । खरिद पश्चात स्पेसिफिकेशन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि प्रदेश अन्तर्गतका तोकिएको प्रादेशिक अस्पतालमा बितरण तथा जडान गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र आवश्यकता तथा

	उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४

१७. None Invasive Hemoglobinometer Machine खरिद

परिचय	मधेश प्रदेशका किशोरी, गर्भवती तथा सुत्केरी र अन्य प्रजनन् उमेरका महिलाहरूमारक्तअल्पता प्रकोप रहेको छ । यसलाई सम्बोधन गर्न प्रदेश स्तरबाट मधेश प्रदेश सरकारले आइरन चक्री वितरण तथा विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आइरहेका छ । सोही सिलसिलामा एनेमिया जाँचका लागि नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिन एनालायजर खरिद शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिन एनालायजर खरिद भई एनेमिया जाँच विस्तार गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिन एनालायजर खरिद भई एनेमिया जाँच विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, जनकपुरधाम, धनुषा
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • नन इन्वेसिभ हेमाग्लोबिन एनालायजर खरिदका लागि सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने सो उपकरणको स्पेसीफिकेशनको लागि प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र जनकपुरधामले स्पेसीफिकेशन तयार गरी वा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरको सहायता लिई स्पेसीफिकेशन बनाएर खरिद गर्नु पर्नेछ । • खरिद पश्चात आवश्यकता र औचित्यको आधारमा अस्पतालहरूमा वितरण गर्ने ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४,

प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र अन्तर्गतका क्रियाकलापहरू

१. Infection Prevention TOT and Basic तालिम
२. आँखा, नाक, कान, घाँटी तथा ओरल हेल्थ प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम
३. राजमार्ग आसपासका स्वास्थ्यसंस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सुरक्षाकर्मी ट्राफिक प्रहरी सैन जनशक्तिका लागि एकिकृत बेसिक लाईफ सपोर्ट प्राईमरी ट्रामा केयर तथा ट्रयज तालिम
४. Hemodialysis तालिम
५. क. भ्यासेक्टोमी तालिम
५. ख. मिनिल्याप तालिम
६. सुरक्षित गर्भपनत सेवा तालिम
७. पाठेघरको मुखको Cancer को परिचानको लागि VIA तालिम
८. किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम
९. क्लिनिकल टेनिङ स्किल (CTS) तालिम
१०. चिकित्सक तथा नर्सिङ स्टाफलाई सुरक्षित गर्भपनत सेवा तालिम
११. स्थानीय स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन तालिम
१२. Mid Level Parcticum (MLP) तालिम
१३. Snake Bite Management तालिम
१४. नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि (पेन प्याकेज) प्रशिक्षक प्रशिक्षण
१५. मेडिकल अधिकृतहरूलाई मेडिको लिगल तालिम तालिम
१६. General Training Skill (GTS) तालिम
१७. नर्सिग कर्मचारीहरूलाई ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड सम्बन्धी तालिम
१८. IUCD तालिम
१९. तालिम साइट स्थापना तथा एकेडिटेसन
२०. स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई क्रिटिकल केयर (CCU/ICU) सम्बन्धि तालिम

१. Infection Prevention TOT and Basic तालिम

परिचय	यो तालीम सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सेवा प्रदायक चिकित्सक), नर्स, प्यारामेडिक (तथा सहयोगि कर्मचारीहरूको लागि संचालन गर्नु पर्दछ । यो पनि दक्षतामा आधारित तालीम हो । यस तालीमको अन्त्यमासहभागिहरू संक्रमण रोकथामका सबै चरणहरू गर्न सक्षम भई सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको हुनु पर्दछ ।
उद्देश्य	संक्रमण रोकथामको उचित अभ्यास गरी यसका फाईदाहरूको वारेमा सहभागिहरूको सकारात्मक धारणा निर्माण गर्न । सहभागिहरूले काम गरिरहेको स्वास्थ्य संस्थामा संक्रमण रोकथामको अभ्यासलाई सुधार गर्न उनीहरूमा आवश्यक ज्ञान र सिप अभिवृद्धि गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	संक्रमण रोकथामको अभ्यासलाई सुधार गर्न स्वास्थ्यकर्मीहरूमा आवश्यक ज्ञान र सिप अभिवृद्धि

	हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया
संचालन प्रकृया	<p>अवधि: ५ दिन</p> <p>सहभागी संख्या: १० देखि १५ जनासम्म एक व्याचमा</p> <p>प्रशिक्षक: प्रशिक्षक सहभागिहरुको अनुपात १:३ हुनु पर्दछ ।</p> <p>सहभागी छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम लिएको र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको जानकारी हुनु पर्दछ । <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <ul style="list-style-type: none"> • सम्बन्धित प्रशिक्षकहरुले स्वास्थ्य संस्थामा काम गर्ने चिकित्सक, नर्स तथा प्यारामेडिक्स हुनुपर्दछ । • तालीम सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामै हुने भएकाले कार्यालय सहयोगिहरु समेत यो तालीममा सहभागी हुनुपर्दछ । • प्रशिक्षक छनौटका आधार: <p>संक्रमण रोकथाम सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका बमोजिम गरिने छ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

२. आँखा, नाक, कान, घाँटी तथा ओरल हेल्थ प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

परिचय	स्वास्थ्यकर्मीहरुका लागि आधारभूत तथा आकस्मिक सेवा अन्तर्गत आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्बन्धि प्राथमिक उपचार बारे प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम ।
उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none"> • श्रोत व्यक्ति तयार हुने । • स्वास्थ्यकर्मी हरुको क्षमता विकास हुने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुको लागि आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम बाट जनशक्तिको सम्बन्धित विषयमा ज्ञान हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।

संचालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिमका लागि विज्ञ को सहयोगमा कार्यक्रम संचालन गर्ने । • यस अघि अभिमुखीकरण प्राप्त नगरेका स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख र • फोकल पर्सन र अन्य स्वास्थ्यकर्मीलाई सहभागी गराउने । • तालिम संचालनको प्रक्रिया निर्माण गरि ३ दिने कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	उपचारात्मक सेवा महाशाखाले तयार गरेको आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्बन्धि प्राथमिक उपचार बारे निर्देशिका ।

३. राजमार्ग आसपासका स्वास्थ्यसंस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सुरक्षाकर्मी ट्राफिक प्रहरी सैन जनशक्तिका लागि एकिकृत बेसिक लाईफ सपोर्ट प्राईमरी ट्रामा केयर तथा ट्रयज तालिम

परिचय	बढ्दो शहरीकरण र घना आवादी, शहरकेन्द्रीत जनसंख्याको चाप, बढ्दो सवारी साधन र राजमार्ग आसपास आवादीको विस्तारीकरणले गर्दा सवारी साधनको खरिद तथा प्रयोग दुरत गतिमा बढेको छ । यसले गर्दा शहर तथा राजमार्ग केन्द्रित ठुला बजारहरूमा प्रत्येक दिन सडक दुर्घटनाहरू भइरहेका छन् । साँघुरा र खाल्डा खुल्टी परेका सडक तथा सवारी चालक एवं यात्रुद्वारा उचित ट्राफिक नियमको पालना नगर्दा सडक दुर्घटनाहरू दिनानुदिन बढिरहेको र यात्रुहरूले दुर्घटनामा परि अंगभंग वा ज्यान गुमाउनु परेको छ । ठुला चाडपर्वको समयमा विभिन्न सडकमा ठुला ठुला दुर्घटनाबाट चालक तथा यात्रु दुवै गम्भिर घाईते हुने र मृत्यु समेत हुने गरेको छ । सडक दुर्घटनामा घाईतेहरूको तुरुन्तै उद्धार एव उपचार गर्न सकिएको खण्डमा दीर्घकालीन रूपमा शारीरिक अशक्तता मात्र होईन की मृत्यु समेतलाई न्युनिकरण गर्न सकिन्छ । तर उपचारमा सगलन हुने स्वास्थ्यकर्मी, नर्सिङ्ग स्टाफ र चिकित्सकहरूको सडक दुर्घटना र सुरक्षा व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी गर्न नसकिएको कारणले घाईतेहरूको प्रभावकारी उपचार तथा सुरक्षा व्यवस्थापन हुन सकेको छैन ।
उद्देश्य	घाईतेहरूको शारीरिक चोटपटकको जाँच पडताल र प्रारम्भिक उपचार व्यवस्थापन, दुर्घटना स्थलबाट घाईतेहरूलाई सुरक्षित उपचारस्थल सम्म पुर्याउने, निश्चित स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने, आधारभुत जीवन सुरक्षा विधिको प्रयोग र घाईते र सरोकारवाला निकायसँग उचित संवाद संचार गर्ने गराउने क्षमता अभिवृद्धी गर्ने ।

अपेक्षित प्रतिफल	यो तालीम पश्चात सहभागीहरूको दुर्घटना स्थलमा घाईतेहरूको उपचार, व्यवस्थापन, सुरक्षा र जटिल प्रकारको शारीरिक चोटपटकका लागि विशेषज्ञ अस्पतालमा प्रेषण गर्ने विधि र क्षमतामा अभिवृद्धी भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	सहभागीको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएका सेवा प्रदायक चिकित्सक, नर्सिङ्ग स्टाफ र पारामेडिक्स यस तालीममा सहभागी हुनेछन । कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरूको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरूको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले प्रतिवेदन तयार गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

४. Hemodialysis तालिम

परिचय	नर्सहरूका लागि हेमोडायलासिस तालिम कार्यक्रम तीन महिनाको सीपमा आधारित तालिम हो । नर्सहरूलाई हेमोडायलासिस उपचार र मिर्गौलाका बिरामीहरूलाई कुशल हेरचाह प्रदान गर्न आवश्यक ज्ञान र सीपहरू प्रदान गर्न ।
उद्देश्य	यस प्रदेशका सबै प्रादेशिक अस्पतालहरूमा हेमोडाइलाइसिस सेवा प्रदान गर्न दक्ष स्वास्थ्यकर्मी विकाश गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	हेमोडाइलाइसिस सेवा प्रदान गर्न दक्ष स्वास्थ्यकर्मी तयार हुने छ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधि: ३ महिना सहभागी संख्या: १२-१४ जना सहभागी हरेक व्याचमा प्रशिक्षक: ४ जना सहभागीको मापदण्ड

	सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएका स्टाफ नर्स पदमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरू प्रमाणपत्र प्रदान: सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरू पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्ने सम्बन्धित प्रशिक्षकहरूले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले प्रतिवेदन तयार गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

५. क. भ्यासेक्टोमी तालिम

परिचय	यो तालीम चिकित्सकहरूको लागि सेवाग्राहीहरूलाई स्वैच्छिक रूपमा परिवार नियोजनको स्थायी विधि Local Anesthesia दिएर गरिने भ्यासेक्टोमीको गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न सक्षम बनाउनको लागि तयार गरिएको दक्षतामा आधारित तालिम हो । यो तालीम भ्यासेक्टोमी सेवा प्रदान गरिरहेका स्वास्थ्य संस्था वा तालीम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सकको लागि प्रदान गरिन्छ । यस तालीम अवधिमा क्लिनिकल अभ्यासको लागि पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरू आउने संस्था हुनु पर्दछ र क्लिनिकल अभ्यासका सबै चरणहरू तालीम प्राप्त सुपरिवेक्षक वा क्लिनिकल कोचको उपस्थितिमा पुरा गर्नुपर्दछ ।
उद्देश्य	उच्च गुणस्तरको भ्यासेक्टोमि सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी भ्यासेक्टोमि सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	भ्यासेक्टोमि सेवा प्रदायक तयार हुनेछ
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधि: १२ दिन सहभागी संख्या: २ जना चिकित्सक एक पटक (ब्याच) प्रशिक्षक: १ जना हरेक ब्याचमा १:२ को अनुपातमा सहभागी छनौटका आधार: <ul style="list-style-type: none"> नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएको चिकित्सक हुनु पर्ने, स्थायी कर्मचारी परिक्षणकालमा भएमा तालिमको लागि योग्य नहुने,

	<ul style="list-style-type: none"> • यो तालीम पहिले नलिएको हुनु पर्ने, • परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्ने, • उक्त सेवा दिनको लागि त्यहाँ अरु सेवा प्रदायकहरू छैनन भने त्यस्तो संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • क्लिनिकल तालीम सिप भएको हुनु पर्ने, • भ्यासेक्टोमी तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक हुनु पर्ने । (चिकित्सक) <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <p>भ्यासेक्टोमी सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरू पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कमिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्ने, सम्बन्धित प्रशिक्षकहरूले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

ख. मिनिल्याप तालिम

परिचय	यो दक्षतामा आधारित तालीम चिकित्सक तथा नर्सहरूको लागि हो । यस तालीम अवधिमा, क्लिनिकल अभ्यासको लागि पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरू आउने संस्था हुनुपर्दछ र क्लिनिकल अभ्यासका सबै चरणहरू तालीम प्राप्त सुपरिवेक्षक वा क्लिनिकल कोचको उपस्थितिमा पुरा गर्नपर्दछ ।
उद्देश्य	उच्च गुणस्तरको मिनिल्याप सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी मिनिल्याप सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।

अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	<p>अवधि: १२ दिन</p> <p>सहभागी संख्या: ४ जना एक पटक (नर्स र चिकित्सक)</p> <p>प्रशिक्षक: २ जना हरेक ब्याचमा</p> <p>सहभागी छनौटका आधार</p> <ul style="list-style-type: none"> नेपाल मेडिकल काउन्सिलमा दर्ता भएको चिकित्सक र नेपाल नर्सिङ काउन्सिलमा दर्ता भएको नर्स हुनु पर्ने, स्थायी कर्मचारी परिक्षणकालमा भएमा तालिमको लागि योग्य नहुने, यो तालिम पहिले नलिएको हुनु पर्ने, परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्ने, कर्मचारी कार्यरत स्वास्थ्य संस्थामा पर्याप्त मात्रामा सेवाग्राहीहरू आउने देखि इकम्तिमा) हुनुपर्दछ । (परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने जना प्रति दिन वा हप्तामा एक दिन ४ परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नको लागि योग्य र तयार संस्था (मुल्याङन पश्चात) हुनुपर्दछ । उक्त सेवा दिनको लागि त्यहाँ अरु सेवा प्रदायकहरू छैनन भने त्यस्तो संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> क्लिनिकल तालिम सिप भएको हुनु पर्ने, मिनिल्याप तालिम लिएको प्रमाणपत्र प्राप्त सेवा प्रदायक हुनु पर्ने । (चिकित्सक र नर्स) <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <ul style="list-style-type: none"> मिनिल्याप सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक सीपका सम्पूर्ण चरणहरू पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्ने र सम्बन्धित प्रशिक्षकहरूले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालिममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — गरिनेछ । व्यवस्था
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र

	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

६. सुरक्षित गर्भपतन सेवा तालिम

परिचय	यो क्षमतामा आधारित तालीम हो र यस तालीम को पाठ्यक्रममा ज्ञान र सिप दुवै समावेश गरिएको छ । तालीमको पाठ्यक्रम अनुसार सहभागीहरूको ज्ञान र सिप हेर्नको लागि तालीम पूर्व तथा तालीम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरू प्रयोग गरिन्छ । मोडेलमा क्लिनिकल (टुलहरू) अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाम्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ । तालीमको अन्त्यमा आवश्यक सबै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको एकिन गर्नु पर्दछ । (मुल्याङ्कन)
उद्देश्य	गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	<p>अवधि: १०/१४ दिन</p> <p>सहभागी संख्या: ५ जना सहभागी हरेक व्याचमा</p> <p>प्रशिक्षक: २ जना १:२ को अनुपातमा</p> <p>सहभागी छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Em ONC मा कार्यरत Obstetricians/Gynecologist / MDGP, • Second trimesterको सेवा दिन ईच्छुक, • दक्ष तथा आत्मविश्वासी तथा first trimester safe abortion (MVA)सेवा नियमित दिईराखेको, • Values Clarification and Attitude Transformation (VCAT)अभिमुखिकरणमा भाग लिएको, • Post training follow up गर्न ईच्छुक, <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • क्लिनिकल तालीम सीप भएको सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • तालीम प्राप्त Obstetricians/Gynecologist र MDGP हुनु पर्दछ । <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <p>सम्बन्धित प्रशिक्षकहरूले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान</p>

	गर्नु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

७. पाठेघरको मुखको Cancer को परिचानको लागि VIA तालिम

परिचय	यो क्लिनिकल तालीम हो । पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षण तथा रोकथाम कार्यान्वयन योजना २०१६ देखि २०२० को अनुसार क्षमतामा आधारित यो तालीम स्वास्थ्य संस्थाको तह र सेवाको किसिम अनुसार तयार गरिएको छ । यो तालीमले सैद्धान्तिक ज्ञान र क्लिनिकल अभ्यास दुवैलाई महत्व दिन्छ । सहभागीहरूमा रहेको सैद्धान्तिक ज्ञान तथा सीपको लेखाजोखा र दक्षता अभिवृद्धिको लागि तालीमको शुरुमा र तालीम अवधिभर केहि निश्चित टुलहरू प्रयोग गरिन्छ । सहभासीहरूलाई क्लिनिकल अभ्यासमा दक्ष बनाउन शुरुमा मोडेलमा अभ्यास गराईन्छ र मोडेलमा दक्षता हासिल गरी सकेपछि सुपरिवेक्षकको सहायतामा विरामीहरूमा अभ्यास गराईन्छ । तालिम प्राप्त प्रशिक्षकहरू प्रदेशीक अस्पतालमा यो तालीम संचालन गरीएको छ ।
उद्देश्य	दक्षता VIA गर्न र प्रोटोकल अनुसार Positive भएकालाई थप उपचार, स्याहार र प्रेषण गर्नको लागि चिकित्सक, नर्स र अनमि आवश्यक ज्ञान र सीप प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधि: ३ दिने सहभागी संख्या: १२ जना प्रशिक्षक: प्रशिक्षक सहभागीको अनुपातमा १/३ प्रशिक्षक हुनु पर्दछ । सहभागी छनौटका आधार:

	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित व्यवसायी परिषदमा दर्ता भएका मेडिकल चिकित्सक, स्टाफ नर्स, अनमि, अहेव हुनु पर्ने, सहभागिहरु कार्यरत ठाउमा विरामी आउने सम्भावना भएको हुनु पर्ने, <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> ६ दिने तालीम प्राप्त चिकित्सक र स्टाफ नर्स हुनु पर्ने, क्लिनिकल सिप तालीम लिएका सेवा प्रदायकहरु चिकित्सक र स्टाफ नर्स हुनु पर्ने । <p>प्रमाणपत्र प्रदान: सम्बन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

८. किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम

परिचय	यो तालीम रोप्स (ROPEs: Review, Overview, Presentation, Exercise and Summary) मोडेलमा (आधारित छ । यस तालिममा प्रयोगात्मक अभ्यासहरु वढी आवश्यक हुन्छ । प्रदेश प्रदेश यो तालीम संचालन गर्दछन र स्वास्थ्य तालीम केन्द्रहरुमा कार्यरत तालीम प्राप्त प्रशिक्षकहरुले आवश्यक परेको खण्डमा राष्ट्रिय प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्र र अन्य संघ संस्थाबाट समेत प्रशिक्षक लिन सकिन्छ प्रयोगात्मक अभ्यासहरु वढी आवश्यक भएकोले यो तालीममा तालिम साईटमा गराईन्छ ।
उद्देश्य	यस तालीमको मुख्य उद्देश्य राष्ट्रिय कार्यक्रम अनुसार किशोर किशोरी मैत्रि आधारभुत यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि सहभागिहरुको ज्ञान, सिप तथा धारणा अभिवृद्धि गराउनु हो ।
अपेक्षित प्रतिफल	

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	<p>अवधि: ५ दिन</p> <p>सहभागी संख्या: १५ जना</p> <p>प्रशिक्षक: ५ जना एक ब्याचमा १:३ को अनुपातमा हुनु पर्दछ ।</p> <p>सहभागी छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पताल सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • सम्बन्धित काउन्सिलमा नाम दर्ता भएको मेडिकल अधिकृत हुनु पर्ने, <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <p>कशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम लिएको प्रशिक्षक हुनु पर्ने ।</p> <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <p>सम्बन्धित प्रशिक्षकहरूले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख प्रतिवेदन तथा	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

९. क्लिनिकल टेनिङ्ग स्किल (CTS) तालिम

परिचय	यो दक्षतामा आधारित क्लिनिकल सिप तालीम संचालन गर्नको लागि दक्ष क्लिनिकल प्रशिक्षक निर्माण गर्न तयार गरिएको हो। यसले सहभागितामुलक र मानवीय सिकाईका सिद्धान्तहरूको आधारमा सिकाई आदान प्रदान गर्न क्लिनिकल तालीम, कोचिड तथा सहयोगात्मक सुपरिवेक्षणको माध्यमबाट सहभागिहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्दछ । यस तालिममा क्षमतामा आधारित तालीम पद्धतिमा आधारित सहजिकरण, दक्षता लेखाजोखा तथा विकास, सहजिकरण, क्लिनिकल सीप सम्बन्धि तालीम गतिविधिहरू, तालीम अवधि तथा तत पश्चात आईपर्ने समस्याहरूको समाधान जस्ता गतिविधिहरू समावेश हुन्छन ।
-------	---

उद्देश्य	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको लागि क्षमतामा आधारित क्लिनिकल सिप भएको दक्ष क्लिनिकल प्रशिक्षक निर्माण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	<p>अवधि: ५ दिनको हुन्छ ।</p> <p>सहभागी संख्या: १२-१६ जनासम्म सहभागीहरु हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ ।</p> <p>प्रशिक्षक: ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ ।</p> <p>क्लिनिकल सीप तालीम पुरा गर्ने तरिका:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ५ दिनको तालीम सकिए पश्चात सहभागीहरुले दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा अभ्यासको रूपमा २ व्याच तालीम सहजिकरण गर्नु पर्दछ । • तपशिल बमोजिमका क्लिनिकल तालीमहरुमा क्लिनिकल सीप तालीम आवश्यक पर्दछस्) • परिवार नियोजन तालीम No-Scalpel VasectomyNSV, Minilaparatomy -ML, Implant, IUCD, CoFP/C • दक्ष प्रसूतिकर्मी तालिम र ग्रामिण अल्ट्रासाउन्ड तालिम • मिड लेवल प्राक्टिकम तालिम र एनेस्थेसिया सहायकको तालिम <p>सहभागी छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको चिकित्सक, जनस्वास्थ्य अधिकृत, स्वास्थ्य शिक्षा अधिकृत, स्टाफ नर्स, हेल्थ असिष्टेण्ट हुनु पर्ने, • क्लिनिकल सेवा प्रदान गरिरहेको दक्ष सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • क्लिनिकल तालीम प्रदान गर्न क्लिनिकल सेवा उपलब्ध भएको हुनु पर्ने, • तालीम संचालनको लागि आवश्यक सम्पूर्ण मापदण्डहरु पुरा गरी आधारभूत तालीम संचालन गर्न तयारी अवस्थामा हुनु पर्ने, • मेडिकल, नर्सिङ र प्यारामेडिकल स्कूलको हकमा क्लिनिकल कोच, तालीम तथा कोचिङ प्रदान गर्नको लागि दक्ष प्रशिक्षक नभएको संस्थामा कार्यरत स्टाफहरुलाई प्राथमिकताको साथ सहभागी गराउनु पर्दछ । <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Advance Clinical Skill तालीम लिई सक्रिय CTS Trainer को रूपमा कार्यरत हुनु पर्दछ । • CTS Packageमा Master Trainer Skillवा Standardizationतालीम लिएको हुनु पर्दछ । • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय ToTलिएको गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने ।

	<p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <p>तालीम पश्चात सहभागिहरूले २ व्याच तालीम सह प्रशिक्षक भएर संचालन गर्नु पर्दछ ।) Advance Trainer ले सहभागिको सहजिकरण सम्बन्धि दक्षतालाई कक्षा कोठामा र क्लिनिकल अभ्यासको दौरानमा उपयुक्त चेकलिष्ट प्रयोग गरि अनुगमन गर्नु पर्दछ । यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	<p>कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।</p>
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	<p>कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।</p>
सन्दर्भ सामग्री	<p>राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।</p>

१०. चिकित्सक तथा नर्सिङ स्टाफलाई सुरक्षित गर्भपतन सेवा तालिम

परिचय	<p>यो क्षमतामा आधारित तालीम हो र यस तालीम को पाठ्यक्रममा ज्ञान र सिप दुवै समावेश गरिएको छ । तालीमको पाठ्यक्रम अनुसार सहभागीहरूको ज्ञान र सिप हेर्नको लागि तालीम पूर्व तथा तालीम अवधिभर निश्चित प्रश्नहरू प्रयोग गरिन्छ । मोडेलमा क्लिनिकल (लहरटु) अभ्यास गरेर दक्ष भई सकेपछि मात्र दक्ष सुपरिवेक्षकको उपस्थितिमा वास्तविक सेवाग्राहीमा अभ्यास गर्नु पर्दछ । तालीमको अन्त्यमा आवश्यक सबै ज्ञान र सीपमा दक्षता हासिल गरे नगरेको एकिन गर्नु पर्दछ । (मुल्याङ्कन)</p>
उद्देश्य	<p>गुणस्तरीय तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।</p>
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	<p>प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।</p>
संचालन प्रकृया	<p>अवधि: १० दिन र १४ दिन</p>

	<p>सहभागी संख्या: ५ जना सहभागी हरेक व्याचमा</p> <p>प्रशिक्षक: २ जना १/२ को अनुपातमा</p> <p>सहभागी छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EmONCमाकार्यरत Obstetricians/Gynecologist / MDGP, • Second trimesterको सेवा दिन ईच्छुक, • दक्ष तथा आत्मविश्वासी तथा first trimester safe abortion (MVA)सेवा नियमित दिईराखेको, • Values Clarification and Attitude Transformation (VCAT)अभिमुखिकरणमा भाग लिएको, • Post training follow up गर्न ईच्छुक, <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • क्लिनिकल तालीम सीप भएको सेवा प्रदायक हुनु पर्ने, • तालीम प्राप्त Obstetricians/Gynecologist र MDGP हुनु पर्दछ । <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <p>सम्बन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	<p>कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।</p>
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	<p>कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।</p>
सन्दर्भ सामग्री	<p>राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।</p>

११. स्थानीय स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन तालिम

परिचय	<p>समुदायको स्वास्थ्य स्थिति राम्रो हुनका लागि समुदाय र स्वास्थ्य संस्था बीच समन्वय हुन आवश्यक हुन्छ । स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुको संचालन तथा व्यवस्थापन, स्थानीय तह अन्तर्गत रहेर सम्बन्धित व्यवस्थापन समितिले गर्ने कार्य प्रभावकारी रूपमा सम्पन्न गर्नका लागि समितिका पदाधिकारीहरुको स्वास्थ्य एजेन्डाहरुलाई बुझ्ने र स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा</p>
-------	---

	व्यवस्थापन गर्ने क्षमता अभिवृद्धी गर्दै लानु आवश्यक छ । समितिका पदाधिकारीहरूको लागी स्वास्थ्य परिभाषा, आवश्यकता पहिचान, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, समावेशी र आधारभुत स्वास्थ्य सेवा, सुशासन, नेतृत्व विकास र नयाँ परिस्थितीमा व्यवस्थापनका विविध पक्षहरूमा ज्ञान र सीप प्रदान गरि क्षमता अभिवृद्धी गर्ने प्रक्रियामा सञ्चालन हुने अभिमुखिकरण सम्पन्न गर्न यो तालीम राखिएको हो । यो तालीमको अवधी, तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थी तथा जनशक्तिहरूको मापदण्ड अनुसूची-१ मा उल्लेख गरे बमोजिमको हुनेछ ।
उद्देश्य	स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति (Health Facility Operation and Management Committee-HFOMC)का पदाधिकारीहरूको व्यवस्थापकीय क्षमतामा अभिवृद्धी गरि प्रदान गरिने सेवा तथा कार्यक्रमहरूको गुणस्तर र प्रभावकारिता बढाउने र स्वास्थ्य सेवाका कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागी समुदाय समेत सँग आवश्यक सहकार्य, समन्वय र श्रोत परिचालन गर्न सक्ने बनाउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूको व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धी भई लैगीक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सहितको सुशासन युक्त गुणस्तर र प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	सहभागी छनौटको मापदण्ड प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा तालीम केन्द्रहरूमा कार्यरत स्वास्थ्य अधिकृत तथा अन्य अधिकृतहरू यस तालीममा सहभागी हुनेछन् । कार्य सञ्चालन विधि वार्षिक कार्यक्रमभित्र रही चौमासिक लक्ष्यको आधारमा तयार भई स्वीकृत भएको वार्षिक कार्यक्रम तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही लागत अनुमान निर्देशकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ र यो तालीम प्रशिक्षक निर्देशिका बमोजिम ३ दिनको हुनेछ
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु

	पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१२. Mid Level Parcticum (MLP) तालिम

परिचय	यो अस्पतालमा संचालन गरिने ६० दिनको क्लिनिकल तालीम हेल्थ असिष्टेण्ट र अहेवहरुको लागि तयार गरिएको हो । यो पनि क्षमतामा आधारित तालीम हो र देशका विभिन्न ठाउहरुमा ' रहेका MLP Training Site हरूले संचालन गर्दछन । यो तालीममा सहभागीताको लागि सहभागीहरुलाई उनीहरु कार्यरत स्वास्थ्य संस्था (स्वास्थ्य चौकी), प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र अस्पताल र प्रदेश अस्पताल बाट (MLP Training Siteमा बोलाई तालिम दिइन्छ । MLP तालिममा क्लिनिकल मेडिसिनको आधारभूत कुराहरु समावेश गरिन्छ जसमा .History taking, Physical examination, Infection Prevention and patient education), Emergency obstetric first aid, Top 20 problem -problem based commonly presenting medical and surgical problems prevailing in their work place discussed with the use of more than 200 case studies_, Top 10 procedure -Basic clinical procedures practiced in the model and real patient using check lists_ and Top chronic problems -Chronic problems discussed based on Package of Essential Non-communicable disease and Mental health पर्दछन ।
उद्देश्य	मध्यमस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदायकले history taking, physical examination, emergency obstetric first aid, मुख्य २० वटा common problems, मुख्य १० वटा रोग तथा मुख्य chronic problems को बारेमा थाहा पाई बिरामीमा अभ्यास गर्न क्लिनिकल सीप अभिवृद्धि गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधि : ६० दिन सहभागी संख्या: ८-१२ जना सहभागीहरु प्रशिक्षक: ४ जना १ प्रशिक्षक सहभागी ॥३ अनुपातमा हुनु पर्दछ । सहभागी छनौटका आधार: <ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नमा अनुभवी हुनु पर्ने, स्थायी सेवामा प्रवेश गरेको कम्तिमा २ वर्ष पुगेका हेल्थ असिष्टेण्ट र अहेवहरु हुनु पर्ने, तालीममा सहभागीताको लागि प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको अनुरोधमा स्वास्थ्य कार्यालय वा पालिकाले सहभागीहरु छनोट गरि MLP Training Siteमा पठाउने । प्रशिक्षक छनौटका आधार: <ul style="list-style-type: none"> MLP Training Siteभएका अस्पतालमा कार्यरत CTS MLP Training तथा PTS -Primary Trauma Care तालिम लिएका मेडिकल अफिसर, हेर स्टाफ नर्स यो तालीममा .अ.

	<p>प्रशिक्षक हुन सक्दछन ।</p> <ul style="list-style-type: none"> पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । <p>प्रमाणपत्र प्रदान: सम्बन्धित प्रशिक्षकहरुले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१३. Snake Bite Management तालिम

परिचय	WHOको अनुमान अनुसार नेपालमा करिब २० हजार मानिसलाई सर्पले टोकेको छ । सर्पदंशका कारण वर्षेनी १००० भन्दा बढीको मृत्यु हुन्छ । सर्पदंशबाट बच्ने सरल उपायबारे समुदाय अनभिज्ञ भएकाले, ज्यान गुमाउनेमा अधिकांश छन्, मानिसहरू हानिकारक पारम्परिक उपायहरू अभ्यास गर्दै छन् जस्तै टाइट टुर्निकिटहरू प्रयोग गर्दै र सक्शन, पीडित समयमै अस्पताल नपुगेको र अपर्याप्त प्रशिक्षण स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू आदि । सर्पदंशका कारण सन् २०३० सम्ममा मृत्यु र अशक्ततामा ५०५ घटाउने नेपाल सरकार राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्न प्रतिबद्ध छ ।
उद्देश्य	स्वास्थ्यकर्मीहरूमा सर्पदंशको पहिचान उपचार व्यवस्थापन गर्न सिप बिकास हुनेछ ।
अपेक्षित प्रतिफल	सर्पदंश बिरामिको व्यवस्थापन सिप स्वास्थ्यकर्मीका हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	<p>अवधि: ३ दिनको हुन्छ ।</p> <p>सहभागी संख्या: १२-१६ जनासम्म सहभागिहरू हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ ।</p> <p>प्रशिक्षक: ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ ।</p> <p>सहभागि छनौटका आधार:</p> <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <p>तालीम पश्चात प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>

बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	Epidemiology and Disease Control Division, Teku, Kathmandu ।

१४. नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि (पेन प्याकेज) प्रशिक्षक प्रशिक्षण

परिचय	<p>मधेश प्रदेशमा नसर्ने रोगको प्रकोप बढी रहेको अवस्था भएको, क्यान्सर, मुटुरोग, मधुमेह, दिर्घ श्वासप्रश्वास तथा मृगौला सम्बन्धि नसर्ने रोगहरूको दर बढ्दै गएकोले यसलाई नियन्त्रण गर्न हरेक स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूमा नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि ज्ञान, धारणा र सीप विकास गर्नु जरुरि रहेको छ । यो क्षमतामा आधारित तालिम हो । यस पाठ्यक्रमलाई तपशिल बमोजिम ८ भागमा विभाजित गरिएको छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • नसर्ने रोगहरूको • Cardiovascular Diseases-CVDs_ and Diabetes Mellitus-DM_ • WHO/ISH Risk Prediction Charts • Diagnostic Tools and Instruments • PEN Protocol 2 - Health Promotion, Education and Counseling_ • Chronic Respiratory Diseases • Screening and Early Diagnosis of Cancer -Breast and Cancer Cervix • नसर्ने रोगहरूको अभिलेख तथा प्रतिवेदन टुलहरू
उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none"> • मुख्य मुख्य नसर्ने रोगहरूकोलागि तालीम प्याकेजको प्रोटोकल ि (एभ्ल् एचयतयअब) अनुसार रोगको पहिचान, परिक्षण तथा प्रारम्भिक व्यवस्थापन गर्न सक्षम बनाउने । • नसर्ने रोगहरूको रोकथामको लागि स्वस्थ व्यवहार अपनाउन स्वास्थ्य प्रबर्धन, शिक्षा तथा परामर्श सेवा दिन सक्षम बनाउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	अवधि: ५ दिन

	<p>सहभागी संख्या: १५/२० जना सहभागीहरू</p> <p>प्रशिक्षक: ४ जना</p> <p>सहभागी छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • सम्बन्धित परिषदमा नाम दर्ता भएका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू हुनु पर्ने, • स्वास्थ्य सेवा दिईराखेको अनुभव भएका स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरू हुनु पर्ने, <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • चिकित्सा वा जनस्वास्थ्य वा स्वास्थ्य शिक्षा तथा प्रवर्धन वा नर्सिङ शिक्षामा स्नातक गरेको हुनु पर्ने, • PENप्रशिक्षण तालीम लिएको हुनु पर्ने, • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय PENToTलिएको गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <p>सम्बन्धित प्रशिक्षकहरूले सिफारिस गरेपछि मात्र प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१५. मेडिकल अधिकृतहरूलाई मेडिको लिगल तालिम तालिम

परिचय	न्याय सम्पादन प्रक्रियामा आवश्यक स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रमाणको लागि विभिन्न जाँच शव परीक्षण), घाउ जाँच तथा बलात्कार आदिको वैज्ञानिक परीक्षण र प्रतिवेदनमा दक्षता हासिल गरी न्याय (प्रक्रियालाई सहयोग गर्नको लागि नेपाल सरकारमा कार्यरत चिकित्सकहरूलाई मेडिको लिगल छ । तालीमको व्यवस्था गरिएको
उद्देश्य	न्यायिक प्रक्रिया निरूपण गर्न स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित आवश्यक चिकित्सकीय प्रमाणहरू उपलब्ध गराउनको लागि चिकित्सकहरूको दक्षता विकास गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	नेपाल सरकारमा कार्यरत चिकित्सकहरूको न्याय सम्पादन प्रक्रियामा आवश्यक चिकित्सकीय प्रमाणहरू उपलब्ध गराउने दक्षता विकास भएको हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	सहभागी छनौटको मापदण्ड स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत स्थायी/ अस्थायी/ करार दरबन्दीमा कार्यरत चिकित्सकहरू यस तालीममा

	<p>सहभागी हुनेछन् । प्रशिक्षकको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सीलमा दर्ता भएका मेडिको लिगल सम्बन्धि विज्ञ चिकित्सक वा CTS र मेडिको लिगल तालीम प्राप्त गरी यस केन्द्रको तालीम प्रशिक्षकमा सूचिकृत चिकित्सक यो तालीमको प्रशिक्षक हुनेछ । कार्य सञ्चालन विधि यो तालीम चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान महाराजगञ्ज मेडिकल क्याम्पसको Forensic Medicine विभागमा सञ्चालन गरिन्छ । कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरुको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरुको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	<p>कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ — व्यवस्था गरिनेछ ।</p>
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	<p>कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ</p>
सन्दर्भ सामग्री	<p>राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।</p>

१६. General Training Skill (GTS) तालिम

परिचय	<p>यो दक्षतामा आधारित तालीम संचालन गर्नको लागि दक्ष प्रशिक्षक निर्माण गर्न तयार गरिएको हो। यसले Adult Learning Principal आधारमा सिकाई आदान प्रदान गर्न सहयोगात्मक सुपरिवेक्षणको माध्यमबाट सहभागीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्दछ । यस तालिममा क्षमतामा आधारित तालीम पद्धतिमा आधारित सहजिकरण, दक्षता लेखाजोखा तथा विकास, सहजिकरण, प्रशिक्षण सीप सम्बन्धि तालीम गतिविधिहरु, तालीम अवधि तथा तत पश्चात आईपर्ने समस्याहरुको समाधान जस्ता गतिविधिहरु समावेश हुन्छन् ।</p>
उद्देश्य	<p>राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुको लागि क्षमतामा आधारित प्रशिक्षण सिप भएको दक्ष प्रशिक्षक निर्माण गर्ने ।</p>

अपेक्षित प्रतिफल	सबै जनस्वास्थ्य तालिम संचालन गर्न दक्ष प्रशिक्षक निर्माण हुनेछन ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पथलैया ।
संचालन प्रकृया	<p>अवधि: ५ दिनको हुन्छ ।</p> <p>सहभागी संख्या: १२/१६ जनासम्म सहभागिहरु हुन्छन । यो संख्या आवश्यकता अनुसार घटवढ हुन सक्दछ ।</p> <p>प्रशिक्षक: ४ जना प्रशिक्षक हुनु पर्दछ ।</p> <p>सहभागि छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • सम्बन्धित परिषदमा दर्ता भएको चिकित्सक, जनस्वास्थ्य अधिकृत, स्वास्थ्य शिक्षा अधिकृत, स्टाफ नर्स, हेल्थ असिष्टेण्ट हुनु पर्ने, • जनस्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिरहेको कन्तिमा स्नातक योग्यता भएको <p>प्रशिक्षक छनौटका आधार:</p> <ul style="list-style-type: none"> • CTSतालीम लिएको हुनु पर्दछ । • पाठ्यक्रम भित्रको कुनै बिषय बिज्ञलाई गेष्ट प्रशिक्षकलाई पनि दिन सकिने । <p>प्रमाणपत्र प्रदान:</p> <p>तालीम पश्चात सहभागिहरुले २ व्याच तालीम सह प्रशिक्षक भएर संचालन गर्नु पर्दछ ।) Advance Trainer ले सहभागिको सहजिकरण सम्बन्धि दक्षतालाई कक्षा कोठामा उपयुक्त चेकलिष्ट प्रयोग गरि अनुगमन गर्नु पर्दछ । यदि सहभागिले आवश्यक दक्षता प्रदर्शन गरेमा प्रशिक्षकको सिफारिस अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालीम केन्द्रले तालीम लिएको प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्दछ ।</p>
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि बमोजिम १ – व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रुपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र टेकु काठमाण्डौ ।

१७. नर्सिंग कर्मचारीहरुलाई ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड सम्बन्धी तालिम

परिचय	दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रमा बसोबास गर्ने गर्भवती महिलाहरुको गर्भ सम्बन्धि
-------	---

	जटिलताहरूलाई समयमै पत्ता लगाई उचित व्यवस्थापन गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको छ । भौगोलिक विकट क्षेत्रमा रहेका गर्भवती महिलाहरूको पहुँचमा यो प्रविधि पुर्याउन सके उनीहरूमा रहेका जटिलता समयमै पहिचान र व्यवस्थापन गरी गर्भवती महिलाको स्वास्थ्यमा सुधार एवं मातृ तथा नवशिशु मृत्युलाई कम गर्न सकिन्छ । यसै अवधारण अनुसार दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रमा कार्यरत स्टाफ नर्सहरूलाई गर्भवती महिलाहरूको Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको Scanning गर्न सक्षम बनाउन तालीम कार्यक्रम राखिएको छ । यो तालीमको अवधी, तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थी तथा जनशक्तिहरूको मापदण्ड अनुसूची-१ मा उल्लेख गरे बमोजिमको हुनेछ ।
उद्देश्य	दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्सहरूले Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको क्अबल गरी जटिलताको समयमै पहिचान गरी सम्बन्धित संस्थामा प्रेषण गर्न सक्षम बनाउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	गर्भवती महिलाको Portable Ultrasound Machine द्वारा गर्भको Scanning गर्न सक्षम जनशक्ति तयार हुनेछ ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
संचालन प्रकृया	सहभागीको मापदण्ड मधेश प्रदेशका दूर्गम तथा भौगोलिक विकट क्षेत्रमा कार्यरत एस.बि.ए. तालीम प्राप्त गरेका र यो तालीम पश्चात सोही क्षेत्रमा बसी कम्तिमा २ वर्ष सेवा गर्न ईच्छुक स्टाफ नर्सलाई सहभागीको रूपमा छनौट गरिनेछ । प्रशिक्षकको मापदण्ड सम्बन्धित काउन्सीलमा दर्ता भएका रेडियोलोजी विषयमा स्नाकोत्तर उपलब्धी प्राप्त गरेका चिकित्सक वा CTS का साथै Portable Ultrasound Machine सम्बन्धि तालीम लिई यस केन्द्रको प्रशिक्षकको सूचीमा सूचिकृत चिकित्सक यो तालीममा प्रशिक्षक हुन सक्नेछन् । कार्य सञ्चालन विधि कार्यालयले तोकेको कर्मचारीले चौमासिक लक्ष्य तथा विनियोजित बजेटको परिधिमा रही खर्चको बाँडफाँड टिप्पणी निर्देशकबाट स्वीकृत गराई सरोकारवालाहरूको सहभागितामा मापदण्ड अनुसारको सहभागी तथा प्रशिक्षकहरूको व्यवस्थापन गरी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियमानुसार समयमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि - १ बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
अभिलेख तथा	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य

प्रतिवेदन	रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा २१ दिनभित्र तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
सन्दर्भ सामग्री	उल्लेखित तालिम संग सम्बन्धित निर्देशिकाहरु

१८. IUCD तालिम

परिचय	.मि.न.अ) यो तालीम नर्सिङ स्टाफ, स्टाफ नर्स, नर्सिङ अधिकृतहरुलागि (सेवाग्राहीहरुलाई परामर्श गर्न तथा स्वैच्छिक रूपमा परिवार नियोजनको अस्थाई साधन को गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न .डि.सि.यु.आईसक्षम बनाउनको लागि तयार गरिएको दक्षतामा आधारित तालिम हो । यो तालीम आईप्रदान (कम्तिमा हप्तामा एक दिन) सेवा .डि.सि.यु. गरिरहेका स्वास्थ्य संस्था वा तालीम पश्चात तुरुन्तै सेवा दिन सक्ने संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको लागि प्रदान गरिन्छ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय आई .डि.सि.यु.लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी आई सेवा प्रदान गर्नको .डि.सि.यु. सेवा प्रदायक तयार गर्ने यो तालिमको उद्देश्य रहेको छ ।
अपेक्षित प्रतिफल	सेवा प्रदान गर्नको लागि सक्षम तथा आत्मविश्वासी .डि.सि.यु.गुणस्तरीय आई सेवा प्रदायक तयार .डि.सि.यु.आई
	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
संचालन प्रकृया	संचालन प्रकृया अवधि: ८ दिन सहभागी संख्या: एक पटक ४ जनाका दरले प्रशिक्षक: २ जना सहभागि छनौटका आधार: १. नर्सिङ परिषद मा दर्ता भएको २. स्थायी कर्मचारी परिक्षणकालमा भएमा तालिमको लागि योग्य नहुने, ३. यो तालीम पहिले नलिएको हुनु पर्ने, ४. सम्बन्धित संस्था परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न योग्य हुनु पर्ने ५. परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्न सहभागी प्रतिबद्ध हुनु पर्ने ६. भने त्यस्तो संस्थालाई उक्त सेवा दिनको लागि त्यहाँ अरु सेवा प्रदायकहरु छैनन प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । प्रशिक्षक छनौटका आधार: ७. क्लिनिकल तालीम सिप भएको हुनु पर्ने, ९. आइ यु सि डी तालिम लिएका सेवा प्रदायक प्रमाणपत्र प्रदान: १०. आधारभूत सम्पूर्ण चरणहरु पुरा गरेको र सैद्धान्तिक ज्ञानमा कम्तिमा ८५ प्रतिशत अंक ल्याएको सहभागी हुनु पर्ने, । अभिलेख तथा प्रतिवेदन

	११. कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालिममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि - १ बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	उल्लेखित तालिम संग सम्बन्धित निर्देशिकाहरू

११. तालिम साइट स्थापना तथा एकेडिटेसन

परिचय	नेपालको संघीय प्रणाली अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य तालिमहरू व्यवस्थापन गर्न जिम्मेवारी पाएको छ । नेपालको संविधानले आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू आफ्ना नागरिकहरूलाई निःशुल्क व्यवस्था गरेको छ । गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सेवा प्रदायकलाई तालिम दिनुपर्छ र आफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा सेवा प्रदान गर्न सक्छन् । मधेश प्रदेशमा तालिम साइटको अभाव भएकोले अस्पतालहरूलाई क्लिनिकल तालिम साइटको रूपमा स्थापना गर्नु आवश्यक रहेको छ ।
उद्देश्य	मधेश प्रदेशमा प्रशिक्षण अघि प्रस्तावित प्रशिक्षण साइटहरू र क्लिनिकल स्वास्थ्य प्रशिक्षण साइटको रूपमा स्थापना तथा स्वीकृति प्रदान गर्नु
अपेक्षित प्रतिफल	मधेश प्रदेशमा तालिम साइटको अभाव पुरा हुनेछ र आफ्नै प्रदेश भित्र धेरै किसिमका तालिम संचालन गर्न सक्षम हुनेछ ।
	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
संचालन प्रकृया	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकु ले तयार पारेको Minimum Training Site Standards(Chicklist for Accrediation of Clinical Training Site) अनुसार राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, जनकपुरधाम र देश स्वास्थ्य निर्देशनालय संग समन्वय गरी तालिम साइट स्थापना तथा एकेडिटेसन गर्नुपर्छ । <ul style="list-style-type: none"> संस्थाको माग बमोजिम प्रस्तावित तालिम साइटहरू चेकलिस्ट प्रयोग गरेर प्रस्तावित प्रशिक्षण साइटहरूको NHTC द्वारा गठन गरिएको मूल्याङ्कन टोलीले भ्रमण गर्नेछ यदि प्रस्तावित प्रशिक्षण साइटहरूले गुणस्तर प्रशिक्षण प्रदान गर्न आधारभूत मापदण्ड र आवश्यकताहरू पूरा गर्दछ, मूल्याङ्कन टोलीले NHTC लाई स्वीकृति र प्रमाणीकरण प्रदान गर्न सिफारिस गर्नेछ तालिम साइट १ वर्षको लागि अस्थायी प्रमाणपत्र दिईने व्यवस्था मिलाउने । सम्पन्न

	कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरु तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि १ - वस्था गरिनेछ । बमोजिम व्य
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रको Minimum Training Site Standards(Chicklist for Accrediation of Clinical Training Site)

२०. स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई क्रिटिकल केयर (CCU/ICU) सम्बन्धि तालिम

परिचय	नेपालको संघीय प्रणाली अनुसार प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र प्रदेशको समग्र स्वास्थ्य तालिमहरु व्यवस्थापन गर्न जिम्मेवारी पएको छ । नेपालको संविधानले आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरु आफ्ना नागरिकहरुलाई निःशुल्क व्यवस्था गरेको छ । गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न सेवा प्रदायकलाई तालिम दिनुपर्छ आआफ्नो स्वास्थ्य संस्थामा सेवा प्रदान गर्न - सक्छन् । मधेश प्रदेशमा तालिम साईटको अभाव भएकोले अस्पतालहरुलाई क्लिनिकल तालिम साईटको रूपमा स्थापना गर्नु आवश्यक रहेको छ ।
उद्देश्य	सघन स्याहार कक्षमा काम गर्ने नर्सिङ्ग स्टाफको आवश्यक दक्षता विकास गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	अस्पतालका सघन स्याहार कक्षमा काम गर्ने सीप हासिल गरेको दक्ष जनशक्ति उत्पादन भएको हुनेछ ।
	प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
संचालन प्रकृया	<p>सहभागी छनौटको मापदण्ड</p> <p>सघन स्याहार कक्ष सेवा प्रदान हुने तथा प्रदान हुने क्रममा रहेका अस्पतालहरुमा कार्यरत सम्बन्धित नर्सिङ्ग काउन्सिलमा दर्ता भएका नर्सिङ्ग स्टाफ नर्सिङ्ग विषयमा प्रविणता प्रमाणपत्र) लाई मात्र यस तालीम (वा सो भन्दा माथिको शैक्षिक योग्यता भएकामा समावेश गराईने छ ।</p> <p>प्रशिक्षकको मापदण्ड</p> <p>सम्बन्धित काउन्सिलमा दर्ता भएका सघन उपचार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण, क्लिनिकल स्किल तालीम प्राप्त यस केन्द्रमा सुचिकृत नर्सिङ्ग कर्मचारीहरु वा सम्बन्धित विषय विज्ञहरु यो तालीमको प्रशिक्षक हुनेछन् ।</p> <p>तालीमको अवधि ३० दिन</p> <p>तालीमको अवधि ३० दिन</p> <p>तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थी १५ देखि २०</p> <p>प्रशिक्षकहरु ४</p> <p>सुचीकृत तालिम साईटमा तालिम संचालन गर्ने</p>

	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कर्मचारीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको अभिलेख अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्दछ । सम्पन्न कार्यक्रमको प्रगति विवरण केन्द्रले तयार गरेको २१ दिनभित्र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेश जनकपुरधाममा अनिवार्य रूपमा तोकिएको व्यक्तिले बुझाउनु पर्दछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रमको खर्च प्रक्रिया सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ वा मधेश प्रदेशको प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका २०७७ अनुसार गर्नुपर्दछ वा तालीममा संलग्न प्रशिक्षार्थीहरू तथा अन्य जनशक्तिलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, टेकुले तयार तयार गरिएको कार्यक्रम संचालन तथा बजेट खर्च निर्देशिका अनुसूचि १ – बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ ।
सन्दर्भ सामाग्री	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले तयार परेको सन्दर्भ तथा सहभागी पुस्तिका ।

तालिममा संलग्न प्रशिक्षक, प्रशिक्षार्थी तथा अन्य जनशक्तिहरूको मापदण्ड अनुसूचि-१

क सं	तालिम कार्यक्रम	अवधि	सहभागी संख्या	श्रोत/ विशिष्ट व्यक्ति	प्रशिक्षक	संयोजक	कार्यालय सहयोगी	कैफियत
१	Infection Prevention TOT and Basic तालिम	३/६ दिन	२०-२५	२	४	२	१	
२	स्वास्थ्यकर्मीका लागि आँखा, नाक, कान, घाँटी तथा ओरल हेल्थ तालिम	३दिन	२०-२५	२	४	२	१	
३	राजमार्ग आसपासका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी सुरक्षाकर्मी ट्रफिक प्रहरी सैन जनशक्तिका लागि एकिकृत बेसिक लाईफ सपोर्ट प्राईमरी ट्रामा केयर तथा ट्रयज तालिम	३दिन	१६-२०	२	४	२	१	
४	Hemodialysis तालिम	३ महिना	१२-१६	२	४	२	१	
५	भ्यासेक्टोमी र मिनिल्याब तालिम	१२ दिन	२-४	२	२	२	१	
६	सुरक्षित गर्भपतन सेवा तालिम	५ दिन	५-६	२	४	२	१	
७	पाठेघरको मुखको Cancer को परिचान तथा रोकथामVIA तालिम	३दिन	१६-२०	२	४	२	१	
८	किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि तालिम	५ दिन	१५	२	४	२	१	
९	क्लिनिकल ट्रेनिङ स्किल तालिम CTS	५ दिन	१२-१६	२	४	२	१	
१०	चिकित्सक तथा नर्सिङ स्टाफलाई सुरक्षित गर्भपतन सेवा तालिम	१० दिन १४ दिन	५-६	२	२	२	१	
११	Mid Level Parcticum (MLP) तालिम	६० दिन	८-१२	२	४	२	१	
१२	स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन तालिम	३ दिन	१६-२०	२	४	२	१	
१३	Snake Bite Management तालिम	३ दिन	१६-२०	२	४	२	१	
१४	नसर्ने रोग नियन्त्रण सम्बन्धि (पेन प्याकेज) प्रशिक्षक प्रशिक्षण	५ दिन	१४-१६	२	४	२	१	

१५.	मेडिकल अधिकृतहरुलाई मेडिको लिगल तालिम तालिम	१६ दिन	१०-१५	२	४	२	१	
१६.	General Training Skill-GTS तालिम	५ दिन	१२-१६	२	४	२	१	
१७.	नर्सिंग कर्मचारीहरुलाई ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड सम्बन्धी तालिम	२१ दिन	५	२	४	२	१	
१८.	IUCD तालिम	८ दिन	४	२	२	२	१	
१९.	तालिम साइट स्थापना तथा एक्रेडिटेसन							
२०.	स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई क्रिटिकल केयर (CCU/ICU) सम्बन्धि तालिम							

स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गत संचालन हुने क्रियाकालापहरू

१. विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचार प्रसार तथा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम २. एकिकृत सुपरिभिजन (पालिकाहरूसंग कार्यक्रम कार्यान्वयन, समन्वय, र सहकार्य),
३. औषधि सामग्री ढुवानी,
४. डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जीका, इन्सेफ्लाईटिस, वायोलाभिसाट (BTI) द्वारा नियन्त्रण,
५. सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषध न्यूनीकरण
६. सार्वजनिक निर्माण/खरीद कार्यक्रम तथा क्रियाकालापहरू

१. विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचार प्रसार तथा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम

परिचय	मधेश प्रदेश समाजमा अहिले पनि पुरानो सोच, रितिरिवाज, धार्मिक मुल्य र मान्यतामा विश्वास गर्ने अर्कै खालको जमात रहेको छ, जुन विशेष गरि छोरा पाउने र छोरोले मात्र आफ्नो वंशको उत्तराधिकारीको रूपमा हुने कुरामा धेरै जसोले विश्वास गर्ने कारणले छोरा जन्माउने लोभको कारण लिंग पहिचान गरि गर्भपतन गराउनेको संख्या दिन प्रतिदिन बढ्दै गएको देखिन्छ र यो समाजमा धेरै नै ठुलो समस्याको रूपमा देखा पर्दैछ, यो कार्यक्रमले विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध प्रचार प्रसार सम्बन्धि कुराको समाजमा जनचेतना अभिवृद्धिको साथै असुरक्षित गर्भपतनबाट उत्पन्न हुने कठिनाई, जोखिम/रुघनता तथा मातृमृत्यु दर घटाउन उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्नेछ ।
उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none"> • विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध समुदायमा प्रचार प्रसार हुनुको साथै सम्बन्धि कुराको समाजमा जनचेतना अभिवृद्धिमा उल्लेखनीय वुझाईमा परिवर्तन हुने र लिंग पहिचान गर्ने कार्यमा कमि हुनका साथै असुरक्षित गर्भपतनबाट उत्पन्न हुने कठिनाई जोखिम, रुघनता तथा मातृमृत्यु दर घटाउन उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्ने समस्यालाई ध्यानमा राखी त्यसको सम्बोधन हुने गरि संदेश उत्पादन/ प्रसारण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध समुदायमा प्रचार प्रसार हुनुको साथै यस सम्बन्धि ज्ञान तथा चेतना अभिवृद्धि तथा व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन हुने साथै समाज र जनस्वास्थ्यमा उल्लेखनीय उपलब्धि हुनेछ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट विनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरू
सन्चालन प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> ❖ जिल्ला तथा स्थानिय सरोकारवालाहरू, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लिनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई ऐन नियमावलीको वारेमा एक दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. ३ लाख • यो कार्यक्रम जिल्ला स्तर र कम्तमा दुई वटा स्थानीय तहमा गर्नु पर्ने छ र यो कार्यक्रम एक दिनको हुने छ ।

	<ul style="list-style-type: none"> • यो कार्यक्रम गर्दा जिल्ला तथा स्थानीय तहमा भएका स्थानीय सरोकारवालाहरू, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लिनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरूको सुची तयार गरी आवश्यक समन्वय सहित कार्यक्रम हुने मिति तथा स्थान तय गर्नु पर्दछ । • कार्यक्रम सन्चालन गर्दा विनियोजित बजेटको परधि भित्र रही २५ देखि ३० जनाको समुहमा संचलान गर्नु पर्दछ । • स्थानीय सरोकारवाला, नीजि सरकारी गैरसरकारी अस्पताल, पोलिक्लिनिकमा कार्यरत चिकित्सक स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई सम्बन्धित कार्यक्रम सम्बन्धमा अन्तरक्रिया, अन्तरसंवाद गर्ने । • भ्रमण खर्च नियमावली अनुसार गर्नु पर्दछ । <p>कार्यक्रममा संगलन प्रशिक्षार्थि र सहभागीहरूहरूलाई पारिश्रमिक तथा अन्य खर्च अर्थ मन्त्रालयको कार्यक्रम खर्च संचलान निर्देशिका बमोजिम गर्नुपर्ने छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतनवाट हुने समाजमा र जनस्वास्थ्य असरबारे जनचेतनामुलक संदेश स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिड प्रशारण प्रकासनको लागि रु. २ लाख • प्रसारण गर्ने संदेशहरू सम्बन्धमा निर्णय गर्नेगराउने र/ स्थानीय भाषामा संदेश प्रसारणको व्यवस्था समेत गर्न । • संदेश प्रसारणको स्पेशिफिकेशन तयार गर्ने • स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिकार/मिडिया हाउससंग नियम अनुसार संझौता गर्ने • संदेश प्रसारण गर्दा स्पस्ट, छोटो संवादमुलक सम्बन्धित विषयवस्तु :- विभेद हुने गरी लिंग पहिचान गरी गर्भपतन विरुद्ध सूचनामुलक गर्ने । • संदेश प्रसारणको अनुगमन गर्ने • कार्यक्रम वा संदेश प्रसारण पश्चात रेडियो, पत्र पत्रिका/मिडिया हाउसले प्रसारण गरिएको प्रमाणपत्र, समय तालिका पेश गर्ने निकायमा पेश गरेपछि भुक्तानी प्रक्रिया अधि बढाउने ।
वजेट बाँडफाँड	<ul style="list-style-type: none"> • वजेट परिधि भित्र रही प्रचलित आर्थिक एन कानुनको परिधिमा रही सन्चालन गर्ने ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> • कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस्वास्थ्य तथा , जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने

२. एकिकृत सुपरिभिजन (पालिकाहरूसंग कार्यक्रम कार्यान्वयन, समन्वय, र सहकार्य),

परिचय	यो नियमित प्रक्रिया हो मा सन्चालित कार्यक्रम प्रभावकारी कार्यान्वयनको स्थानीय तह । लागि पालिका र प्रदेश को समन्वय र सहकार्यमा एकिकृत सुपरिवेक्षण धेरै नै महत्व रहेको हुँदा पालिका स्तरमा सन्चालित कार्यक्रमहरू उद्देश्य अनुरूप कार्यान्वयन भए नभएको
-------	---

	सुनिश्चित गर्नका साथै कार्यक्रम मापदण्ड अनुसार गुणस्तरीय रूपमा संचालन भएको एकिन गर्न कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन एवं कार्यक्रमहरूको रेकर्डिङ तथा रेपोर्टिङ सम्बन्धमा स्वास्थ्य कार्यालयबाट स्थानीय निकायका कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा उद्देश्य अनुरूप संचालित भएको सुनिश्चित गर्न ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट विनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरू
संचालन प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रमहरूको नियमित एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमन भ्रमणका लागि मिति, स्थान, उद्देश्य, सहितको योजना बनाउने र सो अनुसार पालिका तथा स्वास्थ्य संस्था हरूमा अनुगमन गर्ने । नियमित एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनका लागि सम्बन्धित कार्यक्रमहरूको चेक लिस्ट तयार गर्ने र चेक लिस्टको अनिवार्य प्रयोग गर्ने । कार्यक्रमको प्रभावकारी मूल्यांकनको लागि आवश्यकता अनुसार मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा स्थानीय निकाय सम्मिलित संयुक्त एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन टोली बनाई समस्या पहिचान भएका पालिका तथा स्वास्थ्य संस्थाको एकिकृत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गरि समस्याको निराकरण गर्ने । अनुगमन पश्चात तत्कालै पालिका तथा स्वास्थ्य संस्थामा देखिएका राम्रा सहित सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरूका छलफल गर्ने र सुधारका लागि गर्नुपर्ने क्रियाकलाप, सो को समय सिमा र जिम्मेवार व्यक्ति सहितको कार्य योजना बनाउने । आवश्यकता अनुसार एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमनमा पहिचान भएका विषयहरूलाई सम्बन्धित स्थानीय तहलाई जानकारी गराउने र समस्या समाधानका लागि स्थानीय तहको जिम्मेवारी सहितको कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने । योजना अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने । प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
बजेट बाँडफाँड	❖ यो कार्यक्रम सम्पन्न गर्न विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही विद्यमान आर्थिक एन, नियम अनुसार र कानूनको परिधिमा रही गर्ने ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> एकिकृत सुपरिवेक्षण अनुगमन पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय , स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र सम्बन्धित स्थानीय तहमा पठाउने ।

३. औषधि सामग्री ढुवानी

परिचय	नियमित संचालन हुने कार्यक्रमको लागि प्रादेशिक स्टोर र जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तह सम्म स्वास्थ्य सम्बन्धि सामग्रीहरूवितरण तथा व्यवस्थापन गर्न यो बजेट उपलब्ध गराएकोछ । यो कार्य नियमितरूपमा संचालन गर्नु पर्ने छ ।
उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none"> प्रादेशिक स्टोर, जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तह सम्म नियमित

	रूपमा स्वास्थ्य सम्बन्धि सामग्रीहरू वितरण/ढुवानी गर्ने गराउने ।
अपेक्षित प्रतिफल	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य सम्बन्धि सामग्रीहरूको नियमित आपूर्ति/वितरण व्यवस्थित हुन् गइ नियमित रूपमा स्वास्थ्य सेवा सन्चालन भएर कार्यक्रमको प्रगति र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा थप सहयोग पु-याउने छ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट विनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरू तथा अस्पतालहरू
सन्चालन प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> यो बजेट प्रादेशिक स्टोर, स्वास्थ्य कार्यालय जिल्ला स्टोर मातहतमा र आवश्यक परेमा स्थानीय तहसम्म कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न र कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन नियमित, मासिक र आकस्मिक अवस्थामा स्थानीय तह मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरू सम्म स्वास्थ्य सम्बन्धि सामग्रीहरू वितरण/ढुवानी र व्यवस्थापन गर्ने । वितरण र ढुवानी गर्ने योजना अनुसार खर्च योजना तयार गर्नु पर्दछ । दैनिक भ्रमण भत्ता /यातायात/ ढुवानी रकमको अग्रिम योजना स्वीकृत गराई कार्य सन्चालनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ । वितरण/ढुवानी गर्दा वितरण योजना अनुसार लागत र वास्तविक खर्च दुरीको आधारमा मनासिव बाँडफाँड गरि सम्बन्धित संस्था/व्यक्तिलाई अग्रिम जानकारी गराई पारदर्शी गर्नुपर्दछ । भुक्तानी सकेसम्म सम्बन्धित प्रणालीवाट गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
बजेट बाँडफाँड	<ul style="list-style-type: none"> चालु आ को लागि व.स्वीकृत विनियोजित बजेट प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन नियम बमोजिम खर्च गर्नुपर्ने छ । स्वास्थ्य सम्बन्धि सामग्रीहरू वितरण/ढुवानी/ शुरुको महिना देखि नै निरन्तर गर्नु पर्ने हुँदा प्राप्त बजेटको समयमै बाँडफाँड योजना तयार गरि कार्य संचालनको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस , स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने ।

४. डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाईटिस, बायोलाभिसाट द्वारा नियन्त्रण,

परिचय	नेपालका डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका इन्सेफलाईटिस लगायतका भेक्टरबोर्न रोगहरू जनस्वास्थ्य समस्याको रूपमा रहदै आएको छ। प्रत्येक वर्ष सैकडौं डेंगु र मलेरियाका विरामीहरू देखापरिरहेकोले महामारीको रूप लिनसक्ने अवस्था विद्यमान रहेको अवस्था छ। प्रकोप एवं महामारी फैलिन नदिन भेक्टरको जिवनचक्र पुरा हुन नदिन बायो लाभिसाईड एक प्रभावकारी उपायको रूपमा रहेको छ।
उद्देश्य	BTI को प्रयोग द्वारा लामखुटेका लार्भा नष्ट गरि प्रकोप एवं महामारी फैलिन नदिने एवं डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाईटिस लगायतका भेक्टरबोर्न रोगहरू नियन्त्रण गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	डेंगु, मलेरिया, कालाजार, जिका, इन्सेफलाईटिस लगायतका भेक्टरबोर्न रोगहरू निवारण गर्न सफलता हासिल हुनेछ ।

कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट विनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरू
संचालन प्रक्रिया	<p>स्वास्थ्य सेवा विभागको Epidemiology & Disease Control Division वाट जारी डेंगु रोग नियन्त्रणका लागि BTI प्रयोग सम्बन्धि कार्यविधी बमोजिम सम्बन्धित कार्यालयको हाता वरिपरि तथा जिल्लामा प्रकोप फैलिन सक्ने स्थानहरू पहिचान गरी कार्ययोजना बनाई कार्यक्रम संचालन गर्ने ।</p> <p><u>लक्षित स्थान-</u></p> <p>एक वा एक भन्दा बढी विरामी देखिएका बडाहरू, टोलहरू तथा विगतमा विरामी भेटिएका र नया विरामी भेटिन सक्ने सम्भावित बडा, टोलहरूका लामखुटेले फुलपार्ने स्थानहरू ।</p>
बजेट बाँडफाँड	<p>❖ कार्ययोजना तयार गर्दा विनियोजित बजेटलाई तपसिल बमोजिम बाँडफाँड गरी गतिविधिहरू संचालन गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>❖ आवश्यकताको आधारमा :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • बायो लार्भिसाईट (BTI) खरिदका लागि ७०-७५%, • स्प्रे पम्प तथा आवश्यक सामग्री खरिदको लागि-५-१०% • स्प्रे कार्यको लागि स्प्रेम्यान लगायतको जनशक्ति परिचालन एवं अनुगमन समेतको लागि १५-२०% <p>आवश्यकताको आधारमा तपशिलका क्रियाकलापहरू गर्ने सकिने छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • जिल्ला र स्थानिय तहमा BTI र Integrated Vector Management को बारेमा बायो लार्भिसाईट (BTI) छर्किनु अगावै सरोकारबालाहरूको अभिमुखिकरण • स्थानिय रेडियो, होडिङ् बोर्ड, पत्र पत्रिकाहरूबाट जनचेतना मुलक संदेश प्रकाशन प्रशारण • प्रचलित विधमान आर्थिक ऐन, नियम अनुसार र कानूनको परिधिमा रही गर्ने । • बजेट खर्च गर्दा अर्थ मन्त्रालय द्वारा जारी कार्यक्रम संचालन निर्देशिका पछिल्लो) (संस्करण, सार्वजनिक खरिद ऐन ,नियमावली तथा आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धि नियम अनिवार्य पालना गर्नुपर्ने छ ।
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> • कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस ,्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयमा पठाउने ।

५. सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषध न्यूनीकरण

परिचय	<ul style="list-style-type: none"> • सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषधको अवस्था र त्यसवाट पर्ने व्यक्तिगत र सामुहिक असरको बारेमा सचेतना जगाउने तथा स्थानीय निकायहरूको सहकार्यमा सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन तथा लागु औषध न्यूनीकरणको अभियानमा उनीहरूलाई प्रतिबद्ध
-------	---

	गराउन पहल गर्ने प्रयोजनले यो कार्यक्रम राखिएको छ ।
उद्देश्य	<ul style="list-style-type: none"> सूर्तिजन्य पदार्थ सेवन तथा लागू औषधको अवस्था र त्यसबाट पर्ने व्यक्तिगत र सामुहिक असरको बारेमा सचेतना जगाउने । स्थानीय निकायहरूको सहकार्यमा सूर्तिजन्य पदार्थ सेवन तथा लागू औषध न्यूनीकरणको अभियानमा उनीहरूलाई प्रतिबद्ध गराउन पहल गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	<ul style="list-style-type: none"> समुदायमा मानिसको सूर्तिजन्य पदार्थ तथा लागू औषधसेवन गर्ने व्यवहार परिवर्तन गरि त्यसको प्रयोग दर कम गर्न सकिने र त्यस्ता लतको कारण हुन् सक्ने मृत्यु घटाउने । सार्वजनिक स्थानहरूमा सूर्तिजन्य पदार्थ तथा लागू औषधसेवन पूर्णरूपमा निषेधित हुन्छ । सूर्तिजन्य पदार्थ विक्री वितरण गर्न इजाजत पत्र लिएको हुने छ । सूर्तिजन्य पदार्थ तथा लागू औषधसेवनको प्रयोगमा कमि आउने छ ।
कार्यन्वयन गर्ने कार्यालय निकाय/	बजेट विनियोजन भएका स्वास्थ्य कार्यालयहरू
सन्चालन प्रक्रिया	<p>❖ जिल्ला स्तरिय सरोकारवाला र सिमा नाका जोडिएका स्थानिय तहका सरोकारवालाहरूसँगको १ दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. ३ लाख</p> <ul style="list-style-type: none"> सम्भवित सरोकारवाला र कम्तिमा दुई स्थानिय तहका सरोकारवालाहरू सँगको अन्तरक्रिया तथा पैरवी गर्न कार्यक्रम गर्ने । <p>अन्तरक्रिया तथा पैरवी कार्यक्रममा समावेश गर्न सकिने विषयवस्तु:-</p> <ul style="list-style-type: none"> सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध वर्तमान अवस्था । सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध सेवनले स्वास्थ्यमा पर्ने असरहरू । सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध सेवनको न्यूनीकरणका लागि सम्बन्धित निकायको भूमिका । उपलब्ध एन, नियमको, पालना र कानुनी प्रावधान । सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागूऔषध पदार्थ नियन्त्रण तथा रोकथामको रणनीतिक कार्ययोजना । <p>❖ सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषधको सेवनबाट हुने जनस्वास्थ्य असरबारे जनचेतना मुलक संदेशस्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिड प्रसारण प्रकासन एवम् अनुगमन ।</p> <ul style="list-style-type: none"> प्रसारण गर्ने संदेशहरू सम्बन्धमा निर्णय गर्नेगराउने र स्थानीय भाषामा संदेश / प्रसारणको व्यवस्था समेत गर्न

	<ul style="list-style-type: none"> • संदेश प्रसारणको स्पेशिफिकेशन तयार गर्ने । • स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिकार/मिडिया हाउससंग नियम अनुसारनुसार संझौता गर्ने । • संदेश प्रसारण गर्दा स्पस्ट, छोटो संवादमुलक सम्बन्धित विषयवस्तु • सूतिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषध न्यूनिकरण । • संदेश प्रसारणको अनुगमन गर्ने । • कार्यक्रम वा संदेश प्रसारण पश्चात रेडियो, पत्र पत्रिका/मिडिया हाउसले प्रसारण गरिएको प्रमाणपत्र, समय तालिका पेश गर्ने निकायमा पेश गरेपछि भुक्तानी प्रक्रिया अधि बढाउने । • कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक सामाग्रीहरु, संदेश तयारी गर्ने । • राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सन्चार केन्द्रको वेब साइटवाट र फेस बुक पेजवाट संदेश सामाग्रीहरु लिन सकिन्छ छ-www.nheicc.gov.np, www.facebook.com/nheicc.nepal • स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने, नेपाल सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कानुन अनुसार चुरोट, मदिराको विक्रि वितरणलाई नियमन गर्ने <p>❖ सूतिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्र.अ.जि., सहायक प्र.अ.जि., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्ने गराउने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • सूतिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्र.जि.अ, सहायक प्र.जि.अ., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्ने र नेपाल सरकारप्रदेश तथा स्थानीय सरकारको कानुनमा व्यस्था भए अनुसारको उक्त पदार्थको विक्रि वितरणलाई नियमन गर्ने र रोक लगाउन प्रयास गर्ने । • कार्यक्रम संचालन गर्दाको दैनिक भ्रमण भत्ता सहजकर्ता ,पारिश्रमिकसहभागी यातायात खर्च विविध आदि भुक्तानीका दर हरु ,खाजा खर्च ,भत्ताआर्थिक कार्यविधि अनुसार हुनेछ ।
वजेट बाँडफाँड	<p>❖ यो कार्यक्रम सम्पन्न गर्न जम्मा रु. पाँच लाख सम्बन्धित प्रत्येक जिल्लाको लागि वजेट विनियोजित गरेको छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • जिल्ला स्तरिय सरोकारबाला र कम्तिमा दुई स्थानिय तहका सरोकारबालाहरुसँगको १ दिने अन्तरक्रिया तथा पैरवीको लागि रु. ३ लाख • सूतिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ सेवन तथा लागू औषधको सेवनवाट हुने जनस्वास्थ्य

	<p>असरबारे जनचेतना मुलक संदेश स्थानिय रेडियो, पत्र पत्रिका, होर्डिड प्रशारण प्रकासनको लागि रु. १.५ लाख</p> <ul style="list-style-type: none"> सूर्तिजन्य पदार्थ, मादक पदार्थ, लागू औषध नियन्त्रण न्यूनिकरणको लागि प्र.जि.अ, सहायक प्र.जि.अ., सुरक्षा निकाय प्रमुख, स्थानिय तहको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको प्रतिनिधि, स्वास्थ्य निर्देशनालयको प्रतिनिधि एवं आमन्त्रित अन्य लगायतको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन गर्न रु. ५० हजार
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गरि प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालयस्वास्थ्य तथा , जनसंख्या मन्त्रालय मा पठाउने

६. सार्वजनिक निर्माण/खरिद सम्बन्धि क्रियाकलापहरु

परिचय	यस मन्त्रालय मातहतका आठ स्वास्थ्य कार्यालयहरुद्वारा प्रत्येकजिल्लामा विभिन्न पूर्वाधार निर्माण, मरम्मत सम्भार, अधुरो निर्माण गर्नका लागि कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत भएको छ।
उद्देश्य	प्रत्येक जिल्लामा विभिन्न स्वास्थ्य संस्था लगायतका पूर्वाधार निर्माण गर्न ।
अपेक्षित प्रतिफल	जिल्लामा विभिन्न पूर्वाधार निर्माण कार्य मरम्मत तथा अधुरो भौतिक कार्य सम्पन्न भएकोहुनेछ।
कार्यान्वयन गर्ने निकाय कार्यालय/	स्वास्थ्य कार्यालय
संचालन प्रकृया	<p>प्रत्येक स्वास्थ्य कार्यालयको लागि आवश्यकता तथा बजेट अनुसार जिल्लामा विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको पूर्वाधार निर्माण , मरम्मतकार्य सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा कार्य विवरण स्वीकृत गरी कन्टिन्जेन्सी रकमबाट प्राविधिक ईन्जिनियर लगायतका जनशक्ति तथा अन्य खरिद गरी कार्य संचालन गर्न सकिनेछ ।</p>
बजेट बाडफाइ	नेपाल सरकार सार्वजनिक खरिद ऐन, नियमावली, मधेश प्रदेश सरकार उपभोक्ता समिति गठन परिचालन ,तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, मधेश प्रदेश विनियोजन ऐन २०८१ लगायतका प्रचलित ऐन, निर्देशिका एवम मार्गदर्शन अनुसार निर्माण ,खरिद ,गर्नुपर्ने छ
सन्दर्भ सामग्री	सामाजिक विकास इकाई गठन निर्देशिका, सार्वजनिक खरिद ऐन, नियमावली, मधेश प्रदेश सरकार उपभोक्ता समिति गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, मधेश प्रदेश विनियोजन ऐन लगायतका प्रचलित ऐन, नियमनिर्देशिकाहरु ,

प्रादेशिक अस्पतालहरुबाट संचालन हुने क्रियाकलापहरु

१. आकस्मिक उपचारका लागि औषधि खरीद
२. निःशुल्क वितरणका लागि औषधि खरीद
३. आवश्यक ल्याब केमिकल खरीद
४. न्यूनतम सेवा मापदण्ड तथा अस्पताल सुद्रीढीकरण कार्यक्रम

१. आकस्मिक उपचारका लागि औषधि खरीद

परिचय	नेपालको संविधानले सबै नागरिकले सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रूपमा प्रत्याभुत गरेको छ । तशर्त अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट आकास्मिक सेवा प्रदान गर्नका लागि औषधि खरिद ब्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	आकास्मिक सेवाको लागि गुणस्तरीय औषधि खरिद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	रोग नियन्त्रण तथा निदान भई स्वास्थ्य सेवा विस्तार हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • आकास्मिक सेवाको लागि औषधिको अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत, विरामी तथा विरामीको दर समेतलाई आकलन गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने औषधीको स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, ब्यवस्थापन महाशाखाको Technical Specification Bank को सहायता लिन सकिने छ । • औषधी खरिद गर्दा WHO GMP certified तथा औषधी ब्यवस्था विभागबाट अनुमति प्राप्त कम्पनि हुनु पर्ने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभिन्न रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिदऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, आकास्मिक सेवाका लागि स्वास्थ्य सेवा विभागले तोकेको औषधिको सूची अनुसार

२. निःशुल्क वितरणका लागि औषधि खरीद

परिचय	नेपालको संविधानले सबै नागरिकले सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने अधिकार सुनिश्चिता गरेको छ र नागरिकको आधारभुत अधिकारको रूपमा प्रत्याभुत गरेको छ तशर्थ निःशुल्क वितरण गर्ने औषधि खरीद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	निःशुल्क वितरण गर्ने गुणस्तरीय औषधि खरीद गरी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	सरकारले निःशुल्क वितरणका लागि तोकेको औषधी समयमा आपूर्ति भई सर्वसाधारणलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने ।
कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय वा विभाग मातहत रहेको महाशाखाको स्वीकृत औषधीको सूचि बमोजिम खरीद गर्ने र आवश्यकता तथा औचित्यको आधारमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, मधेश प्रदेशबाट खरीद गर्नुपर्ने औषधीहरूको सूचि तयार गरी पूर्व स्वीकृति लिई खरीद गर्नु पर्नेछ । खरीद गरिने औषधीको स्पेशीफिकेसनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा विषय विज्ञको सहायता लिन सकिने छ । खरीद पश्चात स्पेशीफिकेसन अनुसारको भएको/नभएको सुनिश्चित गरि मालसामान आपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, National Essential drug list भित्रका निःशुल्क वितरण गर्ने औषधिहरू

३. आवश्यक ल्याब केमिकल खरीद

परिचय	आवश्यक Lab Chemical खरीद व्यवस्थापन गर्न यस शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
उद्देश्य	गुणस्तरीय Lab Chemical, Reagent, Consumables खरीद गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	Lab Chemical, Reagent, Consumables आपूर्ति भई ल्याब संचालन, X-Ray Films, Dialysis consumables, USG/ECG Papers लगायतका अन्य consumables खरीद गरि स्वास्थ्य सेवा संचालन सहज हुने ।

कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय/निकाय	प्रादेशिक अस्पताल
सञ्चालन प्रकृया	<ul style="list-style-type: none"> • Lab Chemical, Reagent, Dialysis, Consumables को अनुमानित परिमाण अघिल्लो वर्षको खपत र आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुने छ । • खरिद गरिने Lab Chemical, Reagent, Consumables को स्पेसीफिकेशनको लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखा तथा प्राविधिकको सहायता लिन सकिने छ ।
बजेट बाँडफाट	स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर माग, आवश्यकता तथा उपलब्धता अनुसार बजेट बाँडफाट गर्ने ।
सन्दर्भ सामाग्री	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४

४. न्यूनतम सेवा मापदण्ड तथा अस्पताल सुदृढीकरण कार्यक्रम

शिर्षक	विवरण
कार्यक्रमको परिचय	अस्पतालहरूको लागि न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS) भनेको सेवा तत्परता र अस्पतालहरूको अधिकतम आवश्यकताहरूको लागि उपकरणहरूको उपलब्धता हो जुनबाट अपेक्षित न्यूनतम सेवाहरू प्रदान गर्न सकिन्छ। सबै तहका अस्पतालका लागि 'न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS)' टुलको प्रयोग गरी स्वयं र संयुक्त मूल्याङ्कन मार्फत गुणस्तरीय अस्पताल सेवाहरूप्रति तत्परता र सेवा उपलब्धता सुनिश्चित गर्न MSS २०१५ देखि सरकारी अस्पतालहरूमा लागू गरिएको छ र अवस्थित अन्तरहरू पहिचान गरि, र सुधारको लागि कार्य योजनाहरू विकास गर्न प्रोत्साहन गरिन्छ । नेपालमा "National Hospital Standardized Monitoring/ Accreditation System" स्थापना गर्ने लक्ष्यका साथ यो मापदण्ड प्रयोग गरिन्छ ।
उद्देश्य	अस्पतालले प्रदान गर्नुपर्ने न्यूनतम सेवा मापदण्डको मापन गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न सहयोग गर्ने तथा MSS कार्यको कार्ययोजना बनाई अस्पताल सुदृढीकरण गर्न सहयोग गर्ने ।
अपेक्षित प्रतिफल	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी तोकिएको राष्ट्रिय मापदण्डमा पुगी अस्पतालहरूको प्रभावकारितामा वृद्धि गरी जनताको स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार सुनिश्चित हुने ।
संचालन प्रक्रिया	प्रदेश मातहतका अस्पतालहरूमा MSS मापन कार्य नियमित रूपमा गर्नेछ । सुधारका कार्यहरू पहिचान गर्ने, प्राथमिकीकरण गर्ने, अपेक्षित प्रतिफल सहितको कार्ययोजना तयार गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ र सोको प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।
बजेट बाडफाट	नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम र खर्च मापदण्ड अनुसार बजेटको परिधिभित्र रही योजना तयार गरी अग्रिम स्वीकृत गराएर खर्च गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । खर्च

निम्नानुसार हुनुपर्नेछ ।		
S.N	COMPONENTS	SUBGROUPS
1.	अस्पताल व्यवस्थापन तथा सुशासन	Human Resources, Service delivery/Management, Meetings, Review Programs, Social Audit, Clinical Audit, Website update
2.	क्लिनिकल सेवाहरु	Service expansion, laboratory and Blood service, emergency service, OPD service and other clinical service, Medico legal service
3.	औषधी तथा फार्मेसी व्यवस्थापन	Procurement of medicines, Hospital formulary
4.	स्वास्थ्य उपकरणहरु तथा सामग्री	Procurement of medical equipment and other commodities
5.	क्षमता विकास	Update of protocols, Orientation, CMEs, Library establishment/management
6.	सहयोगात्मक सेवाहरु	Cleaning and waste management, security, gardening Repair and maintenance (building equipment), power backup, water supply, CSSD
7.	अस्पताल सूचना व्यवस्थापन	EMR, EHR, Recording reporting, Research and Studies, HMIS tools printing, annual report, communication
8.	महामारी तथा विपद व्यवस्थापन	महामारी पूर्वतयारी तथा व्यवस्थापन , विपद प्रतिकार्य
9.	अन्य	अन्य
अभिलेख तथा प्रतिवेदन	प्रत्येक चौमासिक वा अर्धवार्षिक भुक्तान भए पश्चात (चौमासिक वा अर्धवार्षिक अवधि भुक्तानी भएको सात दिन भित्र) र आर्थिक वर्ष समाप्त भएको १० दिन भित्रमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयलाई यस क्रियाकलापको बारेमा प्रगति प्रतिवेदन गर्नुपर्ने हुन्छ ।	
सन्दर्भ सामग्री	MSS सम्बन्धि tools, PowerPoint, Excel sheets तथा website https://msshealth.org.np/	

Annex: Action Plan Format

<u>S.N</u> <u>O.</u>	<u>Cod</u> <u>e</u>	<u>Prioritiz</u> <u>ed</u> <u>Gaps</u>	<u>Action</u> <u>Steps to</u> <u>be</u> <u>taken</u>	<u>Person</u> <u>Resposi</u> <u>ble</u>	<u>Time</u> <u>Fra</u> <u>me</u>	<u>Tentati</u> <u>ve</u> <u>cost</u>	<u>Types of</u> <u>support</u> <u>(Manageri</u> <u>al)</u>	<u>Types Of</u> <u>Support</u> <u>(Budgetary</u> <u>)</u>	<u>Remarks</u>